

Innledning til høringsuttalelse om politiregisterforskriften

Jeg har gjennom flere år arbeidet med søknader om politiattest og har derfor hatt nærkontakt med de praktiske problemstillingene som oppstår i arbeidet. Jeg arbeider i dag ikke med politiattester og denne uttalelsen er utarbeidet som privatperson. Når jeg i det nedenstående henviser til muligheter og eksempler er de hentet fra en reell arbeidshverdag.

Av praktiske årsaker var jeg forhindret fra å reagere når politiregisterforskriften ble sendt ut på høring første gang og gjør det derfor nå. Selv om det er noe sent så ser jeg de praktiske problemstillingene behandlet i det nedenstående som så viktige at Justisdepartementet bør gjøres oppmerksom på dem for politiregisterforskriften får sin endelige utforming.

Jeg har forsøkt å se de praktiske poengene fra arbeidet slik systemet er i dag og knytter dette an til det nye systemet. Jeg har ikke foretatt grundige undersøkelser om politiattester i utlandet, men i det daglige arbeidet fanget opp opplysninger om dette. Jeg har imidlertid forsøkt å få frem de utfordringer det daglige arbeidet har bydd på og den informasjon som har tilflytt meg i arbeidet. Fremstillingen er neppe fullstendig.

Det har ikke vært til å unnga at jeg i vedleggene også går gjennom stoff som burde være kjent for departementet. Dette av hensyn til å få helhet og sammenheng i argumentasjonen. Det blir da tydelig hva jeg henviser til og legger til grunn.

Jeg har ikke muligheter til å lage noen fullstendig gjennomgang av alle politiattestproblemer. Jeg gjør dette som privatperson fordi jeg genuint bryr meg om hvordan politisystemene fungerer, men jeg ble oppmerksom på høringen for sent til å gå inn i alt som burde vært gått inn i. Det vil derfor være en rekke problemstillinger som pekes på i det nedenstående og en rekke felt jeg peker på at her bør det undersøkes nærmere. Det at høringsuttalelsen allikevel har blitt lang mener jeg sier det meste om hvor store og komplekse problemene med politiattester er.

Særlig viktige punkter er de som omhandler problemer rundt

- identitet på søker, identiteten politiattesten utstedes til,
- dokumentasjon på behov for politiattest,
- innsyn og
- problemstillinger rundt botid i Norge.

Jeg vil også peke på mulighetene politiattestinstutttet gir for diskriminering i arbeidslivet av tidligere domfelte og botlagte. Jeg vil også peke på en del problemstillinger som gjelder utenlandske borgere som aldri har vært bosatt i Norge. Andre bemerkningene er kanskje ikke like viktige, men for fullstendigheten sin skyld har jeg forsøkt å ta med de problemene jeg kan se med politiattestinstutttet. Jeg vil også underveis kommentere svakheter i den nye politiregisterloven. Høringen hadde vært ute en stund når jeg så den og jeg beklager at jeg ikke har hatt tid til å gjennomarbeide kommentarene bedre enn jeg har. Det betyr at jeg nok til en viss grad gjentar meg selv og andre steder er for kort eller forklarer for dårlig.

Jeg har tatt inn en kort innholdsfortegnelse for den som ønsker å orientere seg raskt i dokumentet helt i begynnelsen og avsluttet med en komplett til slutt i dokumentet.

Med hilsen

E. L. Engelhart

Oslo, 29.03.2012

INNHold - KORT LISTE

INNHold - KORT LISTE	2
1 PRESENTASJON -SAMMENDRAG - KONKLUSJON	3
1.1 PRESENTASJON.....	3
1.2 SAMMENDRAG.....	3
1.3 KONKLUSJON.....	3
2 HØRINGSUTTALELSE I KONSENTRAT	3
3 OMGIVELSER	6
3.1 FORHISTORIE - POLITIATTEST SOM UNNTAK.....	6
3.2 GJELDENE REGLER.....	6
3.3 FORARBEIDER.....	6
3.4 POLITIATTESTSYSTEMER I UTLANDET.....	6
4 NÆRMERE OM ENKELTE AV BESTEMMELSENE SOM ER FORESLÅTT I POLITIREGISTERFORSKRIFTEN	7
4.1 DEFINISJONER.....	7
4.2 SØKNADSSKJEMA.....	8
4.3 HVOR SKAL SØKNADEN SENDES.....	9
4.4 HVORDAN SKAL SØKNADEN SENDES.....	10
4.5 IDENTITET PÅ SØKER SOM ER FYSISK PERSON.....	10
4.6 PRAKTISKE MULIGHETER TIL FORSVARLIG KONTROLL AV IDENTITET -MULIG LØSNING.....	13
4.7 IDENTITET PÅ SØKER SOM ER JURIDISK PERSON.....	14
4.8 BOTID.....	15
4.9 HJEMMELSLISTE – HVOR OG NÅR LETER BORGERNE ETTER OPPLYSNINGER OM DE KAN AVKREVES POLITIATTEST.....	17
4.10 SAKSBEHANDLINGSREGLER.....	19
4.11 DOKUMENTASJON.....	20
4.12 SAKSBEHANDLINGSTID.....	21
4.13 POLITIATTESTEN - HVILKE PERSONOPPLYSNINGER SKAL STÅ PÅ POLITIATTESTEN.....	22
4.14 POLITIATTESTEN - FORMÅL & PLIKTSUBJEKT.....	22
4.15 TYPE POLITIATTEST - FORMÅL MED ATTESTEN- ARBEID MED BARN, ORDINÆR ELLER UTTØMMENDE.....	22
4.16 POLITIATTESTEN - SIKKERHELELEMENTER I DOKUMENTET.....	22
4.17 MERKNAD PÅ POLITIATTESTEN UTFORMING.....	23
4.18 MERKNAD PÅ POLITIATTESTEN INNHold.....	23
4.19 OPPRYDDING.....	23
4.20 HVOR SKAL POLITIATTESTEN SENDES.....	25
4.21 FULLMEKTIG.....	26
4.22 VERGE FOR SØKER UNDER 18 ÅR.....	27
4.23 ARKIVRUTINER.....	27
4.24 GYLDIGHET, MAKULERING/OPPBEVARING.....	27
4.25 VEILEDNING.....	30
4.26 HJEMMELSLISTE.....	30
4.27 UTLEVERING AV FORNYEDE OPPLYSNINGER.....	30
4.28 INNSYN I STRAFFEREGISTRENE.....	30
4.29 LOVSPIL - STRAFFELOVENS KAPITTEL 19.....	31
4.30 LEGALISERING OG APOSTILLE.....	31
4.31 NYTT KRAV OM POLITIATTEST FOR PERSONER SOM ALLEREDE ER ANSATT - FORNYET VANDELSKONTROLL.....	31
4.32 DISKRIMINERING AV STRAFFEDØMTE.....	33
4.33 STRAFFEBESTEMMELSE.....	33
4.34 HVOR MANGE POLITIATTESTER SKAL EN PERSON KUNNE FÅ I LØPET AV ET ÅR.....	33
4.35 BETALING.....	33
4.36 BRUK AV POLITIATTESTER - VANDELSKONTROLL OG EGNETHET.....	33
4.37 SENTRALISERING.....	33
4.38 ARBEID MED BARN TIL TROSS FOR MERKNAD INNENFOR STRAFFELOVENS KAPITTEL 19.....	34
5 AVSLUTNING	35
6 VEDLEGG - UTDYPING AV GRUNNLAGET FOR MINE MERKNADER	37
7 INNHold - KOMPLETT LISTE	60

1 PRESENTASJON -SAMMENDRAG - KONKLUSJON

1.1 PRESENTASJON

Jeg har gjennom en årrekke arbeidet med saksbehandling av søknad om politiattest og erfart de praktiske problemene på kroppen. Jeg er ikke jurist, men jeg er praktiker. Lovregler har imidlertid en tendens til å være praktiske konsekvenser og derfor har jeg tillatt meg å peke på en del av dem i forslaget til politiregisterforskriften.

1.2 SAMMENDRAG

Jeg er dypt bekymret for de punkter som omhandler problemer rundt

- identitet på søker, identiteten politiattesten utstedes til,
- dokumentasjon på behov for politiattest,
- innsyn og
- problemstillinger rundt botid i Norge.

Jeg har også peket på mulighetene politiattestinstuttet gir for diskriminering i arbeidslivet av tidligere domfelte og botlagte. Jeg vil også peke på en del problemstillinger som gjelder utenlandske borgere som aldri har vært bosatt i Norge.

Jeg har vanskelig for å se at det vil være forsvarlig å innføre politiregisterlovens politiattestbestemmelser allerede til sommeren. Det vil måtte bli unntaksregler som faller inn under det gamle regelverket og dermed vil to regelsett måtte fungere samtidig.

Jeg har lenge sett hvordan politiattestsystemet i Norge skiller seg radikalt fra våre naboland og også land i resten av Europa. Jeg har vanskelig for å se at det på sikt vil være forsvarlig å beholde det særnorske kravet om at borgerne ikke skal ha krav på en politiattest for seg selv.

1.3 KONKLUSJON

Jeg håper departementet tar seg tid til å lese det jeg skriver til tross for at det ble mye lengre enn jeg hadde forestilt meg når jeg begynte.

Jeg håper jeg har kunnet bidra til at bestemmelsene i ny forskrift kan bli bra for publikum og bra for politiets arbeid.

2 HØRINGSUTTALELSE I KONSENTRAT

Forslaget til Politiregisterforskriften åpner for at politiet utsteder norsk politiattest for utenlandske statsborgere som aldri har bfunnet seg i Norge verken som turist, student, asylsøker, som bosatt eller på annen måte har bfunnet seg på norsk territorium.

Forslaget til politiregisterforskriften har ingen bestemmelser om at botid skal fores opp på en politiattest. Mangelen på bestemmelser knyttet til botid fører til en rekke betenkelige forhold knyttet til politiattestinstuttet.

Forslaget til Politiregisterforskriften legger til rette for utstedelse av norsk politiattest for falske identiteter.

Forslaget til Politiregisterforskriften legger til rette for at utstedt politiattest sendes til urette vedkommende.

Forslaget til Politiregisterforskriften gir ikke politiet mulighet til å kontrollere legitimasjon på den som søker om politiattest.

Bestemmelsene i forslaget til Politiregisterforskriften om søknad om politiattest for firma er dels unødvendige og helt mangelfulle.

Forslaget til Politiregisterforskriften vil føre til negativ forskjellsbehandling av norske borgere og utlendinger som har bodd i hele sitt voksne liv i Norge sammenlignet med EØS borgere og andre utenlandske statsborgere som kommer til Norge en gang etter at de ble voksne.

Poenget med å utstede politiattest er at den som har plikt til å kreve en slik attest får relevante opplysninger fra politiregistret. Forslaget til Politiregisterforskriften vil føre til at disse pliktsubjektene nå må nøye seg med en uttalelse som kanskje går måneder tilbake i tid.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven vil gi gode muligheter for straffedomte utlendinger (inklusive pedofile) til å skaffe seg arbeid i Norge i yrker som krever fremlagt politiattest og hvor straffereaksjonen, hvis den var ilagt/idomt i Norge ville fort til forbud i alle fall for en begrenset tid.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven fører til at alle vil kunne få utstedt uttommende politiattest til seg selv uten annen dokumentasjon enn en utskrift fra internett.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven legger til rette for at politiet må bruke ressurser på å kontrollere fremlagt dokumentasjon på krav om politiattest for barneomsorgsattester samtidig som kravet om dokumentasjon for utstedelse av uttommende politiattest ikke er mer enn en utskrift fra en generell orienteringsside fra internett.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven vil føre til at ilagt forelegg for overtredelse av Vegtrafikkloven skal anmerkes på alle ordinære politiattester i motsetning til tidligere hvor politiet regelmessig avgjorde at de ikke var relevante for formålet. Betinget fengsel hvor straffutmålingen blir utsatt vil derimot ikke anmerkes.

Forslaget til Politiregisterforskriften vil føre til at hvem som helst muntlig kan utgi seg for å være arbeidsgiver som har fått politiattest tidligere og derigjennom få nye politioffisninger uten at den politiattesten gjelder kan stoppe det for eventuelt etter at utlevering av opplysninger har skjedd.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven er nå så fragmentarisk konstruert at det er vanskelig for publikum å orientere seg om hva som faktisk gjelder. Videre er bestemmelsene om hva som skal anmerkes på en ordinær attest blitt "uleselege". Videre er termer dels definert i både lov og i forskrift, dels ikke definert og dels brukes to termer for det samme.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven gir ingen veiledning til straffedomte om når en straffereaksjon får konsekvenser. Dette er spredt rundt omkring i spesiallovgivningen og umulig for den vanlige publikummer å finne frem i.

Saksbehandlingsreglene for søknad om politiattest er mangelfulle.

Det er ikke utredet hvordan politiattestsystemet i Norge i dag ser ut og hvordan det virker eller hvordan den internasjonale politiattestvirkeligheten ser ut.

Forslaget til Politiregisterforskriften og politiregisterloven gir nå alle rett til å få opplysninger om straffereaksjoner på seg selv skriftlig og denne måten å gi innsyn på vil underminere enhver mulighet for å forhindre at personer får ut politiattest for seg selv til ikke lovfestede formal.

Det gamle politiattest systemet fra 70-tallet nå er nå videreført med litt rydding i rundskrivene. Det systemet som nå videreføres har vært at innsyn gis muntlig og politiattest skriftlig er unntak fra dette. Et hovedhensyn har vært at når en dom eller et forelegg er oppgjort skal vedkommende ha mulighet til å legge forholdet bak seg og politiet skal kunne skjerme den domfelte eller botlagte fra urettmessige krav om innsyn. Slik revisjonen av systemet ser ut vil dette være en umulig oppgave for politiet.

Verken forslaget til politiregisterforskriften eller den nye politiregisterloven har bestemmelser om hvordan politiattester skal behandles og oppbevares av den som har plikt til å kreve politiattest. Dette vil blant annet kunne få konsekvenser for politiet når utlevering av nye opplysninger

kreves. Politiet vil ikke ha mulighet til å kontrollere om det faktisk dreier seg om "oppdatering" av en gammel politiattest eller om realiteten er at det kreves en ny.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven fører til at etterkontroll av om det ble utstedt en riktig politiattest vil være svært vanskelig.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven sine bestemmelser om politiattest og vandelskontroll skulle rydde opp i et system som ble innført på 70-tallet. Oppryddingen blir nå foretatt i forhold til hvordan verden så ut for 2003 og ingen har laget oversikt over hva som har skjedd i de nærmere 10 årene som har gått siden.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven mangler opplysninger om hvordan saksbehandlede søknader om og utstedte politiattester skal arkiveres.

Politiattest er en kurant henvendelse og saksbehandlingstid ut over 14 dager/2 uker er unødvendig. Politiet bør imidlertid ta sikte på en uke. De 14 dagene bør inkludere postgang til og fra politidistriktet.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven inneholder ingen bestemmelser om hvordan en politiattest skal se ut (vanlig kopipapir, spesialpapir c.l.) eller hvilke opplysninger ut over straffereaksjoner den skal inneholde.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven inneholder ingen bestemmelser om hvor mange politiattester en person skal kunne kreve for seg selv.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven inneholder ingen muligheter for politiet til å ta betalt for enkelte utstedelser av politiattest. Dette følger i og for seg av at det skal kreves hjemmel i lov, men som nevnt er lovens krav i dag en utskrift av en generell orientering fra internett. Luftfartstilsynet krever i dag kr 500 for å kontrollere politiets attester. Tatt i betraktning at politiet nå bes om å utstede politiattest for utenlandske borgere som aldri har vært bosatt i Norge og at dette er en vesentlig mer arbeidskrevende prosess enn for søk på fødselsnummer, bør i alle fall politiet kunne ta betalt for en slik tjeneste.

I dagens internasjonale virkelighet er det et spørsmål om Norge kan opprettholde sitt særsystem hvor politiet har som oppgave å kontrollere om utstedelse av politiattest har et legitimt formål. Det er videre et åpent spørsmål om dette er en fornuftig bruk av politiets ressurser å måtte passe på at det foreligger et lovbestemt behov for politiattest eller om det nå er på tide at andre instanser blir gitt denne oppgaven.

I dag sitter flere departementer og utformer sine egne former for politiattest og egne rutiner for politiattest på en måte som er svært komplisert, lite konsekvent og som skaper problemer for politiets saksbehandling.

Forslaget til Politiregisterforskriften og Politiregisterloven løser ikke politiets praktiske og juridiske problemer i arbeidet med utstedelse av politiattester. Til en viss grad sementerer og forsterker de allerede eksisterende problemer.

Det er av stor betydning for politiets arbeid å få entydige og klare regler som har muligheter til å fungere i praksis.

Arbeidet med politiattester er besluttet sentralisert. Det burde kunne være en oppgave for en sentralisert enhet å starte med å utrede politiattestproblemer og utarbeide et nytt forslag til politiattestbestemmelser i politiregisterforskriften samt se på om det bør gjøres endringer i politiregisterloven sine politiattestbestemmelser for denne delen av loven settes i kraft. Det ville gi en sentralisert enhet muligheter til å kartlegge problemene og finne de praktiske løsningene. Om dette er realistisk å håpe på vet jeg ikke, men det er lov å håpe av hensyn til publikum og til politiattestarbeiderne. Uansett må deler av de foreslåtte reglene endres slik at kontroll av identitet kan ivaretas og det blir tatt grep om botidsspørsmålet.

3 OMGIVELSER

Jeg vil her ganske kort gå inn i utviklingen i politiets vandelsuttalelser i form av politiattest siste 50 år. For den som er mer interessert sier jeg en del i mer detalj i eget vedlegg (**Feil! Fant ikke referanse-kilden.**). Jeg forutsetter jo at dette er kjent stoff, men jeg tar det med for å tydeliggjøre hvilken kontekst jeg legger vekt på.

3.1 FORHISTORIE - POLITIATTEST SOM UNNTAK

For strafferegistreringsloven ble vedtatt fantes ingen regler for hvordan en vandelsattest fra politiet skulle se ut og praksis var varierende.

3.2 GJELDENE REGLER

Den gangen nåværende politiattest system ble opprettet på 70-tallet så var hovedregelen at opplysninger fra reaksjonsregistrene SSP og BOT ikke skulle brukes utenfor straffesaker. For å få innsyn i hva som var registrert måtte den registrerte møte personlig på en politistasjon og ville få opplysningene muntlig.

Det var imidlertid et behov for at politiet helt unntaksvis kunne gi en uttalelse om en persons vandel. Praksis for strafferegistreringsloven ble vedtatt hadde vært svært forskjellig og dagens politiattest ble nå det enhetlige systemet for hele politiet.

Det grunnleggende i ordningen var at personer som var straffedømt ikke skulle kunne få ut opplysninger skriftlig uten at behovet var legitimt og at de skulle ha mulighet til å ta straffen, legge reaksjonen bak seg og ikke bli ytterligere straffet ved at de ble avkrevd opplysninger fra strafferegistrene uten at kravet var legitimert i lov.

3.3 FORARBEIDER

I strafferegistreringsloven ble det ikke gitt bestemmelser for politiets arbeidsregistre. Det ble gitt bestemmelser om strafferegister og boteregister. Bestemmelser om saksbehandlingen i straffesaker hadde vært under kontinuerlig oppdatering og utvikling i straffeprosesslovgivningen. Det manglet imidlertid bestemmelser om politiets arbeidsregistre og etter hvert som databehandling utviklet seg så utviklet politiet egne arbeidsregistre. Vi fikk også etter hvert en personvernlovgivning som det var behov for å innarbeide i politiets arbeid med opplysninger om personer.

Det å få etablert regler for politiets behandling av personopplysninger utenfor straffesaksbehandling og strafferegistrering var fokus for utredningen i NOU 2003: 21 Kriminalitetsbekjempelse og personvern. Disse arbeidsregistrene er ikke tema for min uttalelse. Det jeg diskuterer er revideringen og videreføring av de lovreglene som faktisk ble etablert på 70-tallet.

På tidspunktet for utredningen fungerte fortsatt systemet med politiattester. Det hadde imidlertid utviklet seg en ordning med en "skog" av rundskriv som regulerte forskjellige aspekter ved politiattestinstuttet. Dette var det behov for å rydde opp i. En utvikling med stadig økning av antall typer politiattester og stadig nye grupper som ble avkrevd politiattest var imidlertid i emning, men enda ikke synlig. Denne utviklingen så ikke utvalget og de valgte å videreføre systemet fra 70-tallet i ryddet stand.

Ot. prp. nr. 18 (2008-2009) bygger på NOU 2003: 21 og konsentrerer seg også om å få etablert regler for politiets arbeidsregistre. Det har vært en rivende utvikling og proposisjonen manglet en evaluering av utviklingen i politiattestinstuttet gjennom 2000-tallet.

3.4 POLITIATTESTSYSTEMER I UTLANDET

Etter at utvalget avsluttet sitt arbeid har også den internasjonale virkeligheten rundt Norge utviklet og gjennomgått store endringer. Det er imidlertid ikke foretatt noen utredning av hvilken betydning dette har for politiattestinstutttet i Norge.

I våre naboland har den registrerte ubegrenset tilgang til en politiattest. Det kreves imidlertid saklig grunn for en arbeidsgiver kan kreve å få se den. Usiklige krav om å få se en politiattest må den registrerte selv angripe. Denne personvernlovgivningen deler Norge med EØS området. I Norge er imidlertid politiet tillagt oppgaven med å kontrollere at kravet om politiattest er legitimt. Her skiller Norge seg fra Sverige og Danmark og kanskje fra ganske store deler av EØS området.

Andre land har også en form for ordinær politiattest og et system for barneomsorgsattest er utviklet i Sverige, Danmark og Storbritannia. Hvor sammenlignbare disse attestene er med norske politiattester vet jeg ikke om noen har undersøkt. Storbritannia inkluderer også såvidt jeg vet sårbare voksne i denne gruppen.

Andre lands regler for sperring og sletting er meg bekjent ikke undersøkt. Videre så er det et spørsmål i hvilken grad andre land sine regler er sammenlignet med Norge sitt for uttømmende attester.

Hvordan dette Europakartet ser ut finnes det meg bekjent lite oversikt over.

4 NÆRMERE OM ENKELTE AV BESTEMMELSENE SOM ER FORESLÅTT I POLITIREGISTERFORSKRIFTEN

Jeg går her gjennom politiattester kronologisk. Jeg starter for det hele begynner, fortsetter med søknadsskjema, saksbehandling, ferdig politiattest og så en del generelle problemstillinger. Jeg har tatt inn forslagene til nye bestemmelser underveis der de hører hjemme i denne systematikken. Videre er mange av problemene utdypet i vedleggene som tar en diskusjon av problemene uavhengig av hvor i forslaget til Politiregisterforskriften bestemmelsene står.

4.1 DEFINISJONER

4.1.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 28-3 DEFINISJONER

Dette er ikke det eneste stedet i forskriften det står definisjoner. Det finnes definisjoner en 5-6 steder og de gjelder kun for enkelte deler av forskriften. Dette er lite leservennlig. Definisjoner bør samles og tas inn i begynnelsen av forskriften.

Det defineres i underpunktene *d) mottaker av politiattest: den som kan kreve fremlagt politiattest og e) bruker: tidligere mottaker av politiattest som kan be om fornyet vandelskontroll.* Her er det første brukt to forskjellige ord på det samme pliktsubjektet (den som har plikt til å kreve politiattest fremlagt). Det mangler i § en definisjon av den politiattesten gjelder, den som søker om å få utstedt en politiattest til seg selv. Videre er ordbruken mottaker lite publikumsvennlig da det lett kan leses som den som skal motta politiattesten (søker) og dermed misforstås. Naturlig lesning tilsier at mottaker av en politiattest er synonymt med den som skal motta politiattesten, nemlig den som har søkt og den som politiattesten omhandler. En slik lese måte fremmes også av at § en har to definisjoner for det samme pliktsubjektet og ingen for søker. En leser vil naturlig forvente å finne begge kategorier og vil lett trekke den slutning at d) og e) omfatter to forskjellige subjekter.

Definisjon på den som søker om politiattest

Det mangler en definisjon på den som faktisk søker om å få utstedt en politiattest med opplysninger om seg selv.

Definisjon på pliktsubjektet

Det bør innføres pliktsubjekt som betegnelse på den som har plikt til å requirere politiattesten. Mottaker er et dårlig ord fordi det som hovedregel er den som søker som faktisk mottar politiattesten og som må levere den selv til pliktsubjektet.

4.1.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 29-1 GENERELT (SAMT HELE FORSKRIFTENS KAPITTEL 29)

I forskriften opereres ikke bare med ordinære, uttømmende og barneomsorgsattester. I tillegg til denne begrepsbruken kommer også begrepene avgrenset og utvidet. En ordinær avgrenset og utvidet politiattest er altså forskjellig fra en ordinær utvidet politiattest og en ordinær avgrenset politiattest. Begrepsbruken er her svært lite publikumsvennlig og forutsetter at den som leser forskriften har spesialkompetanse langt ut over juridisk embetseksamen for å gi mening. For en spesialist i utstedelse av politiattester blir ordbruken mer til hinder enn til hjelp i bruk av loven.

En langt mere praktisk ordbruk ville være å dele inn politiattestene i de grupper som faktisk forekommer. 1. Uttømmende politiattester som er uttømmende verken mer eller mindre. 2. Ordinære politiattester som er nettopp det uten unntak. 3. Barneomsorgsattester som det har eksistert over 10 stykker av. Innholdet har vært avhengig av hjemmelen i spesiallovgivningen, men har vært konsentrert om straffelovens kapittel 19. Dette virvaret foregår det nå en opprydning i. Det som forener alle disse attestene er at de er alle utstedt i forbindelse med omsorg for barn og at det anmerkes et fåtall straffebestemmelser. Den 4rde gruppen er diverse spesialattester som enten er avgrenset i hvilke straffebestemmelser som er overtrådt og/eller i hvor lenge straffereaksjonen anmerkes. Det finnes vel en nærmere 10 forskjellige spesialattester.

Å dele inn i kategoriene uttømmende, ordinær, barn og spesialattester hjelper også saksbehandlere å jobbe raskt og effektivt uten å stå i fare for å blande sammen forskjellige typer attester. Disse kategoriene er også håndterlige for publikum å forstå og konseptet lar seg formidle til polititjenestemenn som skal veilede publikum om politiattester.

4.2 SØKNADSSKJEMA

4.2.1 SØKNADSSKJEMA

Et søknadsskjema vil sikre at politiet får de opplysningene de trenger i søknaden. Søknader uten godkjent skjema er vesentlig mer arbeidskrevende å behandle enn søknader med godkjent skjema. Informasjonen som trengs kan være der, men det er mer arbeid å finne den. Det er ikke ubetenkelig å kreve søknadsskjema. Helfo stiller for eksempel krav om korrekt skjema ved søknad om frikort tak 2. De har ikke problemer med å returnere søknaden hvis skjema mangler selv om all korrekt informasjon er på plass og original kvittering fra f.eks. fysioterapeut følger med. Jeg antar at de har vurdert problemet og både anser dette som fornuftig og effektivt i tillegg til at det er lovlig.

4.2.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-2 BEGJÆRING OM Å FÅ UTSTEDT POLITIATTEST (1. LEDD 1. PUNKTUM)

1. ledd 1. punktum lyder: *Begjæring om å få utstedt politiattest skal inneholde de opplysninger som er nødvendige for å utstede politiattesten, fortrinnsvis i samsvar med blankett fastsatt av Politidirektoratet.*

Når det her står fortrinnsvis så åpner forskriften for at alle aktører skal få utarbeide sine egne søknadsskjemaer. I den praktiske hverdagen vil en slik skjemaflora være umulig å forholde seg til. For å kunne arbeide effektivt med en søknad er det viktig at de er visuelt like og at opplysningene inngis på samme sted og på samme måte i alle søknadene. Å måtte orienteres seg rundt omkring i forskjellige søknadsskjemaer gjør det vanskelig å arbeide raskt og vil føre til at kontrollen blir vanskeliggjort.

Det har også vist seg i praksis at etableringen av forskjellige søknadsskjema for frivillige organisasjoner gjør det vanskeligere å kontrollere søknaden.

Det bør ikke være vanskelig i dagens elektroniske samfunn å ha ett soknadsskjema registrert hos politi.no og kreve at dette blir brukt. Det er vanlig for andre etater og jeg kan ikke se at det er juridiske hindringer for å stille et slikt krav. Her kan eksempelvis nevnes soknad om frikort fra Helfo hvor soknadene blir returnert selv om alle opplysninger er på plass, hvis ikke riktig skjema er brukt.

Politidirektoratets soknadsskjemaer

Per i dag finnes det i tillegg til det vanlige skjemaet for soknad om politiattest (bokmål og nynorsk) også soknad om politiattest til bruk for frivillig organisasjon og soknad på engelsk som ligger tilgjengelig på internett hos politi.no.

I tillegg finnes det to skjema for NIF det som først ble godkjent og som idrettslagene fortsatt bruker og den reviderte varianten som ligger på NIF sine nettsider.

Det finnes også flere andre godkjente skjema til bruk for en enkelt organisasjon som f. eks. Røde Kors.

Pliktsubjektene sine egne søknadsskjema

Skolen i Oslo utarbeidet for mange år siden sitt eget soknadsskjema om politiattest. Dette har fort til mye ekstraarbeid da skjemaet fungerer som bekreftelse på behov for politiattest, men søker unnlot å fylle ut POD sitt skjema.

Vaktselskapene har også hatt sine egne skjema. En rekke andre aktører har også hatt skjema for bekreftelse på behov for politiattest som har blitt oppfattet som soknadsskjema. Kvaliteten har vært svært varierende.

Politidistriktene sine egne søknadsskjema

I tillegg til ovenstående har minst to politidistrikt utviklet egne soknadsskjema til bruk for spesielle formål. Det er kanskje greit for de aktuelle politidistrikt, men ikke så greit når soknadene sendes til andre politidistrikt.

4.3 HVOR SKAL SØKNADEN SENDES

4.3.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-2 BEGJÆRING OM Å FÅ UTSTEDT POLITIATTEST (3. LEDD)

§en lyder: *Begjæringen skal fremsettes til det politidistrikt hvor den politiattesten gjelder har eller har hatt sin adresse eller til Oslo politidistrikt dersom vedkommende ikke har adresse i Norge.*

Dette er en endring av dagens rettstilstand. Av strafferegistreringsloven § 5 andre ledd fremgår: *Attesten utstedes som regel av politikammeret i det distrikt hvor vedkommende bor eller som han har mest tilknytning til. Også et annet politikammer kan gi slike attest når det etter forholdene anses naturlig.*

Jeg kan ikke se noen grunn til at politidistrikt som søker har flyttet fra skal ha noen plikt til å utstede politiattest. Politiregistrene det søkes i er nasjonale og alle politidistrikt har i dag de samme mulighetene til å kontrollere en politiattest.

Forslaget til strafferegistreringsforskriften lukker også nå for muligheten for andre politidistrikt til å utstede politiattest til personer som aldri har vært bosatt i distriktet når det etter forholdene anses naturlig. Dette er praktisk viktig for søkerne. I en del tilfelle haster det av forskjellige grunner med politiattest, søker kan være bosatt i Finnmark og arbeide i Oslo. Det kan for eksempel haste fordi kravet ble oppdaget sent eller fordi jobben ble tildelt sent og arbeidet skal påbegynnes i (f.eks. ekstravakter barnevernsinstitusjon) nesten umiddelbart.

Den viktigste gruppen her som vil ha problemer her er studenter som er bosatt i en annen kommune enn den de studerer i. Disse studentene er regelmessig folkeregistrert tildelt svært langt fra det politidistrikt som de nå kan søke om politiattest i. Som hovedregel bør de klare å søke i

riktig politidistrikt, men for enkelte vil de få problemer med å ta i mot tilbud om arbeid på kort varsel.

Det har også vært eksempler på studenter som har hatt behov for hasterbehandling i forbindelse med klinisk undervisning i studiet. For noen studenter går det av forskjellige årsaker galt med innhenting av politiattest i forbindelse med studiestart. Det kan variere om det skyldes sen saksbehandling hos politiet eller om studenten kan bebreides. Studentene får imidlertid lov til å påbegynne studiet. Det har imidlertid vært eksempler på studenter som har måttet bytte klasse fordi de ikke har levert politiattest for de påbegyner praksis. Om noen studenter har mistet studieplassen fordi de ikke kunne delta i praksisundervisningen ser jeg ikke bort fra. Slik regelverket nå er utformet vil ikke politidistriktet på studiestedet ha muligheter til å avhjelpe en slik nødsituasjon. Politidistriktet vil være forpliktet til å henvise til politiet på studentens hjemsted.

For politiet er det her en problemstilling at ingen av politidistriktene på de store lærestedene ønsker å overta søknadene fra studenter som er bosatt utenbys. Når politiattester blir sentralisert vil dette løse seg av seg selv.

Å samle utstedelse av politiattest for personer som ikke er bosatt i Norge er rasjonelt. Forøvrig mener jeg at den gamle bestemmelsen bør beholdes.

4.4 HVORDAN SKAL SØKNADEN SENDES

Her vil krav til at søker identifiserer seg og krav til hvordan soknaden kan oversendes kunne komme i konflikt med hverandre.

Kopi av gyldig legitimasjon er ikke i seg selv gyldig legitimasjon. På samme måte som Helfo krever original kvittering fra fysioterapeut for de innvilger soknad om frikort tak 2 bør her original kunne kreves.

Eforskriften gir ikke politiet eller Helfo plikt til å utstede et dokument på grunnlag av en kopi. Det eforakriften bestemmer er at henvendelser som kommer per epost skal besvares per epost. Det forskriftsmessige svaret her vil kunne være at "vi viser til Deres henvendelse" og så gis en anvisning om hvordan soknad skal sendes. Telefaks er regelmessig ikke mulig å besvare per faks da de veldig ofte ikke inneholder noe faksnummer å svare til. Videre vil tilsending av produsert politiattest ikke være mulig verken per epost eller per telefaks. Ut fra en slik betraktning lar ikke henvendelsen seg besvare fullt ut elektronisk da svaret er et originalt dokument.

Videre skal politiet være forsiktig med å sende ut personlige opplysninger per epost eller telefaks da mottaker av meldingen sjelden lar seg kvalitetssikre.

Det vil imidlertid enkelt være andre muligheter enn personlig oppmøte for å kunne foreta en tilfredsstillende kontroll av identitet for majoriteten av søkere enn å akseptere kopi av legitimasjon. Det kommer jeg til nedenfor.

Jeg vil imidlertid peke på at en løsning via ALTINN.no antagelig vil tvinge seg frem.

4.5 IDENTITET PÅ SØKER SOM ER FYSISK PERSON

4.5.1 POLITIATTEST SOM BEKREFTELSE PÅ IDENTITET - ETABLERING AV FALSK IDENTITET

Det bør ikke herske tvil om at de personopplysningene som fremgår av en politiattest bør samsvare med en identitet som kan bekreftes i Norske registre. En politiattest vil fremstå som en bekreftelse på at en person er registrert i norske registre og at identitet er kontrollert. Politiaattest utstedt til en falsk identitet vil kunne danne grunnlag for å etablere identiteten som ekte i Norge.

I større grad enn i Norge vil en norsk politiattest kunne danne grunnlag for å etablere en falsk identitet som ekte i utlandet.

4.5.2 NÅVÆRENDE LOVGIVNING

Det fremgår ikke av nåværende lovgivning om det kreves fremleggelse av gyldig legitimasjon for å få utstedt en politiattest. Kontroll av identitet er en underliggende forutsetning. Det var neppe noe stort problem på 70-tallet. I 2003 hadde nok problemet økt, men i perioden etter har problemet eksplodert i hele samfunnet.

Politidirektoratets rundskriv 2009/003

Av Politidirektoratets rundskriv fremgår at praksis i politidistriktene er forskjellig. Noen politidistrikt hadde krevd personlig fremmøte og kontroll av gyldig legitimasjon, andre hadde utført stikkprover i Folkeregisteret. Stikkprovene ville avsløre om en person var Folkeregistrert eller ikke. For de som ikke ble testet mot Folkeregisteret ville det være mulig å utstede politiattest for ikke-eksisterende identiteter på grunnlag av et navn og fødselsdato personen selv hevdet å ha.

Politidirektoratet hadde frem til dette rundskrivet ble publisert på sine hjemmesider orientert publikum om at personlig fremmøte og fremvisning av gyldig legitimasjon var påkrevet. Politidirektoratet avgjorde i rundskrivet at det ikke skulle kreves personlig fremmøte og endret sine internett sider.

Nåværende praksis

I dag kan det finnes politidistrikt som kun kontrollerer oppgitt ID-nummer mot Agent og Strasak. Hverken Agent eller Strasak kontrollerer mot Folkeregisteret at nummeret tilhører en identitet.

4.5.3 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-1 B) HVEM KAN FÅ UTSTEDT POLITIATTEST

§en lyder: *Det kan bare utstedes politiattest til den som*

b) identifiserer seg på en tilstrekkelig måte ved gyldig legitimasjon, jf. §§ 36-3 til 36-5, og

Gyldig legitimasjon er et original ID-dokument. Dette vil åpenbart omfatte norske dokument som er kjent for politiet og som inneholder fødselsnummer (ikke kun dato), eller et utenlandsk dokument som er inntatt i vedlegg 4 til den nye utlendingsforskriften, eller et utenlandsk pass. Hvis det finnes en tilsvarende liste over utenlandske forenkort som aksepteres bør den også kunne brukes.

Her vil imidlertid tildelt fødselsnummer sammen med utsendelse av ferdig politiattest til søkers folkeregistrerte adresse helt kunne erstatte legitimasjon.

Med en slik løsning vil ikke dekke søkere som ikke er tildelt fødselsnummer.

4.5.4 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-2 BEGJÆRING OM Å FÅ UTSTEDT POLITIATTEST (2. LEDD)

2. ledd lyder: *Begjæringen kan fremsettes ved personlig fremmøte eller ved bruk av post, telefaks, e-post eller andre elektroniske kommunikasjonsmidler. Dersom begjæringen fremsettes på annen måte enn ved personlig fremmøte skal det vedlegges kopi av gyldig legitimasjon, jf. §§ 36-3 og 36-5, eller benyttes gyldig legitimasjon som nevnt i § 36-4.*

For det første vil jeg peke på at kopi av gyldig legitimasjon ikke er gyldig legitimasjon. Legitimasjonsdokumenter utstyres med sikkerhetslementer som ikke vil kunne kontrolleres i en kopi.

For søknad via faks vil jeg gjøre oppmerksom på at en kopi av et ID-dokument som først er kopiert og så er kopiert en gang til via en faks er blitt så grotete at det svært ofte ikke er mulig å

lese alle bokstaver og tall i kopien. Dette er også situasjonen for kopi av ID-dokument som sendes per epost. Søkerne er regelmessig lite oppmerksomme på hvordan kopien de har scannet faktisk ser ut. Situasjonen er også for både telefaks og epost at politiet ikke har muligheter for å avgjøre om kopien er manipulert. En slik ID-kontroll er ikke reell.

Det er for praktiske formål kun mening å legge ved kopi av legitimasjon der hvor søkers håndskrift er slik at det ikke går an med sikkerhet å etablere hvilket fødselsnummer som er påført søknaden eller hvordan navnet skal staves. Noen ID-kontroll er imidlertid ikke en slik stavehjelp.

Andre muligheter for politiet for personer med fødselsnummer

Alt politiet trenger for å etablere identitet er fødselsnummer og så oppslag i Folkeregisteret. Problemet her er ikke å etablere identitet, men om opplysninger om identiteten blir sendt ut fra politiet til en forsvarlig kontrollert adresse.

Folkeregistrert adresse må antas å være en sikker adresse. Politiet må kunne gå ut fra at Folkeregisteret har kontroll på at det kun er rette vedkommende som har anledning til å gjøre adresseendringer i Folkeregisteret. Her bør politiet kunne overlate kontroll av legitimasjon til Skatteetaten.

Folkeregisteret har også mulighet til å registrere en postadresse i tillegg til adresse på bopel. Dette er en praktisk viktig mulighet for studenter som regelmessig vil ha begge deler.

Hvis politiet konsekvent sender politiattesten til folkeregistrert adresse bør det i seg selv være en tilstrekkelig kontroll av at identitet er riktig og at politiattest ikke blir sendt til en adresse søker ikke har kontroll over.

En slik prosedyre vil ikke gi mulighet for å kontrollere at det er søker selv som har underskrevet søknadsskjema. Politiet vil imidlertid for norske borgere, hvis Datatilsynet tillater det, kunne kontrollere underskriften i Passregisteret.

For utenlandske borgere vil ikke politiet ha noe register å kontrollere underskrift mot. Her gir imidlertid DUF visse muligheter. Hvis søker er registrert i DUF og det følger kopi av det passet søker har vist til utlendingsmyndighetene (og som folgelig er registrert i DUF) vil i alle fall politiet ha en viss kontroll med at passet faktisk eksisterer.

Jeg vil imidlertid anta at hvis politiet slutter å sende politiattest til andre adresser en av dem som er registrert i Folkeregisteret vil veldig mye av mulige problemer rundt identitet være ivarett. Politiet vil også ha en forholdsvis effektivt hinder mot at uvedkommende skal søke om og få andre personers politiattest sendt til seg.

4.5.5 PERSONER SOM IKKE HAR FÅTT TILDELT FØDSELSNUMMER

For personer som ikke er tildelt fødselsnummer vil ikke Folkeregisteret gi sikker etablering av identitet. Vi har nå avdekket at her har kontrollen hos de som har rekvirert D-nummer har vært mangelfull og det er registrert et ukjent antall falske identiteter som D-nummer. Dette kommer jeg tilbake til nedenfor.

4.5.6 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-3 A) KRAV TIL LEGITIMASJON FOR FYSISKE PERSONER

§en lyder: *Gyldig legitimasjon for fysisk person er dokumenter som*

a) er utstedt av offentlig myndighet, eller av annet organ som har betryggende kontrollrutiner for dokumentutstedelse og dokumentene har et tilfredsstillende sikkerhetsnivå, og

Gyldig legitimasjon er et original ID-dokument. Dette vil åpenbart omfatte norske dokument som er kjent for politiet og som inneholder fødselsnummer (ikke kun dato), eller et utenlandsk dokument som er inntatt i vedlegg 4 til den nye utlendingsforskriften, eller et utenlandsk pass.

Hvis det finnes en tilsvarende liste over utenlandske førerkort som aksepteres bør den også kunne brukes.

Hvorvidt et dokument har et tilfredsstillende sikkerhetsnivå er ikke mulig å avgjøre på grunnlag av en kopi med mindre kopien kan kontrolleres mot noe annet som f.eks. et register politiet har tilgang til.

Satt sammen med at kravene til kontroll av legitimasjonen er en kopi av en kopi er blir kravet om legitimasjon uten reelt innhold.

4.5.7 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-3 A) KRAV TIL LEGITIMASJON FOR FYSISKE PERSONER

§en lyder: *Gyldig legitimasjon for fysiske personer er dokumenter som*

b) inneholder fullt navn, navnetrekk, fotografi og fødselsnummer eller D-nummer. For fysiske personer som ikke har fått tildelt norsk fødselsnummer eller D-nummer, skal legitimasjonsdokumenter i tillegg til de kravene som følger av første ledd inneholde fødselsdato, fødselssted og kjønn.

Her ser det ut til at departementet tillater utstedelse av alle personer som har fått tildelt et D-nummer eller som kan fremvise en kopi av et pass. Det finnes over 1 million D-nummer registrert i Norge. Blant dem finnes mange falske identiteter. Noen falske identiteter er funnet og fjernet, hvor mange som gjenstår vet vi ikke. Det vi vet er at identitet for D-nummer har vist seg å være utilstrekkelig kontrollert.

Siden politiregisterforskriften ikke inneholder krav om at søker skal ha noen form for tilknytning til Norge så åpnes her for at hvemsomhelst kan fremlegge en manipulert kopi av legitimasjon og få utstedt en norsk politiattest. En slik politiattest vil for eksempel kunne danne grunnlaget for å bygge ny identitet i utlandet. Jeg viser her også til det jeg diskuterer i forbindelse med botid.

4.5.8 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-4 KRAV TIL ELEKTRONISK LEGITIMASJON FOR FYSISK PERSONER

§en lyder: *Gyldig legitimasjon for fysiske personer er elektroniske signatur som oppfyller kravene i forskrift 21. november 2005 nr. 1296 om frivillig selvdeklarasjonsordninger for sertifikkatutstedere § 3 og som er oppført på publisert liste i henhold til § 11 første ledd i nevnte forskrift.*

Dette bør ikke innføres uten at politiet har slik sikker kommunikasjon.

4.6 PRAKTISKE MULIGHETER TIL FORSVARLIG KONTROLL AV IDENTITET -MULIG LØSNING

Bruk av Folkeregisteret - personer som er tildelt fødselsnummer.

Alle som er tildelt et fødselsnummer må forventes å ha en kontrollert identitet og Folkeregisteret må forventes å ha kontroll på endringer av f. eks. adresse. Dette innebærer at for en søker som er tildelt et fødselsnummer behøver ikke politiet å stille krav til legitimasjon. Politiet kan ha som fast regel at alle som ikke har legitimert seg ved personlig oppmøte får politiattesten sendt til folkeregistrert adresse (enten folkeregistrert bopel eller folkeregistrert postadresse)

Bruk av Passregisteret - Norske borgere

Hvis det er behov for kontroll av signatur så er den registrert i Passregisteret og under forutsetning av at Datatilsynet godkjenner slik bruk, vil politiet lett kunne sammenligne signatur på soknaden og signatur i passregisteret.

Personer som er registrert med D-nummer

Det er først ganske nylig at Folkeregisteret har gitt mulighet til å registrere om den registrerte har legitimert seg på tilfredsstillende måte. Det er over 1 million D-nummer registrert i Norge og det har i de siste årene blitt avdekket en rekke falske identiteter, manglende kontroll med identitet på

den registrert og det er all grunn til å anta at det fortsatt er et betydelig antall falske eller mangelfullt registrert identiteter.

For disse vil ikke et søk i Folkeregisteret gi noen form for sikkerhet om identitet.

Personer som ikke har D-nummer, men har DUF-nummer

Her vil veldig ofte identitet være etablert og kontrollert. For nyere registreringer er det også registrert foto. For ekte identiteter er ofte passnummer som tilhører identiteten registrert. Her vil politiet i alle fall ha mulighet til å kontrollere at opplysningene i en kopi av et pass faktisk samsvarer med en ekte identitet og at opplysningene i passkopien samsvarer med det som er registrert.

Personer som ikke er registrert i SSP og/eller BOT, men ikke har f-nr., d-nr. eller DUF-nr.

Her vil det kunne være en betydelig andel falske identiteter som politiet ikke har klart å avdekke. Dette gjelder i særlig grad for 3dje lands borgere som etter kontakt med politiet forsvinner.

Personer som er registrert i Arbeidstagerregisteret

Personer som ikke er registrert i Norge

Jeg har vanskelig for å se at personer som ikke er registrert i Norge har et legitimt behov for politiattest fra Norge.

Personlig fremmøte

Etter min mening vil politiet i de fleste tilfelle ha problemer med å foreta forsvarlig kontroll av identitet for personer som ikke er tildelt fødselsnummer. For noen vil vi kunne finne tilstrekkelig informasjon i DUF, men det er komplisert å bruke DUF og DUF inneholder også mange personer som vi ikke har identitet på. Disse personene bør i hovedsak kunne avkreves fremvisning av original gyldig legitimasjon, enten på en norsk politiattest eller på en norsk utenriksstasjon.

ALTINN.no

Altinn.no er en kvalitetssikret tjeneste hvor etterhvert ligger mange forskjellige muligheter til å søke eller registrere seg hos det offentlige.

Blir det mulig å registrere søknad om politiattest i denne portalen for alle med tildelt fødselsnummer vil dette helt kunne erstatte identitetskontroll. Det portalen antagelig ikke vil kunne levere er at kopi av underliggende dokumentasjon følger søknaden.

4.7 IDENTITET PÅ SØKER SOM ER JURIDISK PERSON

4.7.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-5 KRAV TIL LEGITIMASJON FOR JURIDISKE PERSONER (1. OG 2. LEDD)

1. og 2. ledd lyder: *Gyldig legitimasjon for juridisk person registrert i Foretaksregisteret er firmaattest som ikke er eldre enn 3 måneder. Gyldig legitimasjon for juridisk person registrert i Enbetsregisteret, men ikke i Foretaksregisteret, er utskrift fra Enbetsregisteret som inneholder alle registrerte opplysninger om enheten, jf. lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enbetsregisteret § 5 og § 6 annet ledd, og som ikke er eldre enn 3 måneder.*

En firmaattest er en utskrift fra Foretaksregisteret. Utskriften utstyres ikke med stempel eller signatur. Det er vanskelig å se at en slik utskrift er en legitimasjon.

Politiet (og allmenheten) har imidlertid tilgang til Brønnøysund registrene og vil enkelt kunne kontrollere der om foretaket eksisterer. Allmenheten har også tilgang til Foretaksregisteret via brreg.no.

Det politiet har behov for er at den eller de som har fullmakt til å signere på vegne av bedriften underskriver søknad om politiattest og at disse personene legitimerer seg. Slik bestemmelsen av står vil ikke krav til legitimasjon være forsvarlig.

Det vil her være et behov for å identifisere hvem i bedriften som skal kunne undertegne søknaden. Skal det være den/de som er registrert med signatur, prokura, administrerende direktor, styreformann, hele eller deler av styret eller andre som f. eks. kontordamen i resepsjonen?

Problem med identifikasjon av personen som kan undertegne på vegne av bedriften vil kunne løses på samme måte som for søknad fremmet av fysisk person. Her vil det bare oppstå problemer hvis alle som kan underskrive er utenlandske statsborgere.

4.7.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-5 KRAV TIL LEGITIMASJON FOR JURIDISKE PERSONER (3. LEDD)

1. og 2. ledd lyder: *Gyldig legitimasjon for juridisk person som ikke er registrert i Enhetsregisteret, men i annet offentlig register, er attest eller utskrift fra registeret som gir opplysninger om navn, adresse for forretningssted eller hovedkontor og eventuelt utenlandske organisasjonsnummer. Det skal fremgå hvilket offentlig register som kan bekrefte opplysningene.*

Jeg finner det vanskelig å tro at ikke resten av EØS området også har tilsvarende register. Problemet her er å vite hvor de er og å kunne lese dem.

Videre vil mange bedrifter som skal utføre arbeid Norge ha krav om å registrere seg. Slik bestemmelsen er utformet vil den åpne for at bedrifter som aldri har hatt tilknytning til Norge vil kunne søke om en norsk politiattest.

Her vil også problemstillingen med å kunne identifisere hvem som faktisk har tillatelse til å undertegne på vegne av firmaet slå inn på samme måte som for norske bedrifter.

4.8 BOTID

I forslaget til forskrift behandles kun bestemmelser i forhold til de få lovene som krever botid. Oppføring av botid eller mangelen på sådan på politiattesten har imidlertid konsekvenser som jeg ikke kan se at er skikkelig diskutert og det bør i forskriften tas inn en bestemmelse om at siste innvandring og siste utvandring registrert i Folkeregisteret føres opp som en personopplysning.

Hvor lenge en person har hatt lovlig bopel i Norge har betydning for hva politiattesten uttaler seg om, muligheter for å være registrert i reaksjonsregistrene. Det har betydning for pliktsubjektets muligheter til å kreve politiattest fra andre land der det er lovbestemt eller der det kan tenkes å bli lovbestemt. Det vil synliggjøre hva politiattesten faktisk uttaler seg om. Det er videre av betydning for den som søker om politiattest at politiet gjør dette. Søker vil ellers kunne bli avkrevd en utskrift fra Folkeregisteret som viser innvandring og utvandring. Dette er unodig arbeidskrevende både for søker og for Folkeregisteret siden opplysningen er lett tilgjengelig for politiet når de produserer politiattesten og det er ikke forbundet med mye arbeid å fore det på.

4.8.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 28-4 KRAV OM BOTID VED UTSTEDELSE AV POLITIATTEST FOR UTLENDINGER MV.

Denne §en henviser antagelig bare til FOR-2011-03-01-214 Forskrift om forebygging av anslag mot sikkerheten i luftfarten mv. og til FOR 2004-05-25-787: Forskrift om vaktvirksomhet (Her bør en merke seg at det finnes to forskrifter om vaktvirksomhet og en tilsvarende bestemmelse står ikke i FOR 2011-03-28-337: Forskrift om vaktvirksomhet (vaktvirksomhetsforskriften). Jeg kjenner ikke til at det er inntatt bestemmelser i andre lover og forskrifter som gir plikt til å kreve utenlandsk politiattest for botid i utlandet.

Det er litt vanskelig å trenge inn i hva som er formålet med bestemmelsen og hva den tilfører til bestemmelsen i politiregisterloven § 36 som §en henviser til.

Politiregisterloven § 36. Vandelskontroll

Bestemmelsen angir i første ledd nr. 1: *Politiattest utstedt i annet EØS-land likestilles med norsk politiattest.* Etter denne bestemmelsen skal pliktsubjektet anerkjenne politiattest utstedt i annet land. Første ledd sier imidlertid ikke noe om hva som skjer eller skal skje hvis det kan fremlegges en norsk politiattest for en person som kanskje ikke har bodd i Norge i mer enn noen måneder.

Annet ledd åpner for at det kan kreves botid i Norge dersom det ikke kan fremlegges politiattest som beskrevet i første ledd nr. 1. Første ledd nr. 1 henviser imidlertid både til norsk og utenlandsk politiattest og konkretiserer ikke om det er norsk og/eller utenlandsk politiattest.

Det som ikke finnes i politiregisterforskriften om botid

Jeg har ikke klart å finne andre bestemmelser i politiregisterforskriften eller politiregisterloven som omhandler botid. Det er som ovenfor nevnt heller ikke vanlig i politiattestbestemmelsene i spesiallovgivningen. En norsk politiattest er kun kontrollert i norske registre. Det gjøres ingen henvendelser til utlendingens hjemland eller andre eventuelle land. Utenlandske reaksjoner for egne borgere blir ikke registrert i norske registre. Dette innebærer at en norsk politiattest for en person som har vært bosatt i Norge i enten 1 måned eller 1 år eller flere år eller hele livet vil være likestilt. Det vil ikke være noen plikt for pliktsubjektet til å be om politiattest for hele livslopet selv om den attesten som avkreves skal være uttømmende. Dette er åpenbart en utfordring i forhold til barneomsorgsattestene som for de relevante deler av straffelovens kapittel 19 forutsettes å være uttømmende, dvs. inneholde reaksjoner for personens hele livslop.

4.8.2 UTENLANDSKE BORGERE SOM IKKE HAR VÆRT BOSATT I NORGE

Studenter som velger å forbli bosatt i annet land mens de studerer i Norge

Disse personene vil i noen tilfelle komme fra land som krever at de registrerer seg i DUF. Politiet vil imidlertid ikke ha oversikt over om de benyttet seg av tillatelsen. Her er det ikke mulig å etablere botid. Her vil en mulig løsning være å innvilge politiattest hvor det anmerkes at personen aldri har bodd i Norge. Jeg kan ikke se at dette er en gruppe som da bor ha krav på å få en slik service gratis. Realiteten vil imidlertid være at om vedkommende har oppholdt seg i Norge uten å være folkeregistrert og begått kriminalitet så vil vel regelmessig norsk politi ta kontakt med politiet i studentens hjemland og en politiattest fra hjemlandet vil nok i de alvorlige tilfellene avdekke en eventuell alvorlig straffereaksjon. Her er kanskje ikke behovet for politiattest fra Norge tilstede.

Arbeidstagere som velger å forbli bosatt i annet land mens de arbeider i Norge

Her oppstår mye av de samme problemstillingene som for studenter. En kilde til tilleggsinformasjon vil kunne være eventuell registrering i Arbeidstakerregisteret. I prinsippet skal arbeidsgivere registrert arbeidstakerne her. Om det er fornuftig å utstede politiattest til disse tviler jeg på. Oppføring av botid på politiattesten vil imidlertid kunne erstattes av at det fokus på at vedkommende ikke har vært bosatt, men er registrert som arbeidstaker i perioden/periodene. Her oppstår også spørsmålet om dette skal være en gratis service for personer som har valgt å ikke bosette seg i Norge.

Tidligere norske borgere som utvandret og ble løst fra norsk statsborgerskap før ordningen med fødselsnummer ble innført

Dette er en bitte liten gruppe og til nå har jeg bare kommet over en person.

Asylsøkere

Disse personene har i vekslende grad fremlagt gyldig identitetsdokumenter for utlendingsmyndighetene. Asylsøkere som har fått tillatelse til å arbeide i Norge bor ikke nektes politiattest for å ta arbeid i Norge. Det bør fremgå av en politiattest om identitet er kontrollert. Her kan fødselsnummer erstattet av passnummer eller nasjonalt ID nummer. Det bør fremgå når asylsøkeren kom til Norge. Når søknaden om asyl er ferdig behandlet er han eller hun ikke lenger asylsøker. Vedkommende har enten blitt asylant og fått et fødselsnummer eller blitt papirløs migrant, se nedenfor. Asylsøkere som ikke har fått tillatelse til å arbeide i Norge bor ikke få politiattest for å arbeide i Norge. Asylsøkere som søker om politiattest for å søke om innreisetilatelse i et annet land i Norge bor få politiattest.

Papirløse migranter som befinner seg i Norge

I tillegg til det som er diskutert ovenfor om asylsøkere bør her vurderes om dato for endelig avslag på søknad om asyl skal stå på politiattesten.

Papirløse migranter som har reist ut av Norge

Det er mange som ikke fikk innvilget asyl i Norge som senere hen søker om norsk politiattest for å søke om innreise til et annet land. Disse søknadene fremmes fra utlandet og alle motforestillinger i forhold til kontroll av identitet gjør seg gjeldende. I tillegg til ovenstående vil politiet for denne gruppen ofte ikke vite at de har reist fra Norge for de fremmer søknad om politiattest fra utlandet. Videre vil noen kunne ha reist med IOM og opplysninger om dette kan da finnes i DUF. Det samme gjelder for personer som er uttransportert. Hva som da skal kunne fores på politiattesten om eventuelt utreisetidspunkt bør diskuteres. Jeg minner om at en norsk politiattest tross alt bare uttaler seg om den tiden personen faktisk har oppholdt seg i Norge.

4.8.3 HVEM SØKER OM POLITIATTEST

Norske borgere herunder også norske borgere som ikke har vært bosatt i Norge.

Alle norske borgere skal være tildelt fødselsnummer og ha kontroll på egne opplysninger via Altinn.no.

Utenlandske borgere som har bosatt seg i Norge

Arbeidsinnvandrere og andre som innvandrer lovlig.

Utenlandske borgere som har lov til å bosette seg i Norge får tildelt fødselsnummer

Asylanter

Asylanter (personer som har fått innvilget søknad om asyl) får fødselsnummer. Se ovenfor.

4.8.4 BOSATTE

For personer som har utvandret og innvandret mer enn en gang må det være tilstrekkelig å oppgi siste innvandring/utvandring, men å markere at det finnes fler og henviser til Folkeregisteret.

4.8.5 ASYLSØKERE SOM PÅ SØKETIDSPUNKTET OPPHOLDER SEG I NORGE

Her vil det ikke være vanskelig å anmerke oppholdstid i Norge.

4.8.6 PERSONER SOM HAR REIST FRA NORGE ELLER ALDRI HAR VÆRT BOSATT

Her er utfordringene større og det er ofte ikke mulig for politiet å si noe sikkert om når de oppholdt seg i Norge. For tidligere Asylsøkere vil imidlertid politiet kunne finne ut når de kom. I en del tilfelle vil det være registrert utreise med IOM eller uttransportering, men svært mange bare reiser uten å gi beskjed og da lar det seg ikke finne ut når de dro.

4.9 HJEMMELSLISTE – HVOR OG NÅR LETER BORGERNE ETTER OPPLYSNINGER OM DE KAN AVKREVES POLITIATTEST

Det er et tilbakevendende problem at personer som er ilagt eller idomt en straffereaksjon ikke klarer å orientere seg i spesiallovgivningen og trenger veiledning om eventuelle begrensninger som reaksjonen kan innebære. Publikum har behov for at politiregisterforskriften inntar en hjemmelsliste, det er her de straffedomte orienterer seg og de har behov for en samlet fremstilling.

4.9.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 33-2 (KAPITTEL 33 POLITIATTEST I SÆRLIGE TILFELLER)

Overskriften som favner § 33-2 *Politiattest til bruk i utlandet mv.* gjelder utstedelse av politiattest i særlige tilfelle. Plasseringen av utstedelse av politiattest til bruk i utlandet er vanskelig å forstå hvorfor beskrives som et særlig tilfelle. Tilfellet er svært vanlig og høyst ordinært. Plasseringen fører til at bestemmelsen er vanskelig å finne. Bestemmelsen kolliderer også med § 36-1 som gir inntrykk av at det skal foreligge noe mer enn en utskrift fra internett for å få politiattest.

Videre angir bestemmelsen at den som begjærer politiattest må godtgjøre behovet for vandelskontrollen. USA sin ambassade har i en årrekke krevd uttømmende politiattest, men akseptert om enn motvillig at de ikke har fått det. Det er altså tilstrekkelig for søker å si at jeg skal å ferie til USA og politiet vil måtte utstede en uttømmende og utvidet politiattest.

Dette er kanskje det beste eksemplet på at det gamle politiattest systemet fra 70-tallet nå har gått ut på dato og ikke lenger er mulig å praktisere. Det systemet som nå videreføres har vært at innsyn gis muntlig og politiattest skriftlig som unntak fra dette. Et hovedhensyn har vært at når en dom eller et forelegg er oppgjort skal vedkommende ha mulighet til å legge forholdet bak seg og politiet skal kunne skjerme den domfelte eller botlagte fra urettmessige krav om innsyn. Systemet vil nå bli svært enkelt å omgå.

4.9.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN KAPITTEL 34 POLITIATTEST PÅ OMRÅDER UTEN LOVREGULERING

Overskriften er lite velvalgt. Det helt grunnleggende for oppryddingen i politiattestsystemet er at politiattester skal være lovregulert og ikke regulert i rundskriv. Kapitlet kan med fordel hete "politiattest til formål som ikke er regulert i spesiallover". Jeg er klar over at systematikken er hentet fra politiregisterloven, den blir ikke bedre av det.

Det er et problem for publikum at lovgiver har valgt å ikke samle alle politiattestbestemmelsene i politiregisterloven eller politiregisterforskriften. I NOU 2003: 21 antar utvalget at publikum vil orientere seg i forhold til interessefelt og derfor ville være best tjent med at bestemmelsene om politiattest stod i spesiallovgivningen. Praktisk erfaring er det motsatte. Publikum som ikke er registrert hos politiet er ikke interessert i problemstillingen. Publikum som er ilagt eller idomt en straffereaksjon er interessert i eventuelle begrensninger dette måtte innebære og orienterer seg i dag mot strafferegistreringslov og forskrift. En særdeles vanlig politiattesttelefon er en innringer som lurer på hvilke konsekvenser en straffereaksjon kan tenkes å ha for ham eller henne. Jeg har orientert utallige publikummere om konsekvensene av en straffereaksjon, hvor lenge de kan ha problemer og hvor de kan få problemer. De som er ilagt eller idomt en straffereaksjon regulerer interessefeltene sine i forhold til de begrensninger straffereaksjonen innebærer og ikke omvendt.

Det finnes en hjemmelsliste hos politiet, men den er beheftet med interne koder og henvisninger som ikke vil gi mye mening for en publikummer. Å ta inn i politiregisterforskriften en liste over de §er i forskjellige lover og forskrifter som inneholder en politiattestbestemmelse vil være til stor hjelp for publikum. En slik liste bør sorteres i de 4 kategoriene jeg har nevnt ovenfor: Uttømmende, ordinære, barn og andre attester. Dette vil gi publikum veiledning og henviser dem til riktig sted å lete for å finne fulle opplysninger om bestemmelsene.

En slik liste i politiregisterforskriften vil være til hjelp for politiet. Ikke bare politiattestarbeidere men alle politiansatte som kommer i kontakt med publikum (f. eks. vaktene, forebyggende,

kontakt med kriminelle osv.). De vil ha ett sted de kan forholde seg til, begynne å orientere seg ut fra og henvise publikum til.

Lovgiver har her gjort et lite publikumsvennlig og lite praktisk valg. Valget kan repareres ved å ta inn en form for hjemmelsliste i politiregisterforskriften.

Låsesmeder

Låsesmeder som er organisert i bransjeforeningen har fått tillatelse til å kreve uttømmende politiattest i Justisdepartementets rundskriv G-63/94. Det kan se ut som om dette er en gruppe med behov for å kontrollere vandel som ikke er omfattet av lov eller forskrift og som burde vært inntatt i listen i dette kapitlet.

Honorær konsul

For honorære konsulter har det vært gitt tillatelse i medhold av Justisdepartementets rundskriv G-26/00. Jeg vet ikke helt om disse kan tenkes å omfattes av noe lovverk eller nå mangler i forslaget til forskrift.

Juridiske studenter-praksisplass

Juridiske studenter-praksisplass i politi og påtale myndighet omfattes av JDs rundskriv G-87/2000. Jeg vet ikke helt om disse kan tenkes å omfattes av noe lovverk (for ansettelse i politiet gjelder et vandelskrav, men disse skal ikke ansettes. Jeg er ikke kjent med at et slikt krav finnes hos stats- eller riksadvokaten) eller nå mangler i forslaget til forskrift.

Produksjon av godkjente ID-dokumenter som pass, førerkort o.l.

Tidligere var det slik at disse hadde tillatelse i fra enten POD eller Justisdepartementet fordi de ikke var omfattet av en lov bestemmelsen kunne tas inn i. Disse gamle brevene/rundskrivene skapte en del problemer da bedriftene hadde en tendens til å bytte navn, kjøpe og selge hele og deler av hverandre osv. og det ble da en utfordring å finne ut om et gammelt brev faktisk gjaldt nåværende firma. I tillegg ble jobben lagt ut på anbud og den som vant anbudet var ikke alltid klar over at fornige tilbydere hadde fått lov til å kreve politiattest. Det bør undersøkes om dette kan være et eksempel som bør tas inn i listen i forskriften.

Andre rundskriv

Andre rundskriv som fortsatt gjelder antas å ikke lenger være aktuelle med unntak av enkelte rundskriv som gjelder produsenter av norske pass (omtalt i vedlegg).

4.9.3 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 34-2 POLITIATTEST TIL PERSON SOM ANSETTES VED DET KONGELIGE HOFF

Det fremgår ikke av forskriften om politiattesten skal leveres til Det Kongelige Hoff.

4.9.4 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 34-3 POLITIATTEST VED TILDELING AV ORDENER MV.

Det bør fremgå av forskriften at det er fylkesmannen som kan kreve politiattest. Videre så er en sak om tildeling av en av ordene taushetsbelagt og at henvendelser om dette bør rettes til fylkesmannen. Her mangler en henvisning til hvilket regelverk som styrer tildeling av ordener.

Innsyn bør her håndteres av fylkesmannen.

4.10 SAKSBEHANDLINGSREGLER

4.10.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN KAPITTEL 36 SAKSBEHANDLINGSREGLER FOR UTSTEDELSE AV POLITIATTEST

Det er i dette kapitlet de mest prekære problemene i den nye forskriften ligger

Dette kommer jeg tilbake til i det nedenstående

4.11 DOKUMENTASJON

Det er et ikke ubetydelig problem at arbeidstgere avkreves politiattest fra arbeidsgivere som ikke har lov til å stille et slikt krav. Dette skyldes i noen tilfelle at arbeidsgiver har misforstått, men i andre skyldes det at arbeidsgiver har forstått, men prioriterer eget ønske om å få se "mappa" til arbeidssøker. Det er utallige innringere som forteller at arbeidsgivere stiller spørsmål om straffereaksjoner i forbindelse med jobbintervju.

Det eneste i dag som kan begrense dette er at politiet faktisk kontrollerer at formålet med attesten er hjemlet i lov. Her er det ikke tilstrekkelig at søker selv oppgir et formål som er okk. Det er nok sokere som har oppgitt et hjemlet formål, men hvor underliggende dokumentasjon har avslørt at arbeidsgiver ikke var omfattet av lovhjemmelen.

Det har også til tider vært vanskelig å få arbeidstaker til å forstå at de faktisk ikke kan avkreves politiattest da de jo overbevises av arbeidsgiver om at arbeidsgiver kan.

Det har også vært tilfelle hvor søker må ha vært klar over at arbeidsgiver ikke kunne kreve politiattest, men som i stedet søker om politiattest på et annet grunnlag som er legitimt. Her var det en gruppe vietnamesiske renholderes som først ble stoppet da det ble avdekket at allerede gifte personer søkte om politiattest for å gifte seg i Vietnam. Dette er en historie fra før jeg begynte å arbeide med politiattester.

Selv har jeg snakket med en representant for Prehospital tjeneste i Oslo og Akershus som forklarte meg at jeg måtte da forstå at det var riktig av dem å kreve å få se politiattest å ambulanspersonellet. Dette til tross for at personen på dette tidspunkt var klar over at ikke noe slikt krav var lovfestet på tidspunktet. Det var heller ikke barneomsorgsattest de ba om, de ba om uttømmende attest.

Nå er det imidlertid slik at for mange formål vil det være vanskelig å fremskaffe dokumentasjon og systemet er i ferd med å uthules.

I dag er det politiets oppgave å beskytte arbeidstgere mot slike krav. I våre naboland er regelverket annerledes. Det er et spørsmål om det er politiets oppgave å bruke ressurser på dette. Det er et spørsmål om en slik kontroll er reelt gjennomførbar.

Det eksisterer imidlertid ingen annen instans og såvidt jeg vet heller ikke noen straffebestemmelse som rammer arbeidsgivere som "prover" seg.

4.11.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-1 A) HVEM KAN FÅ UTSTEDT POLITIATTEST

§en lyder: *Det kan bare utstedes politiattest til den som*

a) *oppfyller vilkår som er oppstilt i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov som hjemler krav om politiattest,*

Her ligger et grunnproblem i både lov og forskrift. Kravet oppstod på 70-tallet og det er etterhvert blitt uthulet av manglende muligheter for å kontrollere at kravet er oppfylt.

4.11.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-1 C) HVEM KAN FÅ UTSTEDT POLITIATTEST

§en lyder: *Det kan bare utstedes politiattest til den som*

c) *har fått tilbud om eller er innstilt til en konkret stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon, eller til den som i medhold av lov eller forskrift gitt i medhold av lov avkreves fremleggelse av politiattest til et annet tidspunkt.*

Her er politiets kontrollproblemer ikke diskutert og bør nå kartlegges. Her ligger suverent de fleste praktiske utfordringene i politiets arbeid.

Krav om dokumentasjon/godtgjøring av behov for politiattest fører til inkonsekvent behandling av arbeidssøkere. Teoretisk skal kun den som får tilbud om stilling kunne kreve politiattest. Dette vil da gjelde for alle som faktisk anses. Vikarer som leies inn gjennom vikarbyrå vil i midlertid få politiattest når de har meldt seg for vikarbyrået som arbeidssøker.

4.12 SAKSBEHANDLINGSTID

Politiattest er en kurant henvendelse og saksbehandlingstid ut over 14 dager/2 uker er unødvendig. Viser her til omtale i Eckhoff og Smith: Forvaltningsrett 9. utgave side 219-220. De henviser her til et av Justisdepartementet sine rundskriv fra 1977.

Når det søkes om politiattest skal det kun etableres om søker har identitet og om det finnes hjemmel for å utstede politiattest. Her skal ikke undersøkes noe annet enn det som er dokumentert i søknaden eller som finnes i umiddelbart tilgjengelige registre. Om hjemmel er ok etableres allerede ved sortering av innkommende post. Identitet etableres i forbindelse med innregistrering av søknad. Det er ingen annen grunn til å la søknaden ligge mellom disse to tidspunktene enn arbeidskapasitet/bemanning. Søknader som er mangelfulle kan umiddelbart returneres til søker for innhentning av nærmere opplysninger. Saksbehandlingen vil altså være som følger: Post fordeles i søknader med tilstrekkelig opplysninger/dokumentasjon på hjemmel. Deretter produseres svar enten i form av innvilget politiattest eller i form av et returbrev. Produksjon av politiattest består av etablering av identitet og søk mot aktuelle politiregistre samt utskrift av resultat. De søknadene som ikke er tilstrekkelig belyst returneres i original og saksbehandlingen er midlertidig over. Saksbehandlingen gjenopptas hvis søknaden kommer i retur med nærmere opplysninger. Der hvor det går med tid er når det oppstår en "ko" som ligger og venter uten at det skjer noe mellom sortering av post og produksjon av svar. Det vil være svært få unntak fra dette.

Det som til tider har "knekt" arbeidet med politiattester er nettopp når saksbehandlingen overstiger 2 uker (dette inklusive postgang til og fra politiet). Opplever søkerne at det går mer enn to uker fra de søker til de har politiattesten i postkassen så begynner de å ringe. Når tiden overstiger 3 uker begynner det å være et bemanningsproblem å få besvart telefonen og alt over 4 uker er komplett kaos. Ved 8 uker sprenges Oslo politidistrikt sitt sentralbord. Sentralbordet klarer da ikke lenger å besvare telefonene fortløpende og det oppstår en ikke ubetydelig kø også for andre som ringer til politiet med andre ærend.

Slike telefonstormer fører også til at de som har spørsmål de faktisk må ha svar på ikke kommer gjennom på telefonen og disse henvendelsene blir da ikke betjent.

Telefoner som bare dreier seg om å forhøre seg om hvor langt en søknad er kommet er en helt unødvendig belastning og en plikt til å sørge for at søker ikke opplever mer enn 2 uker fra innsendelse til mottak av svar er riktig.

All saksbehandlingstid over 14 dager er ekstremt ressurskrevende for politiet jo lengre jo mer ressurskrevende. Det fører til unødvendig ressursbruk til å besvare telefoner som kun etterlyser hvor lang saksbehandlingstiden på politiattester er, om søknaden er kommet frem og når den kan forventes å bli behandlet. Med en saksbehandlingstid under 14 dager rekker ikke søkerne å ringe og veldig mye arbeid er spart.

4.13 POLITIATTESTEN - HVILKE PERSONOPPLYSNINGER SKAL STÅ PÅ POLITIATTESTEN

4.13.1 NAVN

I Folkeregisteret står navn på personen to ganger. En sammenhengende form som lett lar seg kopiere inn i en politiattest, men denne vil for lange navn ofte være forkortet. I tillegg står etternavn, mellomnavn og fornavn pent på hver sine steder. Det er en del mer arbeid å kopiere disse inn i en politiattest når den produseres. Her bør diskuteres om det er forsvarlig å bruke den forkortede varianten på en politiattest, eller om hele navnet alltid skal føres på.

Jeg har jo også opplevd svenske som var bosatt i Norge, men som hadde registrert navnet sitt mangelfullt i Folkeregisteret. Det var ikke samsvar mellom pass og folkeregistrert navn. Vedkommende var veldig tydelig på at hun ble avkrevd en politiattest med riktig navn. Adskillige andre som søker om å adoptere et barn fra utlandet har også måttet få ny politiattest fordi utlandet ikke aksepterer folkeregisterets forkortinger av deres navn. Det hele og fulle navnet må føres på politiattesten.

4.13.2 FØDSELSDATO

4.13.3 PERSONNUMMER/NASJONALT ID-NUMMER/PASSNUMMER

Per i dag er jeg ikke kjent med om Folkeregisteret registrerer en utlendings nasjonale ID-nummer eller nummeret på det passet utlendingen har fremvist som legitimasjon. I norske register er nummeret ikke særlig nyttig. Nummeret er imidlertid nyttig på en politiattest som skal brukes i utlandet da det identifiserer utlendingen i utlendingens hjemland.

For utlendinger uten fødselsnummer bør det vurderes om ID-nummer eller passnummer skal føres på politiattesten.

4.13.4 ADRESSE

Hvis en politiattest skal sendes til annen adresse enn en av dem som er registrert i Folkeregisteret så er det et spørsmål om å kvalitetssikre at rette vedkommende oppgir adressen. Blir ikke identitet kontrollert vil det være enkelt for andre per post å sende inn en søknad med manipulert identetskort og få en politiattest i sin postkasse.

4.14 POLITIATTESTEN - FORMÅL & PLIKTSUBJEKT

4.14.1 HVILKEN BEDRIFT/INSTITUSJON POLITIATTESTEN ER UTSTEDT TIL BRUK FOR

De nye kravene til fornyet vandelskontroll vil fordre at politiet registrerer hvem som var pliktsubjektet og som skal kunne kreve fornyet vandelskontroll.

4.15 TYPE POLITIATTEST - FORMÅL MED ATTESTEN- ARBEID MED BARN, ORDINÆR ELLER UTTØMMENDE

4.15.1 HVILKET LOVBESTEMMELSE ATTESTEN ER UTSTEDT I MEDHOLD AV

Slik systemet er i dag må det alltid føres på en politiattest hvilken lov hjemmel den er utstedt i medhold av.

4.16 POLITIATTESTEN - SIKKERHETSELEMENTER I DOKUMENTET

4.16.1 HVORDAN SKAL EN FERDIG POLITIATTEST SE UT

I dag skrives en politiattest ut på helt vanlig kopipapir og det eneste "sikkerhetslementet" er et rundt lovestempel.

I Sverige brukes et fortrykt spesialpapir på svensk og 4 andre språk på politiattester som skal brukes i utlandet. Om de ikke er umulige å forfalske så ser de i alle fall vesentlig mer profesjonelle ut enn den jevne norske politiattest.

4.17 MERKNAD PÅ POLITIATTESTEN UTFORMING

4.17.1 UTFORMING AV ANMERKNINGER

Det er i dag ingen standardmal for utforming av merknader.

4.17.2 HVA SOM KAN ANMERKES PÅ POLITIATTESTEN/BEGRENSNINGER

4.17.3 BEGRENSNINGER INNE I EN ANMERKNING

Enkelte vil kunne være domfelt for flere forhold i samme dom. Noen ganger vil det være slik at enkelte av forholdene skal anmerkes og andre ikke. Problemet her er at hele straffen må oppgis og det må oppgis at det fins forhold som ikke skal anmerkes. I disse tilfellene er politiet nødt til å opplyse om at det finnes opplysninger som ikke skal opplyses om i politiattesten.

Politiet kan ikke unnlate å anmerke at det finnes ytterligere lovovertridelser da dommens lengde også anmerkes og det er viktig å angi at straffereaksjonens lengde har sammenheng med flere overtridelser enn de som anmerkes. Politiet har ikke muligheter til å kalkulere hvor mye av straffereaksjonen som må antas å gjelde bare det som skal anmerkes. I en straff for flere forhold kan det tenkes at det forholdet som skal anmerkes alene bare ville ført til bot, mens resten av overtridelsene har ført til at den samlede straffen ble fengsel.

4.18 MERKNAD PÅ POLITIATTESTEN INNHOLD

4.18.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 31-1 GENERELT

I §en står: *Med versevende saker menes siktelser, tiltaler og ilagte reaksjoner som ikke er rettskraftig avgjort, jf. § 28-3 bokstaver c.*

Det er gjennomgående brukt ilagt reaksjon om domfellelser. Her bør vel hele forskriften gjennomgås med tanke på at en dom er idomt.

4.18.2 KRITERIENE FOR HVA SOM SKAL OG IKKE SKAL ANMERKES PÅ FORSKJELLIGE POLITIATTESTER

Forelegg

Den nye avgrensningen om at politiet ikke lenger skal skille mellom forseelse og forbrytelse, men anmerke alle forelegg hvor den ovre strafferammen er på 6 måneder eller mer medfører at hele vegtrafikkloven nå skal anmerkes. Dette er en ikke ubetydelig skjerpelse av tidligere bestemmelser hvor politiet kun unntaksvis anmerket overtridelser av vegtrafikkloven. Jeg er ikke overbevist om at lovgiver har vært klar over at dette er konsekvensen av de nye reglene.

Betinget dom hvor fastsetting av straffutmålingen utstår

Sett i sammenheng med ovenstående så stusser jeg over at en dom på betinget fengsel ikke skal anmerkes når vegtrafikkloven skal anmerkes. Dette virker ikke gjennomtenkt.

4.19 OPPRYDDING

4.19.1 ORDINÆR POLITIATTEST

De nye bestemmelsene om ordinær politiattest har blitt så fragmentert at de er svært vanskelige å trenge inn i. I strafferegisteringsloven er de listet opp på en grei og oversiktlig måte fra mildere reaksjoner til de mer alvorlige. En bestemmelse per overtridelse uten unntak.

I den nye loven er det tilsammen 9 punkter hvor bestemmelser om samme straffereaksjon står flere forskjellige steder. Her vil det bli nødvendig å lage en liste tilsvarende den som nå står i

strafferegisteringsloven i dag for å få bestemmelsene over i en leselig form som kan brukes i arbeidshverdagen. For publikum bør også en slik liste legges ut på internett.

Det er fryktelig synd at lovens tekst krever så mye bearbeiding for å bli brukbar.

4.19.2 POLITIATTEST FOR ARBEID MED BARN

Det finnes en flora av attester i forbindelse med arbeid med barn som det er behov for å få ryddet i. En slik opprydding vil ikke kunne tre i kraft for opptaket til hogskoler og universitet i 2013. Søknadsfrist for samordna opptak går såvidt jeg vet ut 15.04.2012 og forskriften om politiattest inneholder i dag ett sted mellom 8 og 4 forskjellige barneomsorgsattester. Alt avhengig av hvor mange forskjellige politiattester som fortsatt finnes etter forskriftens § 6-2 og når lovendringer for opplæringslova, barnehagelova og barnevernlova trer i kraft. Denne forskriften henviser til at strafferegisteringsloven og bør vel få konsekvenser for ikrafttredelse av politiregisterloven og eventuell "avskaffelse" av strafferegisteringsloven. Jeg har ikke klart å finne noen høring om endring av denne forskriften.

§ 6-2. Utdanninger der det kreves politiattest tilsvarende slik politiattest som kreves for yrkesutøvelse

Søkere til følgende utdanninger må fremlegge politiattest tilsvarende den som i lov kreves for yrkesutøvelse:

1. allmennlærerutdanning og grunnskolelærerutdanningene, jf. lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova),
2. faglærerutdanning, jf. lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova),
3. 5-årig integrert lærerutdanning og praktisk-pedagogisk utdanning, jf. lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova),
4. forskolelærerutdanning, jf. lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager,
5. barnevernspedagogutdanning, jf. lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester. Politattesten må også vise om søkeren er siktet, tiltalt eller domfelt for overtridelse av straffeloven § 192,
6. sosionomutdanning, jf. lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester. Politattesten må også vise om søkeren er siktet, tiltalt eller domfelt for overtridelse av straffeloven § 192,
7. lærer- og forskolelærerutdanning ved Rudolf Steinerhøyskolen, jf. lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statsstøt og lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager.

§ 6-3. Utdanninger der det kreves politiattest som gjelder straffebestemmelser om sedelighet og vold.

Politattestens innhold

(1) Søkere til følgende utdanninger må fremlegge politiattest som viser merknader om siktelse, tiltale eller dom for overtridelse av straffeloven kap. 19 med unntak av § 202 og § 204, og straffeloven § 229, § 231, § 233, § 235 og § 236:

1. profesjonsutdanning i spesialpedagogikk,
2. profesjonsutdanning i pedagogikk,
3. utdanning til tolk for dove, døvblitte og døvblinde.

(2) Tidsbegrensningen i lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6 gjelder ikke anmerkninger i forhold til straffelovens § 195, § 196, § 212 første ledd nr. 3 og § 201 første ledd bokstav c, § 212 andre ledd og § 200 andre ledd.

§ 6-4. Andre utdanninger der det kreves politiattest. Politattestens innhold

(1) Søkere til følgende utdanninger må fremlegge politiattest som viser merknader om siktelse, tiltale eller dom for overtridelse av straffeloven § 195, § 196, § 200 andre ledd og § 201 første ledd bokstav c.

Tidsbegrensningen i lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6 gjelder ikke.

1. ballettpedagogutdanning,
2. kateketutdanning,
3. kirkevergeutdanning,
4. menighetsskriverutdanning,
5. trenerutdanning,
6. utdanning i friluftsliv, kultur og naturrettleiing,
7. curlytmiutdanning.

(2) Søkere til utdanninger som fører frem til følgende yrker, må fremlegge politiattest. Politattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller domfelt for overtridelse av straffeloven § 192, § 193, § 194, § 195, § 196, § 197, § 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, § 203 eller § 204a. Tidsbegrensningen i lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6 gjelder ikke.

1. audiograf
2. ergoterapeut
3. fysioterapeut
4. klinisk ernæringsfysiolog
5. lege
6. optiker
7. ortopedingeniør
8. psykolog
9. radiograf
10. sykepleier
11. tannlege
12. tannpleier
13. vernepleier.

§ 6-5. Utstedelse av politiattest

(1) For utstedelse av politiattest gjelder lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering og forskrift 20. desember 1974 nr. 4 om strafferegistrering, med de unntak og presiseringer som fremgår ovenfor.

(2) Politiattest utstedt etter denne forskrifts § 6-2 nr. 5 og 6 skal inneholde merknader om forelegg.

4.19.3 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 32-1 ANMERKNING AV UTENLANDSKE REAKSJONER OG TILTAK PÅ POLITIATTEST

henviser til straffereaksjoner som er idomt/ilagt i utlandet. For personer som får anmerket slike reaksjoner vil det regelmessig være behov for den som får en slik merknad på en politiattest å få ut en kopi av grunnlaget for registreringen. Ved en anledning opplevde jeg at en søker om politiattest for å bli godkjent som adoptivforelder av Bufetat fikk anmerket en betinget dom for fyllekjøring i Sveits en 20-30 år tidligere. Vedkommende henvendte seg til Kripos og fikk skriftlig svar at de ikke hadde kopi av dommen (han viste meg svaret). Vedkommende fortalte også muntlig at han hadde henvendt seg til Sveits som heller ikke klarte å finne dommen. Personen var ikke i tvil om at anmerkningen var riktig, men han trengte å vise dommen til Bufetat for å kunne redegjøre for omstendighetene rundt anmerkningen. Det viste seg at dommen og manglende kopi av dommen ikke førte til at han ble nektet godkjenning som adoptivforelder og han fikk da en ordinær politiattest til formålet uten merknader. Hvordan det ville gått med hans godkjenning hvis han hadde måttet vise en uttømmende attest til utlandet for å bli godkjent som adoptivforelder der har jeg ikke informasjon om. Min bekymring er at det her finnes registreringer som skal anmerkes og hvor det i praksis viser seg vanskelig å få ut underliggende dokumentasjon.

§ 32-1 henviser til politiregisterloven § 40 nr. 2 bokstav a, b og d og vil innebære en begrensning i forhold til hvilke reaksjoner som vanligvis skal anmerkes på en ordinær politiattest. Dette er uoversiktlig og gjør det vanskelig for publikum å orientere seg i lovverket.

4.20 HVOR SKAL POLITIATTESTEN SENDES

4.20.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-6 UTSTEDELSE OG FORSENDELSE AV POLITIATTEST

§en lyder: Politiet skal utstede politiattest på blankett fastsatt av Politidirektoratet snarest mulig og senest innen 14 dager etter at nødvendig dokumentasjon er mottatt. Politiattesten kan bare sendes til andre enn den politiattesten gjelder dersom det foreligger skriftlig samtykke.

Slik jeg ser det bør det her forskriftsfestes at politiattest som hovedregel sendes til søkers folkeregistrerte adresse.

Her bør det kanskje tilføyes at politiattesten bare kan sendes til andre dersom Politidirektoratet har gitt sitt samtykke eller hvis søker har levert søknad personlig, legitimert seg og uttrykkelig bedt om at den skal sendes til annet enn folkeregistrert adresse. Det er et ikke ubetydelig press på politiet om å sende politiattesten til andre enn den som politiattesten gjelder. Vakselskapene

ønsker seg dette og enkelte vakselskap ber søker om å levere konvolutt med tilsendt politiattest i uåpnet konvolutt. De insisterer på at søker ikke skal åpne sitt eget brev men levere det uåpnet til selskapet.

Her oppstår også problemstillinger i forhold til arbeidsgivere som får søkers fullmakt til å innhente politiattest. Se annet sted om fullmakt.

4.20.2 SØKER SELV

Folkeregistrert adresse

Folkeregistrert adresse må antas å være kvalitetssikret og at søker har kontroll over den. Jeg vil uttrykke det så langt som at å postlegge en politiattest til folkeregistrert bopel eller postadresse kan erstatte annen identitetskontroll.

Annen oppgitt adresse

Skal politiattesten sendes til annen adresse en noen av de folkeregistrerte så oppstår problemet med kontroll av identitet. Jeg viser til nærmere omtale av dette i forbindelse med kontroll av identitet.

Systemet for Norges Idrettsforbund (NIF), Røde Kors mv

Dette systemet innebærer at politiattest sendes til den håndskrevne adressen som søker har oppgitt på søknadsskjemaet. Skjemaene er utformet på en måte som gjør kontroll av at søkers opplysninger er riktige og oppgitt av søker selv vanskelig. Det er overlatt til organisasjonene å kvalitetssikre identitet og øvrige opplysninger

Frivillige organisasjoner generelt

Her gjelder det samme som for NIF søknader og Røde Kors søknader. Kvaliteten på søknaden og derigjennom også den ferdige politiattesten hviler på at organisasjonen har sørget for at søknaden blir riktig utfylt av rette vedkommende.

4.20.3 DIREKTE TIL INSTITUSJON/BEDRIFT SOM KAN KREVE POLITIATTEST

Systemet for Luftfartstilsynet

Skjemaet for innhenting av politiattest av politiattest til bruk for Luftfartstilsynet har samme svakheter som skjemaene for idretten, Røde Kors og frivillige organisasjoner.

Norges Bank

Original politiattest sendes sikkerhetsansvarlig i Norges Bank og Norges bank er ansvarlig for å sende en kopi av den som har søkt om politiattest.

4.21 FULLMEKTIG

Hvis det aksepteres at en fullmektig skal kunne kreve politiattest for en person så vil det oppstå spørsmål om hvordan identitet på den som har avgitt fullmakten skal kunne kontrolleres. Hvordan det skal kunne kontrolleres at fullmakten faktisk er avgitt. Spesielt for utenlandske fullmakter (Power of Attorney) vil være ganske umulig å kontrollere.

Her ligger det også åpent for arbeidsgivere til å be den arbeidssøkende om fullmakt til å innhente politiattest. Her aktualiseres problemet med til hvilken adresse politiattesten skal sendes.

Et aktuelt eksempel er her vakselskaper som i en årrekke fikk lov til å operere med en slik form for fullmakt.

Det andre aktuelle eksemplet er arbeidsgivere som organiserer søknad om visum til utlandet i forbindelse med utstasjonering. Norske selskaper som driver oljevirksomhet i Latin-Amerika er her aktive.

Et tredje aktuelt eksempel er foreldre som skal ordne opp i Norge for barn som midlertidig bor i utlandet.

4.22 VERGE FOR SØKER UNDER 18 ÅR

4.22.1 *POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-2 BEGJÆRING OM Å FÅ UTSTEDT POLITIATTEST (1. LEDD 2. PUNKTUM)*

1. ledd 2. punktum lyder: *Begjæringen skal dateres og underskrives av personen politiattesten gjelder eller av vergen om vedkommende er under 18 år.*

Et slikt krav bør innarbeides i et nytt soknadsskjema.

Bestemmelsen åpner nå for at en av vergene skal kunne alene underskrive på søknad om politiattest for mindreånge. Tatt i betraktning at vi her snakker om personer som selv kan administrere sin lønn og tildels selv søke på jobber, så kan jeg ikke se at en verge skal ha tillatelse til å innhente politiopplysninger om barnet uten barnets samtykke.

Dette er barn i en alder hvor den antagelig er ubetenkelig at de selv får lov å be om politiattest uten samtykke fra vergen. Eventuelle merknader i politiattesten vil her formodes å være kjent for en verge og vergen bør ikke ha behov for å få se dem en gang til.

4.23 ARKIVRUTINER

Meg bekjent har ikke politiet arkivplikt på søknad om politiattest med unntak av klager som sendes til Politidirektoratet. Disse skal registreres i DocuLive.

I forhold til fornyet vandelskontroll vil dette føre til at politiet ikke har mulighet til å verifisere om det er utstedt en politiattest til formålet tidligere.

Oslo har et elektronisk register og vil kunne etterkontrollere om det er utstedt en politiattest med korrekt mengde merknader dersom et slikt spørsmål opptrer.

Oslo politidistrikt har et helt nytt og ubrukt datasystem som var tiltenkt å overta for det gamle som er i bruk i dag. Dette vil antagelig kunne løse mange av problemene som oppstår med å fylle ut skjema og å utarbeide standardtekster for å få utarbeidet et nytt skjema for utstedelse av politiattest.

4.24 GYLDIGHET, MAKULERING/OPPBEVARING

4.24.1 *GYLDIGHET*

All lovgivning har ikke bestemmelser om hvor gammel en politiattest kan være og fortsatt aksepteres som tilfredsstillende. Der hvor det finnes bestemmelser er den suverent vanligste bestemmelsen at politiattesten ikke må være eldre enn 3 måneder. Dette er så vanlig at det kan formodes at den alminnelige gyldighetstiden på en politiattest er 3 måneder.

Unntak fra dette er reglene for adopsjon hvor Bufetat godtar en politiattest som er opptil 6 måneder. Jeg kjenner ikke flere konkrete unntak.

Problemet her er at i svært mange tilfelle så søker den det gjelder om politiattest på et for tidlig tidspunkt. De søker i god tid for å ha alt klart når de vanskeligste formalkravene til soknaden er i orden. Veldig ofte tar de andre formalkravene til det de skal bruke politiattesten til en god del lengre tid enn 3 måneder. Dette gjelder typisk for lover, bevilinger og tillatelser. Søkerne har veldig ofte ikke forstått dette og eksemplene på at de søker om og om igjen om politiattest til samme formål fordi den de fikk var blitt for gammel er mange. Dette gjelder også for personer som ønsker å adoptere. For transportløyvene så handler det ofte om å inngå avtaler om kjøp av bil og lånefinansiering som tar tid.

Her bør det i forskriften inntas en bestemmelse som orienterer om hva som er normal gyldighetstid på en politiattest og konsekvensene av å søke på et for tidlig tidspunkt.

For adopsjon ønsker Bufetat at det skal innleveres politiattest sammen med soknaden. Dette kan da ikke politiet kreve dokumentasjon på. Dette igjen forer også til at søkerne søker også her for tidlig. Ved utenlands adopsjon kreves det imidlertid også av soknaden til Bufetat at det skal dokumenteres at søker er innmeldt i en godkjent adoptivforening. Når søker er innmeldt i en slik forening er de langt mer klare for å søke til Bufetat og har først da behov for politiattest. Her ville det være svært praktisk både for søker og for politiet at bekreftelse på innmelding i adoptivforening fulgte soknad om politiattest. For stebarns adopsjon vil politiet kunne av Folkeregisteret kunne få bekreftet at det faktisk finnes et stebarn.

4.24.2 *POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 37-2 OPPBEVARING AV POLITIATTEST HOS MOTTAKEREN*

§en lyder: *Politiattesten skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende. Politiattesten skal ikke oppbevares lenger enn det som er nødvendig for formålet av politiattesten. Politiattest som ikke lenger er nødvendig for formålet skal tilintetgjøres.*

Her finnes det etterhvert en flora av forskjellige regler spredt rundt omkring i lovgivningen. Dels skal attesten leveres tilbake til den som leverer den. Dels skal den kontrolleres og makuleres. Dels skal den oppbevares så lenge ansettelsesforholdet eller oppdraget varer.

I de tilfellene hvor politiattesten skal makuleres straks bør det tas inn bestemmelser om hvilke opplysninger fra politiattesten som skal kunne noteres. Dette gjelder dato for levert politiattest, dato politiattesten er utstedt, hvilke opplysninger om formålet med attesten som stod i attesten, botid oppgjitt i attesten, osv. Altså andre opplysninger enn eventuell merknad eller mangel på merknad. Slik systemet nå er vil det antagelig ikke være mulig å etterkontrollere hva slags politiattest som ble levert og skulle det skje feil vil politiet i mange tilfelle ikke kunne identifisere politiattesten i den grad de har registre, eller kunne kontrollere annet enn hva slags politiattest som burde vært utstedt. Å identifisere om politiet har utstedt en riktig eller gal politiattest, politiattest til et annet formål eller om pliktsubjektet har sviktet i sin kontroll er nå ikke ivarettet.

Det er på tide å gjennomgå disse bestemmelsene og se hvor fornuftige de er og om det ikke kan utføres en viss samordning her.

4.24.3 *MAKULERING OG OPPBEVARING*

Mange hjemler for utstedelse av politiattest har ikke egne regler for eventuell oppbevaring eller makulering av kontrollert politiattest. Hvis det finnes regler om makulering eller oppbevaring av innlevert politiattest i lovverket så er hovedregelen at den skal makuleres etter at den er brukt til formålet, dvs. f.eks. at attest er kontrollert og ansettelse er foretatt. Den som skal kontrollere attesten får som hovedregel ikke lov til å oppbevare den.

Makulering av kontrollert politiattest innebærer at den som har levert en politiattest ikke får attesten tilbake og har vedkommende flere parallelle jobber (deltid, ekstravakter e.l.) eller bytter jobb ofte må vedkommende innhente alle de forskjellige jobbene.

Ett unntak fra dette er forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven som fastsetter at attesten skal oppbevares så lenge tilsetningsforholdet/oppdraget varer.

Et annet unntak fra dette er bestemmelsen om politiattest for arbeid i frivillig organisasjoner hvor politiattesten skal leveres tilbake.

Barnevernloven

Barnevernloven § 6-10 har bestemmelser om politiattest. Disse bestemmelsene er nærmere utdypet i:

Forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven - FOR-1999-10-15-1090

§ 8. Oppbevaring av politiattest

Politiattesten skal oppbevares hos det organ eller den institusjon som etter denne forskrift er ansvarlig for å kreve politiattest fremlagt. Politiattesten skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende. Den skal oppbevares så lenge vedkommende person innehar stillingen eller oppdraget. Attesten skal makuleres når vedkommende fratrer. Fremlagt attest fra person som ikke får tildelt stilling eller oppdrag skal makuleres.

Her er altså regelen at politiattesten skal oppbevares i den perioden personen innehar stillingen eller oppdraget og først etter at oppdraget/arbeidsforholdet er avsluttet skal attesten makuleres.

Andre lovbestemmelser om politiattest i forbindelse med arbeid med barn.

Veldig mange bestemmelser som gjelder politiattest i forbindelse med arbeid med barn sier at attesten skal makuleres. Jeg har vanskelig for å se annet enn at dette innebærer at det skal innleveres en original politiattest som etter kontroll skal makuleres. Mottaker vil være avhengig av å se en original attest. Det ville ikke gi samme mening å først produsere en kopi for så å makulere den. Disse bestemmelsene gir ikke anvisning om at politiattesten skal oppbevares slik som barnevernloven.

Frivillige organisasjoner herunder også Idrettslag tilsluttet NIF

Her har ikke idrettslagene eller de frivillige organisasjonene pålagt noen plikt til å makulere en innlevert politiattest. Organisasjonene har da heller neppe tilgjengelig makuleringsmaskiner og det ville antagelig være urimelig arbeidskrevende å pålegge dem å makulere. Disse organisasjonene er pålagt å levere politiattesten tilbake til den som attesten gjelder. Jeg er ikke kjent med at en slik plikt til å levere attesten tilbake er lov eller forskriftsbestemt noe annet sted.

Vaktselskaper

Vaktselskaper har lenge ønsket seg å få lov til å oppbevare innleverte politiattester. Datatilsynet har imidlertid behandlet spørsmålet og vært klare på at selskapene skal makulere attesten når vandelens kontrollert.

Politiet kontrollerer imidlertid årlig vandelens til de ansatte i vaktselskapene og utarbeider i den forbindelse lister med oversikt over ansatte med merknader i politiets reaksjonsregistre. Disse listene er ikke utformet som politiattest og mange forskjellige personer vil kunne stå på samme liste. Politiet vet ikke når de ansatte fikk utstedt politiattest og har ikke muligheter til å kun anmerke nye forhold. Det har i forbindelse med disse listene blitt avdekket at vaktselskap har glemt å avkreve politiattest ved ansettelse. Jeg vet ikke hvordan disse listene behandles eller oppbevares hos vaktselskapene. Siden listene inneholder navn på flere personer så kan de ikke utleveres til dem som har fått merknader på slike lister.

Dette har til tider medført en del ekstraarbeid da vaktselskapet ikke husker den opprinnelige vandelskontrollen og arbeidstakeren får problemer med å forklare hva det dreier seg om. Særlig erfarte jeg at en person som hadde fått påtaleunntatelse for overtredelse av straffeloven § 352 hvor det heter at

Med Boder eller med Fængsel indtil 3 Maaneder straffes den, som ved Forførdigelse, Brug, Opbevaring eller Behandling af Sprængstofte, Skydevaaben, Maskiner, Dampkjædler, elektriske Ledninger eller lignende Gjenstande gjør sig skyldig i uforsigtig Adfærd, egned til at volde Fare for andres Liv eller Helbred, eller som medvirker hertil. Består overtredelsen i å skyte skarpe skudd med skytevåpen eller i å avfyre, antenne eller på annen måte bruke en eksplosiv vare, kan fængsel inntil 1 år anvendes.

Med boder eller fængsel inntil 3 måneder straffes den, som volder Fare for Ildsvaade ved uforsiktig Omgang med Ild eller ildfarlige Stoffe, eller som medvirker hertil, eller som overtræder de til Betryggelse mod Ildsvaade eller Sprængninger eller lignende ved Lov eller i Henhold til Lovgivne1 Bestemmelser.

Arbeidstakeren var faktisk selv usikker på hva det dreide seg om og etter nærmere kontroll viste det seg at han hadde sovnet, "torrkokt kjele" og forårsaket "brannovelse". Det var ikke særlig lett for arbeidsgiver å lese ut av straffebestemmelsen at det gjaldt "torrkokt kjele". Arbeidstakeren

selv antok at det måtte være dette det dreide seg om, men ut fra bestemmelsen sin ordlyd var han langt fra sikker.

4.25 VEILEDNING

Veiledning er relevant i forhold til de søknadene som returneres som mangelfulle og når politiet gir avslag på søknad om politiattest.

Annen veiledning dreier seg om henvendelser per telefon eller oppmøte hvor det etterspørres en orientering om konsekvensene for den registrerte av straffereaksjoner. Hvor lenge reaksjoner anmerkes og til hvilke formål. Henvendelser til politiattesttelefonen som etterspor hvor en straffereaksjon kan tenkes å bli anmerkes utgjør en betydelig del av henvendelsene.

4.26 HJEMMELSLISTE

I dag finnes ingen "autorisert" hjemmelsliste. Tidligere hadde Asker og Bærum politidistrikt utarbeidet en slik liste som ble brukt av andre politidistrikter. Etter at den ansvarlige gikk over i annen stilling har Politidirektoratet overtatt ansvaret for hjemmelslisten. Denne listen er ikke egnet til offentlig distribusjon.

I dag mangler en samlet oversikt over hjemler for utstedelse av politiattest. Det kunne med fordel vært en slik liste i forskriften. Eller at forskriften bestemte at det skulle utarbeides en slik liste til bruk for publikum som skulle være tilgjengelig på internett.

4.27 UTLEVERING AV FORNYEDE OPPLYSNINGER

4.28 INNSYN I STRAFFEREGISTRENE

4.28.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 39-3 INTERNKONTROLLENS INNHOLD

Av § 39 fremgår: *Den behandlingsansvarlige skal også ha rutiner for oppfyllelse av sine plikter og de registrertes rettigheter etter det til enhver tid gjeldende regelverk, herunder ha rutiner for*

8. *oppfyllelse av begjæringer om innsyn og informasjon, jf. politiregisterloven §§ 49 og 48,*

Her overlates det til den behandlingsansvarlige å opprette rutiner for innsyn i strafferegistrene.

4.28.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 2-1 HVEM SOM HAR BEHANDLINGSANSVARET

Av § 2 fremgår: *Med mindre noe annet er særskilt bestemt ligger behandlingsansvaret for behandling av opplysninger hos*

- Riksadvokaten for behandling ved Riksadvokatembetet,*
- Embetslederne for behandling ved statsadvokatembetene,*
- Politimestrene for behandling i politidistriktene,*

Dette innebærer at det enkelte politidistrikt har fått som oppgave å opprette rutiner for innsyn i strafferegistrene og også kan praktisere innsynet forskjellig.

4.28.3 INNSYN FOR DEN REGISTRERTE I REAKSJONSREGISTRENE - STRAFFEREGISTER (SSP) OG BØTEREGISTERET (BOT)

Innsyn i reaksjonsregistrene er praktisk viktig. Det har ikke vært få ganger jeg har måttet hjelpe vaktene eller be folk om å møte på Politihuset for å muntlig selv orientere dem om innholdet i strafferegistrene og konsekvensene av det. Den enkelte publikummer husker svært ofte ikke detaljene eller nøyaktig hva det dreide seg om og jeg har ikke kunnet hjelpe dem på telefonen. Videre så har det for mange vært viktig å få vite løslatelsesdato slik at de vet når merknaden forsvinner. Det er et faktum at svært mange domfelte og botlagte ikke ser på sluttokumentet som spesielt verneverdig og når de så får behov for å orientere seg om konsekvensene av reaksjonen husker de ikke hva som stod og har ikke lenger en kopi. Å få ut kopi av gamle

dommer og forelegg er ivare tatt i annen lovgivning. Å få ut mer samlet informasjon hviler i dag på strafferegisterlovgivningen.

Muntlig

Fra 70-tallet har systemet vært at innsyn i strafferegistrene gis muntlig. Dette beskytter den registrerte mot å bli avkrevd kopi av utøvd innsyn fra arbeidsgivere som ikke kan kreve politiattest.

Skriftlig

Det nye systemet tillater na innsyn i strafferegistrene skriftlig. Dette vil for alle praktiske formål være en form for politiattest og vil utvile et allerede uthult politiattestsystem.

4.29 LOVSPEIL - STRAFFELOVENS KAPITTEL 19

4.30 LEGALISERING OG APOSTILLE

4.31 NYTT KRAV OM POLITIATTEST FOR PERSONER SOM ALLEREDE ER ANSATT - FORNYET VANDELSKONTROLL

Det at det her brukes ordet vandelskontroll er uheldig da vandelskontroll er brukt om andre rutiner annet sted i lov og forskrift og dermed ikke betyr det samme.

4.31.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 35-2 SAKSBEHANDLINGEN VED BEGJÆRING OM FORNYET VANDELSKONTROLL

Forste ledd lyder: *Begjæring om fornyet vandelskontroll kan fremsettes av brukeren til det politidistrikt hvor brukeren har sin adresse eller til det politidistrikt hvor den opprinnelige politiattesten ble utstedt.*

Andre ledd lyder: *Begjæringen kan fremsettes skriftlig eller muntlig. Fornytt vandelskontroll kan bare foretas når politiet finner det godtgjort at brukeren er identisk med mottakeren av den opprinnelige politiattesten, jf. § 28-3 bokstav d.*

Dagens situasjon er at de fleste som har plikt til å makulere den politiattesten de mottar. Det er ukjent om det stilles videre krav til hva de må notere (f. eks. dato på politiattesten og hvilket politidistrikt den ble utstedt av) om den politiattesten de mottar eller om de kun noterer datoen de har sett og makulert en ok politiattest.

Dagens situasjon er at arkiveringen av ferdig saksbehandlede politiattester varierer fra politidistrikt til politidistrikt. Politiet har ikke plikt til å arkivere søknadene. Antagelig oppbevarer noen politidistrikt søknadene en tid og hos andre makuleres de ganske raskt. Politiet har heller neppe noe system for å oppbevare kopi av utstedt politiattest. Det eneste politidistriktet som har et datasystem for utstedelse av politiattester er Oslo politidistrikt. I dette datasystemet oppbevares en registrering av alle utstedte politiattester i mer enn åtte år. Oslo politidistrikt registrerte en del år hvem som var pliktsubjektet i forbindelse med formålet med politiattesten. I dag noterer Oslo politidistrikt ikke dette, men kun hvilken lov politiattesten ble utstedt med hjemmel i.

Som hovedregel blir politiattest utstedt av det politidistrikt hvor søker er folkeregistrert, det gjøres imidlertid unntak. Omfanget av unntakene kan variere. Det er altså ikke nok å finne ut hvor søker var folkeregistrert på tidspunktet for utstedelse av politiattesten for å finne ut hvilket politidistrikt som utstedte attesten.

Det er lite trolig at pliktsubjektene har gode notater om hvilket politidistrikt som utstedte politiattesten og det vil innebære en god del etterforskning å finne ut hvilket politidistrikt som utstedte den opprinnelige politiattesten. Det vil antagelig ikke være mulig for politiet å finne ut om det har blitt utstedt en politiattest uten å legge betydelige ressurser i å etterforske om den er utstedt og av hvem.

Oslo politidistrikt har for svært mange attester ikke muligheter til å finne ut hvem som var det opprinnelige pliktsubjektet. I tillegg så er det ikke noe krav til pliktsubjektet at deres navn står på politiattesten og pliktsubjektet kan godt ha mottatt en politiattest til samme formål, men som det var søkt om for arbeid i en annen bedrift. Personer som søker jobb i vaktelskaper søker typisk på flere jobber og noen bruker politiattesten der de ønsker å jobbe og andre kan ha fått flere politiattester til samme formål. Vikarer søker regelmessig om politiattest med en bekreftelse som er utferdiget av vikarbyrået, mens politiattesten leveres til det stedet de skal jobbe. Dette er en typisk situasjon for arbeid i barnehager, i grunnskolen, i store deler av helsevesenet og mange andre.

Det er ikke realistisk at annen godtgjøring av at mottakeren av nye vandelsopplysninger er identisk med den opprinnelige kan hvile på annet enn mottakerens utsagn om at det er slik. Politiet har neppe særlige muligheter for noen form for kontroll her.

Videre så angir forskriften at en slik begjæring skal kunne fremsettes muntlig. Dette vil i praksis bety at enhver arbeidsgiver som kan kreve politiattest for sine ansatte kan ringe til politiet for å få svært sensitive opplysninger om personer de hevder er ansatt og som de hevder å ha fått politiattest på tidligere. Dette uten at den registrerte må godkjenne innhentingen av opplysninger.

Bestemmelsen inneholder heller ingen begrensninger i hvor ofte dette kan gjøres. Legges det ingen begrensninger på arbeidsgiverne her vil politiet få veldig mye å gjøre. Noen firmaer som utfører oppdrag for kommunene i forbindelse med barnevern tror for eksempel at de i dag må innhente politiattest hver sjette måned. Tilsvarende må en regne med at alle vikarbyråer vil benytte anledningen til å komme med krav om fornytt vandelskontroll oftere enn årlig.

Her er det viktig å huske på at politiet har tilgang til Arbeidstakerregisteret og en må kunne anta at dette er et register politiet bruker aktivt spesielt i sedelighetssaker. Oppfyller arbeidsgiverne sin plikt til å registrere alle arbeidstakere i Arbeidstakerregisteret vil en etterforsker raskt kunne se at en overtreder arbeider på "feil" arbeidsplass.

Denne bestemmelsen bør gjennomgå en skikkelig diskusjon for den eventuelt iverksettes eller iverksettes i endret form. Bestemmelsen slik den nå er utformet bør ikke vedtas.

4.31.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 35-3 OPPLYSNINGER SOM KAN UTLIVERES VED FORNYET VANDELSKONTROLL

Forste ledd lyder: *Det kan bare utleveres opplysninger som de som fremgjikk av hjemmelsgrunnlaget for utstedelse av den opprinnelige politiattesten. Dette gjelder også dersom det aktuelle hjemmelsgrunnlaget i ettertid ble endret til å omfatte flere forhold som kan vises. Dersom hjemmelsgrunnlaget i ettertid er endret slik at bare færre forhold kan vises, utleveres det opplysninger i henhold til dette fra ikerastredelse av den aktuelle endringen. Annet og tredje punktum gjelder med mindre annet fremgår av det aktuelle hjemmelsgrunnlaget.*

Andre ledd lyder: *Dersom det foreligger nye opplysninger som kan utleveres i henhold til første ledd, skal disse utleveres brukeren skriftlig med kopi til den som er gjenstand for fornytt vandelskontroll. Dersom det ikke foreligger nye opplysninger, skal brukeren underrettes skriftlig eller muntlig. Varslingsplikten i første punktum gjelder ikke.*

Hvis politiet begynner å arkivere opplysninger om utstedte politiattester som forer til at det går an å gå tilbake og se om det ble utstedt en politiattest og hvem som var pliktsubjektet, samt formålet med attesten så vil det i fremtiden etterhvert være mulig å kontrollere at vilkårene i denne §en er oppfylt. I dag har jeg ingen grunn til å tro at politiet vil kunne kontrollere at betingelsene i første ledd er oppfylt uten å bruke uforholdsmessig nye ressurser på oppgaven. Om betingelsene i det hele tatt lar seg kontrollere.

Jeg synes videre det er dypt bekymringsfullt å innføre en vandelskontroll hvor den som kontrolleres ikke får vite at arbeidsgiver har foretatt den. Det er like alvorlig at det gjelder

opplysninger om intet nytt. Det vil alltid være av interesse for en arbeidstager at arbeidsgiver foretar en eller flere vandelskontroller ikke minst hvor ofte det gjøres.

4.32 DISKRIMINERING AV STRAFFEDØMTE

4.32.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 37-1 BEKJENTGJØRING AV KRAVET OM POLITIATTEST

§en lyder: *Dersom det oppstilles krav om politiattest bør annonserte stillinger, virksomheter, aktiviteter eller andre funksjoner bekjentgjøre slikt krav.*

Dette er et fromt ønske og har ingen reell betydning. Hadde det derimot vært en bestemmelse som ila en reaksjon hvis den ikke ble oppfylt hadde den hatt en mening. Arbeidsgivers problem hvis de glemmer dette er at de ikke kan kreve politiattest for det er gitt tilbud om stilling. Har arbeidsgiver glemt kunngjøring og å innta et slikt rettskrav i tilbud om stilling kan det for arbeidsgiver oppstå et rettskrav på stilling til tross for tilfredsstillende politiattest. Dette har arbeidsgiverne problemer med å oppfylle. Jeg er imidlertid ikke kjent med at et slikt rettskrav har oppstått og blitt brakt inn for en domstol.

4.33 STRAFFEBESTEMMELSE

Det finnes ingen straffebestemmelser for arbeidsgivere som krever politiattest uten å ha rett til det. Det er riskofritt for arbeidsgivere å "prove" seg.

4.34 HVOR MANGE POLITIATTESTER SKAL EN PERSON KUNNE FÅ I LØPET AV ET ÅR.

I Sverige er det såvidt jeg vet en bestemmelse om at gratis barneomsorgsattest kan man få en gang per år. Såvidt jeg forstår makuleres imidlertid ikke politiattesten av pliktsubjektet. Ønsker en søker å få flere så må vedkommende betale.

4.35 BETALING

4.35.1 BETALING FOR UTSTEDELSE AV POLITIATTEST.

Betaling for vandelskontroll utført av Luftfartstilsynet

I dag har tar Luftfartstilsynet betalt for å kontrollere politiets attester.

Betaling for eventuell utstedelse av politiattester for personer som aldri har vært folkeregistrert i Norge /bosatt.

når den personen som ønsker politiattest for seg selv mener å ha behov for politiattest fra Norge til tross for ikke å ha vært bosatt eller asylsøker i Norge

4.36 BRUK AV POLITIATTESTER - VANDELSKONTROLL OG EGNETHET

4.36.1 VANDEL

4.36.2 EGNETHET

Det er et problem at en politiattest lett fremgår som en egnethetsvurdering. Dette bør diskuteres og ikke minst sørges for at god informasjon ligger på internett.

4.37 SENTRALISERING

Muligheter og utfordringer i forbindelse med sentralisering av arbeidet med søknad om politiattest

4.37.1 SENTRALISERING

Nå skal arbeidet med politiattester sentraliseres.

En slik sentralisering betyr at de som skal utføre arbeidet vil ha helt andre muligheter til å samarbeide og diskutere de praktiske problemstillingene enn i dag. I dag er oppgaven fordelt på mange hender i mange forskjellige politidistrikt. Politidistriktene har organisert og fordelt oppgaven til dels svært forskjellig og det er svært mange som bare har oppgaven i tillegg til mange andre oppgaver. En sentralisert enhet vil kunne samle erfaringer og diskutere problemer og utforske de praktiske problemstillingene som dagens regelverk representerer. De vil kunne utrede problemet og lage en innstilling til hvordan politiattestinstuttet bor organiseres i fremtiden.

Det er et åpent spørsmål om det norske politiattestsystemet lar seg opprettholde i dagens internasjonale virkelighet. Systemet som ble etablert i 1971 hvor søker ikke hadde krav på politiattest på seg selv, men fikk innsyn i opplysninger om straffereaksjoner registrert på seg selv, muntlig, kan bare opprettholdes hvis et krav om dokumentasjon på behov for politiattest er reelt. Alle som selv oppgir å ha behov for politiattest i forbindelse med søknad om visum til et annet land vil neppe få dette landet til å utstede individuell dokumentasjon på behovet. Politiet vil da maksimalt kunne kreve en utskrift fra internett som viser at landet krever visum sammen med søkers intensjon om å søke visum til angitte land. Kravet om dokumentasjon til behov for politiattest vil i disse tilfellene være innhult og gi lite mening.

4.37.2 REGISTER OVER UTSTEDTE POLITIATTESTER OG SØKNADER UNDER BEHANDLING

Såvidt jeg vet er Oslo politidistrikt det eneste som har et elektronisk register over behandlede søknader. Det er imidlertid bare en del kjerneopplysninger som lagres. Dette registeret er imidlertid gammelt og gebrckkelig og de som har utarbeidet det har siden 2005 nektet å gjøre endringer.

Det er laget et nytt politiattestregisterdatasystem, men dette er ikke tatt i bruk. Såvidt jeg vet finnes det fortsatt.

Det nye datasystemet gir kontroll over blanketten som brukes ved utstedelse av politiattest (det gjør ikke det gamle). En ny sentralisert enhet vil ha behov for et elektronisk arkiv. Dette gir mulighet for det. Jeg har grunn til å tro at det er programmeringsteknisk enkelt å bruke og stabilt. Det er de samme som har laget Oslo politidistrikt sin inkvireringsregistreringssystem og stevneprotokoll (INK) som er stabil og enkel i bruk. Det nye systemet skal være klart til bruk og det bør undersøkes hvordan det fungerer.

4.37.3 SENTRALISERING

Det er ikke forsvarlig å sentralisere litt av gangen. Den nye enheten vil ikke ha muligheter til å skaffe seg oversikt på denne måten.

Det bør opprettes et forprosjekt som får til oppgave å undersøke alle praktiske og juridiske problemstillinger i arbeidet og få på plass et sentralt arkiv.

For å skaffe seg oversikt over de praktiske utfordringene bør enheten få tilsendt alle søknader om politiattest fra utvalgte politidistrikt når søknadene er ferdig behandlet og la disse søknadene gjennomgå ny behandling. Publikum vil da få service som normalt og slik de er vant til. Forprosjektet vil kunne skaffe seg praktisk erfaring uten at det går ut over publikum. Når forprosjektet er over og rutiner er etablert vil det kunne etableres en sentralisert enhet som fra en dag til en annen vil være utstyrt for å kunne overta hele saksmengden fra alle politidistriktene.

4.38 ARBEIDE MED BARN TIL TROSS FOR MERKNAD INNENFOR STRAFFELOVENS KAPITTEL 19

I dag vil det for det med unntak i alle eller nesten alle tilfelle hvor det kreves en eller annen type barneomsorgsattest også være et lovkrav at anmerkning innenfor de opplistede §er fra straffelovens kapittel 19 vil fore til at vedkommende ikke kan arbeide med barn. Personen ilegge yrkesforbud i hele levetiden. Jeg viser til eksempler andre steder i høringsuttalelsen som viser at det er mulig å tenke seg tilfelle hvor dette ikke er en rimelig reaksjon.

I forskrift om opptak til høyere utdanning settes det ikke opp noe slikt yrkesforbud, men alle attester med merknader skal sendes til en egen nemnd.

Forskrift om opptak til høyere utdanning
FOR-2007-01-31-173

§ 6-11. Behandling av politiattesten ved utdanningsinstitusjonen

(1) Dersom det fremgår av en politiattest at studenten har slik merknad som nevnt under § 6-2 til § 6-4, skal utdanningsinstitusjonen straks underrette om den rett studenten har til bistand i henhold til lov om universiteter og høyskoler § 4-9 sjunde ledd.

(2) Utdanningsinstitusjonen skal snarest mulig og senest innen ti dager etter at politiattesten er mottatt, sende politiattesten til den nasjonale nemnda som er opprettet i henhold til lov om universiteter og høyskoler § 4-9 femte ledd. Med politiattesten skal det følge en oversikt over innhold og veiledning i den kliniske undervisningen/praksisopplæringen og en uttalelse om hvorvidt studenten bør utelukkes fra å delta i denne. Studenten skal samtidig få kopi av institusjonens uttalelse til nemnda med vedlegg, og gis fjorten dagers frist til å uttale seg til nemnda.

§ 6-12. Den nasjonale nemnda for politiattest

(1) Den nasjonale nemnda for politiattest skal oppnevnes i henhold til lov om universiteter og høyskoler § 4-9 femte ledd. Den oppnevnes for fire år av gangen. Det skal oppnevnes personlige varamedlemmer.

(2) Den nasjonale nemnda for politiattest er vedtaksfor når leder og tre andre medlemmer er til stede.

(3) Nemnda skal behandle saken snarest mulig, og senest innen fire uker etter at saken er mottatt fra undervisningsinstitusjonen.

(4) Nemnda skal med bakgrunn i forholdene ved den kliniske undervisningen og praksisopplæringen på den utdanningen der studenten er tilbudt studieplass, og opplysningene om de forhold som ligger til grunn for politiattesten, vurdere om hensynet til pasienter, klienter, barnehagebarn, elever eller andre skal fore til at studenten skal utestenges fra klinisk undervisning eller praksisopplæring.

(5) Nemnda kan innkalle studenten til møte dersom det anses nødvendig for å få saken tilfredsstillende opplyst.

(6) Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette er klageinstans for nemndas vedtak.

Jeg synes det ville være en god ide om noen vurderte å ha en slik nemnd for arbeidstakere og frivillige som skal arbeide med barn, men som har en merknad på politiattesten, hvor de kunne få vurdert om merknaden fortsatt skulle fore til at de ble vurdert som farlige for barn. Alle som får en merknad er ikke pedofile. Dette ville gi noen få hardt rammede en liten sikkerhetsventil og mulighet til å få en egnethetsvurdering til tross for en merknad.

5 AVSLUTNING

Det har i arbeidet med å revidere og kartlegge rutiner vært et grunnproblem at POD er ankeinstans. Det er politidistriktene som ser de konkrete sakene som ser alle søknadene. POD ser kun de søknadene det klages på. POD får også til tider presentert enkeltstående problemer fra enten politidistriktene eller fra andre aktører (søker om politiattest og pliktsubjektene), men uten å ha mulighet til å gå inn i sokebunkene har problemene forblitt teoretiske for POD. Like teoretiske som de åpenbart har blitt for departementet. Det er forståelig, men synd.

Av utkastet til strafferegistreringsforskriften er det tydelig at verken POD eller departementet har fått de tilbakemeldingene de har hatt behov for. Dette har antagelig sammenheng med at det som burde vært meldt tilbake er så stort at politiattest arbeiderne nå bare melder tilbake om detaljer som det er problemer med. Videre kan det ha sammenheng med at alle som arbeider med politiattester har sittet og håpet på at ny lov og forskrift skulle ordne problemene. Det har også lenge vært klart at arbeidet med politiattester skulle sentraliseres og dermed har arbeidet blitt midlertidig. Etterhvert som lov og forskrift kom frem så er det jo også detaljer i bestemmelsene

som fremstår som mulig å endre. Systemet har også vokst frem over en årrekke og det er veldig vanskelig å trenge inn i hva som er hovedpunktene og ikke drukne i detaljer som hver for seg er et problem men ikke så stort.

Jeg har veldig vanskelig for å se at politiattest bestemmelsene i politiregisterforskriften er utformet på en funksjonell og effektiv måte. Jeg har vanskelig for å se at de ivaretar viktige rettsikkerhetsprinsipper. Jeg synes også at hensyn til effektivitet, konsekvens og notorietet er tilstrekkelig ivarettatt.

Det er min mening at politiattestbestemmelsene i politiregisterforskriften ikke bør innføres slik de er foreslått utformet. Det er videre min mening at også bestemmelsene i den nye politiregisterloven bør revideres før denne delen av loven trer i kraft. Bare forskrift om opptak til høyere utdanning alene viser at her er ikke de involverte aktører forberedt. Forskriften er slik utformet at reglene i politiregisterloven om politiattester ikke kan iverksettes for til samordna opptak i 2013.

Jeg tror at det er på tide å arbeide videre med politiattest og vandelskontrollbestemmelsene og at dette arbeidet best kan gjøres av en ny og sentralisert enhet. Det kan være deres første jobb og vil gi et godt grunnlag for å få en sentralisert enhet raskt på beina med god og forsvarlig saksbehandling fra dag en.

Det bør ikke herske tvil om at den nye politiregisterloven og politiregisterforskriften er viktige i forhold til utviklingen på personopplysningsområdet og at den gamle reguleringen var for svak. Disse delene har jeg ikke merknader til. Det jeg derimot har merknader til er den delen som gjelder politiattester.

6 VEDLEGG - UTDYPING AV GRUNNLAGET FOR MINE MERKNADER

VEDLEGG 1 POLITIATTESTINSTITUTTET - POLITIATTESTER FRA 70-TALLET TIL I DAG

Vedlegg 1 del 1 BAKGRUNN

OM Strafferegistreringsloven av 11.06.1971 og strafferegistreringsforskriften av 20.12.1974

Den gangen strafferegistreringsloven ble vedtatt eksisterte det ikke noe system for vandelsattester og det var behov for å etablere en ordning som var tydelig med hensyn på hva politiet skulle og kunne uttale seg om og når politiet kunne og skulle uttale seg.

I utgangspunktet ble det etablert en liste i strafferegistreringsforskriften som oppga i hvilke tilfelle det skulle utstedes politiattest. Senere hen ble hjemmelen for utstedelse av politiattest som hovedregel ikke tatt inn i strafferegistreringsforskriften, men fremgikk direkte i spesiallovgivningen og per i dag finnes det en god del mer enn 100 bestemmelser spredd rundt omkring i lovverket.

OM Typer politiattest – utviklingen fra en ordinær politiattest til uttømmende politiattest, politiattest i forbindelse med arbeid med barn og spesielle avvikende politiattester.

Regelverket etablerte ordningen med politiattest og ga regler for en ordinær politiattest og hvilke tidsbegrensninger for hvor lenge en straffereaksjon skulle anmerkes. Regelverket ga imidlertid adgang til å fravike hovedprinsippet og etterhvert ble det etablert en uttømmende politiattest som anmerket alle straffereaksjoner i hele personens levetid. Senere hen kom det stor oppmerksomhet om arbeide med barn og hvor lite ønskelig det var at personer var mulige pedofile skulle ha slike oppgaver. Det ble etablert først en politiattest som anmerket et begrenset antall overtredelser av bestemmelser i straffelovens kapittel 19. Den første ble etterfulgt av fler og for hver gang ble antall overtredelser som skulle anmerkes fler eller annerledes. Per i dag finnes det mer enn 10 forskjellige politiattester for arbeide med barn. Det er også i de siste 10-15 år etablert en rekke spesielle politiattester hvor det anmerkes et begrenset antall overtredelser som anses relevante. Tidsbegrensningene i disse spesielle politiattestene varierer. Per i dag finnes det over 20 forskjellige politiattester hvor det som skal anmerkes varierer avhengig av hva politiattesten skal brukes til.

Vedlegg 1 del 2 ET GRUNNLEGGENDE PRINSIPP I NORSK STRAFFERETT

Når en person er domfelt eller botlagt og har gjort opp for seg er hovedregelen i Norge at personen skal ha lov til å rette opp livet sitt og legge feilen/e bak seg. Politiaattest er et unntak fra dette. I noen tilfelle skal det utstedes politiattest og straffereaksjonen kan da få konsekvenser ut over selve reaksjonen. I noen tilfelle får reaksjonen konsekvenser livet ut for den det gjelder.

Vedlegg 1 del 3 POLITIATTEST SOM UNNTAK

Dette grunnprinsippet ivaretas ved at den registrerte som hovedregel ikke skal få ut registeropplysninger skriftlig. Politiet har ikke noen generell adgang til å utstede politiattest selv om den det gjelder måtte ønske det. Dette fremgår av Strafferegistreringsforskriften § 12. Til annet bruk enn for strafferettspleien kan politimesteren utferdige politiattest bare i følgende tilfeller: 1. når det i lov eller med klar hjemmel i lov er fastsatt at en person må godtgjøre at han har ført en bederlig vandel, er utstraffet e.l.

Personer som har behov for å vite hva som er registrert om dem i reaksjonsregistrene har ikke rett til å få dette skriftlig, men de har innsyn. Hovedregelen om innsyn i reaksjonsregistrene fremgår av strafferegistreringsloven § 2 og § 3 og av strafferegistreringsforskriften § 6 5. ledd og § 9 2. ledd fremgår at dette innsynet gis muntlig.

OM Hovedregel

Hovedregelen i strafferegistreringsloven er altså muntlig innsyn og at det ikke skal utstedes politiattest eller gis ut skriftlige opplysninger på annen måte fra reaksjonsregistrene.

OM Unntak

Hvis det derimot er hjemmel i lov skal politiet utstede politiattest. Politiaattest er altså et unntak fra en hovedregel. Politiet skal kun utstede politiattest i de tilfellene hvor det er hjemmel i lov til å utstede politiattest, ellers ikke.

Dette innebærer at den registrerte ikke skal ha politiattest eller skriftlige opplysninger fra reaksjonsregistrene uten å ha en legitim grunn. Arbeidstakeren skal for eksempel kun kunne få utstedt en politiattest i de tilfellene hvor arbeidsgiver har hjemmel i lov til å kreve det.

Vedlegg 1 del 4 POLITIDIREKTORATETS RUNDSKRIV 2009/003

Rundskrivet gjennomgår en rekke praktiske problemstillinger i politiattestarbeidet og avklarer juridiske spørsmål i arbeidet. Det gjengir også tidligere avklaringer gitt i rundskriv og brev slik at politiet får en mer samlet fremstilling å forholde seg til.

Del I i rundskrivet gjennomgår ulike typer politiattester og innholdet i disse. Her gjennomgås ordinære og uttømmende politiattester. For andre typer politiattester blir det henvisning til lov og forskrift i spesiallovgivningen hvor hjemmelen for politiattesten står.

Del II i rundskrivet tar for seg andre spørsmål i tilknytning til utstedelse av politiattest. Denne delen av rundskrivet vil jeg gjengi deler av og knytte kommentarer til.

VEDLEGG 2 LOVFORARBEIDER TIL NY POLITIREGISTERLOV

Vedlegg 2 del 1 NOU 2003: 21 KRIMINALITETSBEKJEMPELSE OG PERSONVERN

Systemet fra 70-tallet gikk etterhvert ut på dato og det var behov for en gjennomgang av det gamle regelverket. Ny personvernlovgivning stilte krav til saksbehandling i politiets registre som ikke var ivaretatt i Strafferegistreringsloven og Strafferegistreringsforskriften. Politiregisterutvalget ble nedsatt i 2000 og leverte sin utredning i 2003. Politiregisterutvalget gikk også til en viss grad inn i bestemmelsene om politiattest og vandelskontroll, men valgte i hovedsak å foreslå en opprydding i daværende system heller enn å gjennomgå og fornye det gamle.

Vedlegg 2 del 2 UTVIKLINGEN SIDEN 2003

Antall hjemler og antall forskjellige politiattester fortsatte å utvikle seg etter at Politiregisterutvalget leverte sin utredning. Det har i ettertid vært en formidabel økning i antallet politiattester politiet utstedte. Det har også vært endringer i regelverket i våre naboland og det er stadig fler som ikke har vært bosatt lenge i Norge som anses i arbeid som krever politiattest. Det har imidlertid ikke blitt laget noen ny utredning for å undersøke disse forholdene.

Utredningen gjennomgår datidens tilstand på politiattestområdet. Utvalget foreslår imidlertid ikke vesentlige endringer i systematikken fra 70-tallet, men rydder i hovedsak opp i tilstanden med rundskriv som er etablert i tidens løp. Det skal fortsatt være ulovlig å utstede politiattest med mindre det er hjemmel i lov. Bestemmelsene som var nedfelt i rundskriv skal enten tas inn i lov eller forskrift.

**Vedlegg 2 del 3 OT. PRP.NR. 108 (2008-2009) OM LOV OM BEHANDLING AV
OPPLYSNINGER I POLITIET OG PÅTALEMYNDIGHETEN (POLITIREGISTERLOVEN)**

Hosten 2009 kommer så lovforslaget som baserer seg på utredningen fra 2003. Det har nå gått lang tid siden utredningen og det landskapet som utredningen fra 2003 beveget seg i og for politiattester sin del har både lover, andre regler og den internasjonale virkeligheten gjennomgått store endringer. Det blir imidlertid ikke foretatt noen ny utredning av politiattester og vandelskontroll og i hovedsak fremmes forslaget som ble laget i 2003.

VEDLEGG 3 POLITIDIREKTORATETS RUNDSKRIV 2009/003

Det er bestemmelser i dette rundskrivet som ikke er videreført i forslaget til Politiregisterforskrift. Jeg gjennomgår her rundskrivet og presenterer de viktigste problemstillingene i rundskrivet sammenholdt med Politiregisterforskriften.

Rundskrivet gjennomgår en rekke praktiske problemstillinger i politiattestarbeidet og avklarer juridiske spørsmål i arbeidet. Det gjengir også tidligere avklaringer gitt i rundskriv og brev slik at politiet får en mer samlet fremstilling å forholde seg til.

Del I i rundskrivet gjennomgår ulike typer politiattester og innholdet i disse. Her gjennomgår ordinære og uttommende politiattester. For andre typer politiattester blir det henvisning til lov og forskrift i spesiallovgivningen hvor hjemmelen for politiattesten står.

Del II i rundskrivet tar for seg andre spørsmål i tilknytning til utstedelse av politiattest. Denne delen av rundskrivet vil jeg gjengi deler av og knytte kommentarer til.

OM a) Kontroll av identitet og personlig fremmøte

Det fremgår ikke av nåværende lovgivning at det krever personlig fremmøte for å søke om politiattest. Det fremgår heller ikke noen bestemmelser om fremleggelse av gyldig legitimasjon for å få utstedt en politiattest.

Av Politidirektoratets rundskriv fremgår at praksis i politidistriktene er forskjellig. Noen politidistrikt hadde krevd personlig fremmøte og kontroll av gyldig legitimasjon, andre hadde utført stikkprover i Folkeregisteret. Stikkprovene ville avsløre om en person var Folkeregistrert eller ikke. For de som ikke ble testet mot Folkeregisteret ville det være mulig å utstede politiattest for ikke-eksisterende identiteter på grunnlag av et navn og fødselsdato personen selv hevdet å ha.

Politidirektoratet hadde frem til dette rundskrivet ble publisert på sine hjemmesider orientert publikum om at personlig fremmøte og fremvisning av gyldig legitimasjon var påkrevet. Politidirektoratet avgjorde i rundskrivet at det ikke skulle kreves personlig fremmøte, men at kopi av godkjent legitimasjon (pass eller forerkort) alltid skal fremlegges. Politidirektoratet endret sine internett sider tilsvarende.

OM b) Bekreftelse på jobbtilbud/skole/studieplass etc.

Her gjennomgår POD en del av problemstillingene som gjelder krav til dokumentasjon. Det har vært en ganske stor motstand hos arbeidsgivere, spesielt vakselskaper mot at de ikke får politiattest for alle som søker på en stilling, heller ikke alle som kalles inn til andre gangs intervju, men kun for den ene som de vil tilby stilling. Det er har også vært et problem for politiet at ganske mange pliktoppfylgende studenter begynner å søke om politiattest når de har søkt om studieplass på et studium som krever politiattest.

Praksis hos politidistriktene har variert og presiseringen av at politidistriktene ikke skal utstede politiattest til hele søkelister er også tidligere gjentatt mange ganger. Storrelsen på problemet kan illustreres med et eksempel. Da Oslo politidistrikt strammet inn praksis i forhold til bekreftelse på tilbud om jobb i godkjent vakselskap sank mengden uttommende attester med antagelig minst 50 og kanskje så mye som 100 uttommende attester per måned. Det var riktignok en stund for

finanskrisen starten, men selv om en tar høyde for færre som ansettes var tallet neppe så stort. Den totale søknadsmengden i perioden steg.

Politidirektoratet er tydelig på at det er politiets oppgave å påse at vilkårene for å utstede politiattest er oppfylt. POD foretar imidlertid ikke noen gjennomgang av hva som skal godtas som dokumentasjon, verken for typetilfeller eller for enkelte hjemler.

OM c) Krav om norsk personnummer

Politidirektoratet presiserer her at det ikke er krav om norsk fødselsnummer for å få utstedt norsk politiattest. De diskuterer ikke utstedelse av politiattest for personer som ikke har vært bosatt i Norge, men slik teksten er utformet synes det som om de forutsetter dette. Jeg viser her også til neste punkt.

Politidirektoratet presiserer her at personer med utenlandsk opprinnelse og norsk fødselsnummer ikke bare må søkes på fødselsnummeret, men også på andre karakteristiske hvorav navn bare er noen av dem. Jeg er ikke kjent med at Oslo politidistrikt har foretatt slike tilleggsøk og jeg tviler sterkt på at dette blir gjort i andre politidistrikt.

OM d) Politiattest til personer som bare i perioder har vært bosatt i Norge

I dette punktet ligger en forutsetning om at politiattest ikke utstedes for personer som aldri har vært bosatt i Norge. Det fremgår imidlertid ikke direkte av teksten.

Politidirektoratet presiserer at det skal fremgå av attesten at den bare gjelder for den tiden hvor personen har vært bosatt i Norge.

Politidirektoratet presiserer også at det samme gjelder for norske borgere som har vært bosatt i utlandet i lengre tid.

Henvisningen til søknadsskjema for sokere som skal utføre arbeid for idrettslag tilknyttet NIF gjelder nåværende generelle søknadsskjema som etterspør bopel siste 5 år. Dette feltet i søknadsskjemaet var viktig i perioden på 70-tallet og en del år etter dette fordi alle politidistriktene hadde manuelle boteregistre. Når det ble opprettet et sentralt boteregister hos SI ble ikke alle boter bakover i tid registrert. Det var også slik at politiet ikke alltid har hatt elektronisk tilgang til bostedshistorikken i Folkeregisteret. Politiet var derfor avhengig av at søker selv oppga hvor vedkommende hadde bodd for å kunne rette henvendelse til andre politidistrikt om at de manuelt undersøkte i sine lokale boteregistre om det var registrert boter der som skulle anmerkes. I dag er det unødvendig å innta et slikt spørsmål i søknadsskjemaet.

OM e) Blanke politiattester "intet å anføre"

Her går Politidirektoratet inn i en del problemer knyttet til effektivisering av utstedelse av politiattest. Det skapte store kapasitetsproblemer for politiet når politiattest for å få adgangskort til norsk lufthavn ble innført. Det skapte enda større initialproblemer når politiattest for NIF ble innført.

Den gangen Luftfartstilsynet innførte krav om vandelskontroll utarbeidet de et søknadsskjema som ga politiet mulighet til på det søknadsskjema som søker selv hadde fylt ut, å anmerke at det ikke var "intet å anføre" uten at det ble utferdiget en politiattest på politiattest skjema. Dette sparte politiet for mye arbeid med å produsere en politiattest. Kontrollen med de opplysninger som søker selv oppga ble mer sporadisk og det er nok her hvor enkelte politidistrikt har foretatt stikkprovet kontroll mot Folkeregisteret for å kontrollere at fødselsnummeret som ble oppgitt stemte overens med en registrert identitet. Siden Luftfartstilsynet også har tilgang til og kontrollerer mot Folkeregisteret har ikke praksisen gitt muligheter for å etablere falske identiteter. Luftfartstilsynet foretar nok også andre kontroller med søkers identitet i forbindelse med utstedelse av adgangskort. Sokere som hadde anmerkninger på politiattesten fikk utstedt en "ordentlig" politiattest.

Når frivillige organisasjoner fikk anledning til å kreve politiattest ble det etablert en ordning for NIF som skulle lette arbeidet for idrettslagene. Det ble etablert et nytt soknadsskjema som også fungerte som dokumentasjon og det ble gitt anledning for idrettslagene å samle inn soknadsskjemaene og sende dem direkte til politiet. Idrettslagene fikk en enhetlig form for dokumentasjon som de skulle bruke og politiet ble spart for å få inn en mengde forskjelligartede bekreftelser på krav om politiattest.

Når NIF så iværksatte ordningen fikk politiet raskt problemer og det ble etablert en ordning tilsvarende den Luftfartstilsynet hadde fått. Forst anskaffet enkelte politidistrikt egne stempel hvor de anmerket at det var "intet å anføre". Kontrollerte personen mot registrene og i stedet for å utferdige en vanlig politiattest ble soknadsskjema stemplet og underskrevet av politiet. Det gjenstod nå mye arbeid med å skrive navn og adresse på konvoluttene. For å effektivisere dette ble det nå godkjent et soknadsskjema nr. 2 for idrettslagene i NIF. Dette soknadsskjemaet var tilrettelagt for å legges direkte i en vinduskonvolutt og sendes til det navn og den adresse som søker selv hadde oppgitt. Det ble også i skjemaet lagt til en egen rubrikk for politiet til å krysse av om det var "intet å anføre" eller noe å anføre. Denne ordningen ble aldri kvalitetssikret med hensyn på hvem som skulle ha kontroll med identitet (idrettslaget eller politiet) eller med at adressen var riktig. En ikke ubetydelig andel av skjemaene ble også stemplet sendt ut uten at det var krysset av for om det var "intet å anføre", de var nok kontrollert, men en liten hake i en avkryssingsboks ble glemt.

Det ble avklart med Datatilsynet at attesten skulle sendes til søker og ikke direkte til idrettslaget.

Senere hen ble samme ordning etablert for Røde Kors og noen andre. Ingen av disse skjemaene var like slik at de kunne ikke brukes av andre frivillige organisasjoner. Presset på Politidirektoratet fra det øvrige frivillighetsnorge til å få lov til å lage sine egne skjema over malen til NIF ble etterhvert stort.

Det ble nå etablert et nytt generelt skjema til bruk for frivillige organisasjoner. Jeg var involvert, men POD hadde det nå travelt så resten av politinorge var nok ikke involvert. Jeg forsøkte å få fjernet en del av unødighetene i NIF ordningen og få etablert en viss kontroll og ansvar for kontroll av identitet samt at skjemaet ga politiet enkel mulighet til å gi opplysning om botid, dvs. perioden politiattesten var kontrollert for. Det var dessverre heller ikke slik at jeg den gangen så alle utfordringene og forslaget ivaretok en del praktiske hensyn, men var ikke godt nok med hensyn på kontroll av identitet. Dette førte til at politinorge nå fikk enda ett nytt skjema for soknad om politiattest. Det lettet imidlertid situasjonen for frivillighetsnorge som nå fikk et soknadsskjema som også fungerte som dokumentasjon på krav om politiattest og gjorde oppgaven mer håndterlig for dem.

OM f) Anmerkning av dom/forelegg som ikke er rettskraftig

Her presiserer Politidirektoratet hvor bestemmelsen om å anmerke ikke vedtatte forelegg og ikke rettskraftige dommer står. Det har vært et tilbakevendende problem at politidistriktene ikke har funnet den.

OM g) Hvem skal politiattesten sendes til

Her presenterer Politidirektoratet litt av de spørsmålsstillinger som har vært aktuelle i forhold til om politiattesten kan kunne sendes til andre enn den som søker om politiattest for seg selv. De rydder også opp og konklusjonen er at etter dette skal det kun være: Luftfartstilsynet, Norges Bank og fylkesmannen (Kongens fortjenstmedalje) som skal kunne få original politiattest sendt direkte til seg. Normalt skal kopi sendes søker. Politidirektoratet avskaffer her alle gamle bestemmelser inntatt i diverse rundskriv og gjør oppmerksom på at de kan gi slikt samtykke på spesielle områder senere hen.

OM h) Bruk av anonym konvolutt ved utsendelse av politiattest

Her tar Politidirektoratet for seg Datatilsynets ønske om at politiattester sendes til søker i en anonym konvolutt. Datatilsynets ønske synes å være motivert av at det er infamerende å motta en konvolutt hvor politiet fremstår som avsender. Politidirektoratet avviser ønsket.

OM i) Hjemmelsliste

Det foreligger ingen offisiell liste/oversikt over alle de ulike hjemlene for utstedelse av politiattest. På tidspunktet for rundskrivet forelå det en liste utarbeidet av Astrid Borge i Asker og Bærum politidistrikt, som forutsattes kjent for øvrige politidistrikt.

Det presiseres at listen er kun for internt bruk og ikke skal distribueres. Som bruker av listen ser jeg klart at dette er riktig. Den er ikke egnet til offentlig kunngjøring til det er den for stikkordpreget og preget av å være et oppslagsverktøy for politiet hvor politiet alltid må undersøke hva som er gjeldende regelverk i sikrere kilder.

Det er en henvisning til en ordning som på tidspunktet var i bruk i Troms politidistrikt. Jeg har fått en delvis kopi av denne, men kopien fungerte ikke. Antagelig fordi den var blitt ufullstendig oversendt via epost.

Senere hen har Astrid Borge gått over i annen stilling og arbeidet med hjemmelslisten er overtatt av Politidirektoratet.

OM j) "Barnattestene" - særlig om endringene i straffelovens sedelighetskapittel

Her presiseres at endringene i straffelovens sedelighetskapittel har ført til at enkelte bestemmelser er flyttet fra en § til en annen og at for eldre reaksjoner omfattet av kapittel 19 i straffeloven alltid må undersøkes konkret om reaksjonen skal anmerkes selv om det ikke er konkret listet opp i hjemmelen for krav om politiattest.

I praksis er jeg kjent med at det er en sammenblanding mellom § 193 og § 192 og at enkelte tilsynelatende opphevede bestemmelser er flyttet til ny §. Når problemet har oppstått har det vært nødvendig å gå inn i de gamle lovforarbeidene for å se hvor bestemmelsene ble flyttet til for å kunne avgjøre om reaksjonen skulle anmerkes.

Når for eksempel straffelovens § 212 ble opphevet var det jo ikke lovgivers mening at reaksjoner i medhold av disse bestemmelsene skulle forsvinne fra en politiattest.

Her mangler det et lovspeil som tydelig viser hvilke gamle bestemmelser som er inntatt i revidert lov og hvor de ble inntatt.

OM k) Frivillige organisasjoner (forskriften § 12 nr 4 p) - hvem kan søke om politiattest?

Her presiserer Politidirektoratet at det er avgiver av bekreftelsen på behov for politiattest som har ansvar for å vurdere om oppgaven fyller betingelsene for å kreve politiattest. Denne vurderingen skal ikke politiet overprøve.

Dette har sammenheng med en svært variert praksis for utferdigelse av dokumentasjon på behov for politiattest og at det har vært tildels svært vanskelig å lese ut av bekreftelsen om avgiver av bekreftelsen faktisk har gjort vurderingen. Det har også sammenheng med at det har fremstått som lite meningsfullt å utferdige politiattest for 16 åringer eller yngre personer. Muligheten for å få en anmerkning inntreer tross alt først ved fylte 15 år.

OM l) Hjemler som forutsetter en vurdering av om politiattest kan utstedes

Av rundskrivet fremgår: *Spørsmålet om politiattest i slike tilfeller --- må vurderes konkret for hver stilling eller ansettelsesforhold. Det vil være arbeidsgiveren/den som skal bruke attesten som må vurdere om lovens vilkår for å utstede politiattest er tilstede. Bare unntaksvis, - når det er åpenbart at vilkårene ikke er til stede - vil politiet kunne overprøve arbeidsgiverens vurdering.*

Det reelle og største problemet i disse tilfellene har vært at arbeidsgiver ikke gjør denne vurderingen. Dette har vært en stor utfordring i forhold til sykehusene hvor mange pliktoppfyllende ledere umiddelbart etter at det ble inntatt en bestemmelse om krav om politiattest for visse grupper personell, startet å kreve politiattest for alle som skulle ansettes. Denne vinklingen blir ikke diskutert i rundskrevet.

OM m) Underskrift når søker er under 18 år

Politidirektoratet vedtar her at minst en av vergene må underskrive på søknad om politiattest når søker ikke er myndig. Her går forslaget til politiregisterforskriften lengre og der kreves ikke lenger at søker underskriver selv.

Dette kravet har jeg grunn til å tro at politiet ikke har tatt helt oppfattet. Da Oslo politidistrikt gjennomgikk rundskrevet ble kravet ikke gjennomført. Videre så er ikke vaktene oppmerksomme på kravet om medunderskrift fra verge så de har ikke etterspurt dette når søker er mindreårig.

OM n) Hvordan skal avgjorte forhold påføres attesten?

Her peker på Politidirektoratet på at det ikke finnes noen beskrivelse i lov eller forskrift om hvordan de ulike reaksjonene skal anmerkes på en politiattest. Dette er heller ikke utarbeidet i forslaget til politiregisterforskriften. Jeg har utarbeidet en mal, men anmerkningene kan allikevel by på utfordringer. En av utfordringene var å klare å skille registreringer av erstatning registrert i SSP og se hvilke som skulle og hvilke som ikke skulle anmerkes da teksten i registeret ikke var logisk. Videre var det ikke mulig å bruke teksten i domsslutningen slik den stod som merknad, men nødvendig å finne en annen og språklig mer helhetlig løsning, ikke minst på hvordan subsidiær straff skulle anmerkes.

Her bor det utarbeides en sentral mal.

OM o) Statistikk for dokumentasjon av ressursbehov

Her fremgår at Politidirektoratet kun ønsker statistikk over antall utstedte politiattester. I Oslo politidistrikt er det i mange år ført statistikk som viser antall uttømmende, ordinære og antall barneattester og en del annet. Grupperingene har ikke alltid vært brukt konsekvent, men den som er kjent med arbeidsforholdene på tidspunktet kan få meningsfulle data ut av tallene.

VEDLEGG 4 FØDSELSNUMMER, D-NUMMER OG ANDRE NUMMER - REGISTRERING AV OG SØK ETTER IDENTITET I FORSKJELLIGE REGISTRE.

Vedlegg 4 del 1 FØDSELSNUMMER (F-NR.) (FOLKEREGERET)

Alle som er folkerregistret blir tildelt et fødselsnummer. Fødselsnummer tildeles alle som er lovlig bosatt i Norge og alle norske borgere enten de er eller har vært bosatt i Norge.

Et fødselsnummer har 11 siffer og de første 6 er personens fødselsdato. De neste 5 sifrene er personnummeret. Personnummeret består av to deler. De 3 første sifrene er selve nummeret. De to siste sifrene er kontrollsiffer. Kontrollsifrene finnes ved å gjøre en bestemt regneoperasjon på fødselsnummerets øvrige 9 siffer. Dette innebærer at til dato + nummer delene i ett fødselsnummer hore kun to helt bestemte siffer av de 99 mulige alternativene. Hvis man taster et nummer som er feil så vil det være 1 av 99 muligheter for å skape et nummer som kan eksistere. Det innebærer også at hvis du taster ett siffer feil av fødselsnummerets 11 siffer så kan ikke nummeret eksistere. I Sverige og Danmark har de 4 sifrete personnummer og bare ett av sifrene er kontrollsiffer. Det er altså en lavere sikkerhet for å taste feil eller tilfeldigvis taste et nummer som kan eksistere. Viser til folkeregistreringsforskriften for fullstendige opplysninger om D-nummer og fødselsnummer.

Det må være lov å gå ut fra at alle norske borgere har en ekte og kontrollert identitet. Videre skal utlendinger som har fått lov å bosette seg i Norge være kontrollert av utlendingsmyndighetene og vi må kunne gå ut fra at denne kontrollen er betryggende. For nordiske statsborgere som ikke er kontrollert av utlendingsmyndighetene, vil kontrollen avhenge av om skattemyndighetene har kommunikasjon med de andre nordiske landene og om de kontrollerer at personen finnes i landet for innregistrering av nordisk borger skjer i Det norske folkeregisteret.

Vedlegg 4 del 2 D-NUMMER (D-NR.) (DET SENTRALE PERSONREGISTER, DSP)

Utlendinger som Norge trenger å registrere, men som ikke er eller har vært bosatt i Norge tildeles et D-nummer. Det er per i dag registrert omkring 1,2 millioner D-nummer i Norge. Felles for alle D-nummer er at det dreier seg om utenlandske statsborgere som aldri har vært bosatt i Norge.

D-nummer er strukturert på samme måte som et fødselsnummer, men det er to forskjeller. Den synligste forskjellen er at D-nummeret ikke begynner med en ekte dato. I det første sifferet i datoen legges til 4. Hvis en person er født 241245 vil D-nummeret starte med 641245, hvis personen er født 020367 vil D-nummeret starte med 420367, hvis personen er født 170599 vil D-nummeret starte med 570599 osv. Den andre forskjellen er nummerserien som brukes i personnummer delen. De 3 første sifrene i personnummerdelen kan gå fra 001 til 999, men fødselsnummer og D-nummer er tildelt forskjellige deler av nummerserien. Fødselsnummer og D-nummer deler altså ikke personnummer og for den som er kjent med systemet vil ikke bare datoen men også f. eks. personnummer som begynner med 0 avsløre at nummeret hører til et D-nummer. Dette er fullstendig beskrevet iforskriften. Kontrollsifrene i et D-nummer regnes ut på samme måte og nummeret vil altså edb-teknisk oppføre seg på samme måte som et fødselsnummer.

Det finnes mange grunner til å få et D-nummer. Utlendingen kan besøke Norge og i den anledning ha behov for et bankkort. Utlendingen kan være student og velge å være bosatt i et annet land. Svensker kan arbeide i Norge i en periode, men være bosatt i Sverige (Dette skal visst nok dreie seg om en 20-22 000 personer). EØS-borgere kan være utstasjonert i Norge og i den forbindelse ha behov for å være registrert i Norge. Utlendingen kan eie en eiendom i Norge og ha behov for å bli registrert. Utlendingen kan ha registrert et firma i Norge, osv. Utlendingen kan være asylsøker og derfor ikke ha rett til å bosette seg for søknaden har fått positiv utfall, men utlendingen trenger allikevel et bankkort e.l. mens søknaden behandles. osv. Viser til folkeregistreringsforskriften for fullstendige opplysninger om D-nummer og fødselsnummer.

Det finnes en rekke grunner til at utlendinger har behov for å bli registrert i Norge selv om de ikke er bosatt. D-nummer er vårt system for å registrere disse utlendingene. D-nummer er ikke et system for å registrere utlendinger som ønsker å komme til Norge. D-nummer registrering erstatter ikke registrering i DUF og er ikke et fremmedregister slik DUF er.

Det må også bemerkes at det nå har vist seg at kontrollen med identitet hos de som har rekvirert D-nummer for en person (f. eks. hos bankene) har vært mangelfull. Det har vist seg at svært mange falske identiteter er registrert med D-nummer. Skatteetaten har blitt oppmerksom på problemet og har nylig begynt å kreve personlig oppmøte og fremvising av gyldig legitimasjon for skattekort med D-nummer utleveres. De har også innført en anmerkning i Det sentrale personregister som viser om Skatteetaten har kontrollert et ekte identitetsdokument. Jeg er ikke kjent med om Skatteetaten ut over det som synes for brukerne av DSP også har notert nummeret på eller andre opplysninger om identiteten/identitetsdokumentet (utsteder, utstedelsesdato, gyldighetstid, nasjonalt ID-nummer, el.) eller om de oppbevarer en kopi av dokumentet.

Med over 1 million registrerte D-nummer så vil det imidlertid være en lang prosess for vi vil være i nærheten å ha kontrollert identiteten til selv en halvpart av de som er tildelt et D-nummer. Det kan være tvilsomt om vi noensinne vil komme til et punkt hvor vi kan være sikre på at et D-nummer faktisk er tildelt en ekte identitet uten at de ikke-kontrollerte D-nummer identitetene

slettes eller utilgjengeliggjøres. Uansett vil dette først kunne skje om mange år og i mellomtiden må vi leve med at D-nummer ikke representerer en kontrollert identitet.

Vedlegg 4 del 3 DUF-NR. (D... OG UTLENDINGSREGISTERET.)

DUF-nr. har ikke alltid vært registrert i Folkeregisteret. Nyere DUF registreringer kobles opp mot folkeregisteret i alle fall for fødselsnummer. Situasjonen for D-nummer bør undersøkes.

Vedlegg 4 del 4 FIKTIVT/GENERERT NUMMER I SSP OG/ELLER BOT (STRAFFEREGISTRENE), ELYS OG REGISTRERING I STRAFFESAKSREGISTERET (STRASAK) SAMT SØK I AGENT.

Politiets registre er etterhvert blitt aldersstegne og de fleste har ikke moderne funksjonalitet.

Strafferegistrene SSP og BOT og søkemotoren Agent har innebygde kontroller slik at de ikke aksepterer nummer som ikke svarer til regnestykket for fødselsnummer. Søkemotoren Agent søker i SSP, BOT, Strasak og ELYS. Agent, SSP og BOT kommuniserer ikke med Folkeregisteret så de kontrollerer kun at nummeret kan eksistere, men ikke at det faktisk eksisterer. I Straffesaksregisteret er det mulig å registrere en person kun med fødselsdato og uten personnummer. I SSP og BOT må den registrerte tildeles et personnummer enten vedkommende er folkeregistrert eller ikke. Personer som ikke er folkeregistrert får et såkalt fiktivt/generert nummer (et fiktivt/generert nummer er forskjellig fra et D-nummer, se forøvrig neste punkt). For å lage et fiktivt/generert nummer må fødselsdatoen endres (I SSP legges ... til og i BOT legges ... til ...) systemene genererer så et tilfeldig personnummer som stemmer overens med regneoperasjonen som brukes i Folkeregisteret. En person vil ikke få samme fiktivt/genererte nummer i SSP og i BOT. I ELYS var det tidligere slik at utlendinger uten fødselsnummer ble tildelt et fiktivt/generert nummer, men da ikke samme nummer som den registrerte hadde fått i SSP og BOT, i dag kommuniserer systemet med SIS og i dette systemet søkes det i hele Schengenområdet. Agent tillater ikke søk på D-nummer eller på noen av ovenstående fiktivt/genererte nummer. Det er ikke funksjonelt å søke på navn og/eller fødselsdato i Agent da mengden treff blir uhandterlig. Agent gir heller ikke treff i Strasak på skjermde saker.

Søk på nummer i politiets registre er kun meningsfullt for personer som er tildelt fødselsnummer, alle andre må søkes opp på navn, fødselsdato, alder, nasjonalitet eller andre personopplysninger. Systemene tar i forskjellig grad høyde for forskjellige stavemåter av navn og det vil som regel være nødvendig med flere søk for den som bruker registeret kan være sikker på at den søkte personen ikke er registrert. Når man har funnet det fiktivt/genererte nummeret er det søkbart, men den som søker i registeret må alltid ta høyde for at en person kan ved en inkurie være registrert med flere fiktivt/genererte nummer. Problemstillingen er aktuell for personer som har operert med flere identiteter.

Vedlegg 4 del 5 ARBEIDSTAGERREGISTERET

Personer med D-nummer vil kunne være registrert med arbeidsforhold i Arbeidstakerregisteret. Problemet her vil være om arbeidsgiver i forbindelse med arbeidsforholdet har utført en forsvarlig kontroll av identitet.

Vedlegg 4 del 6 FØRERKORTREGISTERET - AUTOSYS

Inneholder alle norske førerkort. Norske førerkort er registrert hos Biltilsynet med signatur. Politiet har imidlertid ikke slik tilgang at de kan bekrefte sokers underskrift. Registeret gir altså ikke noe i ut over hva Folkeregisteret gjør.

Vedlegg 4 del 7 REGISTRE OVER BANKKORT

Politiets har ikke tilgang til bankenes register/registre over bankkort og ingen muligheter til å kontrollere om en kopi sannsynligvis er ekte eller om opplysninger i kopien er manipulert.

Kortene er utstyrt med et kontrollnummer, men dette er det bankene som har mulighet til å kontrollere.

Vedlegg 4 del 8 ANDRE REGISTRE OVER KORT SOM ER GYLDIG LEGITIMASJON

OM Adgangskort produsert på grunnlag av annen gyldig legitimasjon

Mange bedrifter/organisasjoner vil kunne ha en slik størrelse og må antas å ha kontroll på sine ansatte at politiet kan ha grunn til å anta at gyldig legitimasjon er kontrollert for utstedelse. Dette vil for eksempel være Forsvaret. For disse kortene er imidlertid typisk at politiet ikke har innsyn og at de regelmessig kun oppgir fødselsdato og ikke personnummer i den grad de oppgir annet enn navn.

OM Studiekort

Studiekort vil i mange sammenhenger være gyldig legitimasjon. Jeg antar at universiteter og hogskoler i dag har rutiner for å kontrollere annen gyldig legitimasjon for studiekort utstedes. Det har de ikke alltid hatt. Det fremgår ikke av studiekort for Universitetet i Oslo når det ble utstedt. Her kan det fortsatt sirkulere kort hvor identitetskontroll ikke ble foretatt for utstedelse. Videre fremgår kun fødselsdato og ikke personnummeret av studiekortet. Politiet har ikke innsyn i UiO eller andre universitet og hogskoler sine registre og derigjennom kunne kontrollere verken ekthet eller om underskrift er riktig.

Vedlegg 4 del 9 KORT SOM IKKE ER GYLDIG LEGITIMASJON

OM Asylsøkerkort

Asylsøkerkort er ikke gyldig legitimasjon. Det er en kvittering på at den som viser frem kortet har søkt om flyktningstatus i Norge.

Disse kortene har politiet oversikt over. Problemet her er at de kan utstedes til personer uten kontrollert identitet. I denne gruppen vil det kunne være personer som har lov til å arbeide i Norge mens soknaden behandles. Hvis disse tilbys arbeid som krever politiattest og ikke får det vil de vel kunne få urimelige vanskeligheter. Her bør de nok få politiattest, men det bør anmerkes på politiattesten at identitet ikke er kontrollert.

VEDLEGG 5 LEGALISERING, APOSTILLE

Vedlegg 5 del 1 NORSKE POLITIATTESTER

Utenlandske myndigheter krever regelmessig legalisering av norske politiattester for de godtar dem. Legalisering gjøres av en byfogd eller sorenskriver (apostille), fylkesmennene, Utenriksdepartementet (UD) og utenriksstasjoner. Legaliseringen bekrefter at lovestemplet på dokumentet er ekte og norsk. Legaliseringen bekrefter at instansen som har utstedt dokumentet har rett til å utstede dokumentet og at den som har underskrevet dokumentet har rett til å underskrive et slikt dokument. Det kan variere hvor mange instanser de utenlandske myndighetene krever at skal legalisere. Personer som søker om å få adoptere fra utlandet rapporterer regelmessig at de avkreves legalisering både fra Fylkesmannen og fra UD. For nærmere informasjon om legalisering vises til UD sine hjemmesider.

Vedlegg 5 del 2 SYSTEMER FOR KONTROLL MED LEGALISERING AV NORSKE POLITIATTESTER

Oslo politidistrikt har tidligere jevnlig sendt liste til Oslo tingrett med navn og underskrift til de som for tiden utsteder politiattest. Oslo tingrett har sendt disse listene til Utenriksdepartementet. Utenriksdepartementet har i en del tilfelle underkjent å legalisere politiattester fra Oslo politidistrikt fordi de ikke har klart å lese hvem som har underskrevet dokumentet. Systemet med oversendelse av lister med underskrifter har ikke fungert tilfredsstillende. Utenriksdepartementet har også per telefon ved et par anledninger gitt uttrykk for at det er et generelt problem for dem

at de ikke klarer å lese underskriften på en politiattest og derfor ikke vet hvem som har underskrevet. Jeg er ikke kjent med at det er gjort noen gjennomgang av systemet med legalisering av norske politiattester.

Vedlegg 5 del 3 LEGALISERING/APOSTILLE AV POLITIATTEST – PROBLEMSTILLINGER I FORHOLD TIL IDENTITET PÅ SØKER

Omfanget av legalisering av politiattester er en av de tingene som tydelig viser at en politiattest oppfattes som et kontrollert dokument og ikke minst et dokument hvor identitet er kontrollert. Jeg har jo også opplevd svenske som var bosatt i Norge, men som hadde registrert navnet sitt mangelfullt i Folkeregisteret. Det var ikke samsvar mellom pass og folkeregistrert navn. Vedkommende var veldig tydelig på at hun ble avkrevd en politiattest med riktig navn. Adskillige andre som søker om å adoptere et barn fra utlandet har også måttet få ny politiattest fordi utlandet ikke aksepterer folkeregisterets forkortinger av deres navn. Det hele og fulle navnet må føres på politiattesten.

Vedlegg 5 del 4 UTENLANDSKE POLITIATTESTER

Luftfartstilsynet krever bekreftelse av utenlandsk Notarius Publicus som er bekreftet av norsk utenriksstasjon. Dette med unntak for stater som har tiltrådt Haag-konvensjonen 5. oktober 1961 nr. 1 hvor de også godtar apostille. Innenfor Norden gjør de unntak fra kravet. Luftfartstilsynet krever også at dokumentasjon på vandl skal være oversatt av translator med norsk autorisasjon hvis dokumentasjonen ikke foreligger på et skandinavisk språk eller engelsk. Dette i henhold til Forskrift om forebygging av anslag mot sikkerheten i luftfarten mv. av 01.03.2011 nr. 214 § 41.)

Luftfartstilsynet er de eneste jeg kjenner til som faktisk har et system for å kontrollere ektheten av utenlandske politiattester.

VEDLEGG 6 DISKRIMINERING AV STRAFFEDØMTE

Vedlegg 6 del 1 POLITIATTEST SOM GRUNNLAG FOR DISKRIMINERING

Politiregisterutvalget berører ganske kort hvordan kravet om hjemmel i lov for å utstede politiattest fungerer som en beskyttelse for tidligere straffedømte mot å bli presset til å utlevere politiattest uten at det fantes et legitimt krav. Dette er ikke i særlig grad diskutert i den etterfølgende proposisjonen ut over at proposisjonen gir uttrykk for at det ikke er nødvendig å begrense innsynet til å være muntlig. Jeg kan ikke se at noen av forarbeidene til ny politiregisterlov diskuterer eventuell diskriminering av straffedømte i arbeidslivet.

Ut over dette har jeg registrert en ganske liten passus i et av forarbeidene til ny diskrimineringslovgivning som nevner diskriminering av straffedømte personer på det grunnlag at de er straffedømt. Jeg har ikke registrert noen særlig debatt om temaet og er usikker på om hva slags diskrimineringsvern det egentlig finnes for tidligere straffedømte i lovgivningen.

Det jeg imidlertid har registrert er utallige innringere som rapporterer om spørsmål om deres kontakt med politiet i jobbintervju. Utallige innringere som rapporterer om jobbannonser som stiller illegitime vandelskrav, mange av disse kunne jeg ved selvsyn finne på internett. Det kom også til tider sammen med søknad om politiattest kopi av skjema fra vikarbyrå som etterspurte alt fra påtaleunntatelse til dom uten at det dreide seg om arbeidssøkere som skulle arbeide med barn. Det kunne være tildels store og presumptivt seriøse arbeidsgivere som stilte vandelskrav jeg ikke kunne finne grunnlag for i noen politiattestbestemmelse. Videre så jeg veldig mange vedlegg til søknad om politiattest hvor den som hadde utferdiget bekreftelse på behov for politiattest ikke hadde hjemmel i lov til å kreve det. Det var åpenbart et ikke ubetydelig press på arbeidssøkere om å utlevere opplysninger om eventuell strafferegistrering.

Vedlegg 6 del 2 POLITIATTEST SOM GRUNNLAG FOR YRKESFORBUD

Alle barneomsorgsattestene danner i dag grunnlag for yrkesforbud for visse grupper botlagte og straffedømte. Yrkesforbudet varer da livet ut.

En person som har ringt i fylla og kommet med slibrige kommentarer på telefon, kommet frem til et barn og som blir botlagt for forholdet vil resten av livet ha yrkesforbud (jeg har selv skrevet politiattesten, jeg har lest forelegget og skrev merknaden, det var ikke et spesielt nytt forhold og det var det eneste). Sovevoldtekter vil føre til yrkesforbud i etterhvert svært mange yrker og være til hinder for å engasjere seg i frivillig arbeid livet ut (viser f.eks. til Aust-Agder tingrett sin dom av 12.03.2012 TAUAG-2011-188449). Her kan nok trekkes frem mange eksempler hvor domstolene neppe hadde idømt yrkesforbud om spørsmålet hadde blitt reist i rettssaken, men altså lovgiver setter altså opp et absolutt yrkesforbud. Her finnes personer som aldri får noen mulighet til å forbedre seg eller rette opp livet sitt.

Først og fremst kan jeg ikke se at denne innfallsvinkelen er undersøkt eller at det er gjort noen kartlegging av hvilke forhold som dukker opp når politiattest utstedes. Antagelsen om at alle innenfor visse grupper botlagte og straffedømte aldri skal ha mulighet til å arbeide med barn på noen som helst måte synes å befinne seg på et ganske teoretisk plan. Her er det ikke gjort noen konkret vurdering og det finnes ingen instans som kan overprøve yrkesforbudet, ingen steder å søke om en konkret vurdering av om personen faktisk mange år senere er farlig for barn.

Vedlegg 6 del 3 URETTMESSIGE KRAV OM POLITIATTEST

Det finnes i dag ikke noe system for å straffe arbeidsgivere som forsøker å innhente politiregisteropplysninger de ikke har krav på å få se. Den enkelte vil antagelig være henvist til å gå til privat erstatningssøksmål for å få erstattet eventuelt tap av inntekt.

I arbeidet med politiattester har det vært en jevn strøm av krav om politiattest som har vist seg å ikke være legitime. Alt fra vietnamesere som skulle vaske i et byrå og som derfor søkte om politiattest for å gifte seg i Vietnam. Det ble stoppet da flere av dem var gift. Det har vært vaktelskaper som har gått langt utover personkrets og formål de har lov til å kontrollere. Det har vært Oslo og Akershus prehospital tjeneste som innførte krav om adgangskort til Gardermoen for å få gjennomført vandelskontroll, men som sluttet da ordningen ble for dyr. Det har utallige som har definert egen virkekrets for vidt. Det er til stadighet annonsert stillinger som stiller ikke legitime vandelskrav. Først og fremst er her eneste virkemiddel å avdekke at kravet om politiattest ikke er legitimt og gi søker avslag. Men dette forutsetter at politiet stiller krav til dokumentasjon på formålet og kontrollerer dokumentasjonen.

Vedlegg 6 del 4 PERSONER SOM BLE ANSATT FØR DET BLE INNFØRT KRAV OM POLITIATTEST FOR STILLINGEN.

Da kravet om politiattest ble innført i idretten førte det til at personer som allerede var ansatt ble sagt opp fra stillingen sin. I motsetning til politiattest til andre formål som skole, barnehage, barnevern osv. ble det for frivillige organisasjoner også gitt tillatelse til å kreve politiattest av alle ikke bare av de som ble ansatt etter at bestemmelsen trådte i kraft.

Vedlegg 6 del 5 HVEM BØR KUNNE KREVE Å FÅ FREMLAGT EN POLITIATTEST OG HVEM GJØR DET I DAG - BØR BEGRENSNINGENE GIS I EGEN LOV?

OM Dataselskaper

Det er en rekke eksempler på at programvareleverandører krever politiattest. Ergogroup gjør det i forbindelse med arbeid for Securitas sine registre. Fronter gjør den med begrunnelse i at engelsk lovgivning krever særskilt beskyttelse av barn.

OM Vikarbyråer

Vikarbyråer leverer vikarer til en rekke arbeidsplasser hvor det kreves politiattest. Det er imidlertid arbeidsplassen hvor vikaren jobber som har plikt til å kontrollere politiattesten. Adecco har bedt arbeids søkerne om å fylle ut skjema om straffereaksjoner også om påtaleunntakelser.

OM Omsorg for sårbare voksne

Det finnes ingen bestemmelse om politiattest for personer som skal arbeide med sårbare voksne. Det kreves imidlertid regelmessig politiattest for støttekontakter og andre hjelpere og morsomme situasjoner kan oppstå når kommunene krever politiattest av alle hjelperne uavhengig av hvem de skal hjelpe. En godt voksen dame ringte og kunne fortelle at både hun og venninnen (som hadde MS) hadde fått seg en god latter når det i formålet med politiattesten stod at hun skulle arbeide med barn (som var et riktig formål i henhold til den loven som kom til anvendelse).

OM Omsorg i hjemmet - kontroll av redelighet

Det er stadig vekslende signaler om at firmaer som leverer tjenester i private hjem (hjemmetjenester betalt over kommunale budsjett) egentlig er på besøk hos voksne og egentlig ønsker å få undersøkt om de personene de sender inn i folks hjem er ærlige og ikke stjeler fra klientene.

OM Ambulansetjenesten - prehospital tjeneste - arbeid og utdanning

For en del år tilbake var det forbundet med utfordringer at Prehospital tjeneste avkrevde arbeidstakerne politiattest. I dag er det mulig at de ville kunne fått etter helsepersonelloven. Den gangen betalte de for adgangskort til Gardermoen og på arbeidstagerne å vise frem den kopien de fikk av politiattesten som var sendt Luftfartstilsynet. Det var også en videregående skole som levde i den tro at elevene måtte (og ville i fremtiden) levere politiattest i yrket.

OM Innleide tjenester som f. eks. fyller på og vedlikeholder kaffe- og te-maskiner

Særlig vaktsselskapene har her vært ivrige på å avkreve alle tjenesteleverandører uansett hvor liten jobben måtte være og hva slags tjeneste som ble levert, politiattest.

OM Besøk i fengslene i Norge og i andre Nordiske land

Fengslene har derimot ikke hjemmel til å kreve politiattest. De har hjemmel til å kontakte politiet og få informasjon på den måten. De er da også særlig oppmerksomme på alt som kan tenkes å ha med narkotika å gjøre (om politiet har grunn til å tro at den besøkende har noe å gjøre med dette) og ikke så mye i andre straffereaksjoner.

For svenske og danske fengsler er det en formodning om at det samme gjelder og disse fengslene henvises til å kontakte Kripos. Dette er noe problematisk siden svenske fengsler ser ut til å akseptere en svensk politiattest og blir nokså forvirret når de ikke får en norsk, men blir henvist til å kontakte Kripos.

OM Låsesmeder

Låsesmeder ser ut til å være glemt i forslaget til politiregisterforskriften

Vedlegg 6 del 6 EKSEMPEL PÅ KONSEKVENSER:

En 19 åring har samleie med en 15 åring. Begge er svært fornøyde, mor til 15 åringen er ikke det. Forholdet anmeldes og slik straffeloven er utformet blir 19 åringen dømt til betinget fengsel, dommeren har ikke alternativer, forholdet er straffbart helt uavhengig av om begge deltagere var fornøyde og i ettertid gir uttrykk for det. Nå vil 19 åringen for resten av livet ha yrkesforbud i etterhvert de fleste jobber som innebærer arbeid med barn. 19 åringen vil også måtte fremlegge merknaden hvis vedkommende engasjerer seg i idretten, for eksempel som forelder til idrettsinteresserte barn.

I dag anmerkes ikke hele straffeloven kapittel 19. § 201 a, blotting, vil ikke anmerkes uansett hvor mange ganger en person kan tenkes å være botlagt for forholdet.

Hva med nemnd som kan prøve om merknaden fortsatt er til hinder for å arbeide med barn og i stedet anmerke hele kapittel 19.

VEDLEGG 7 POLITIATTESTSYSTEMETS INTERNASJONALE KONTEKST I DAG

Vedlegg 7 del 1 POLITIATTESTSYSTEMET I VÅRE NABOLAND, SVERIGE OG DANMARK

Jeg har i arbeidet med politiattester også til tider kommet i kontakt med regelverket i våre naboland. Så vidt jeg forstår så er systemene i Sverige og Danmark slik at alle har krav på en politiattest på seg selv. De har selv ansvaret for å eventuelt ikke utlevere den til en potensiell arbeidsgiver og inntrykket er at i disse landene er arbeidsgiverne underlagt et krav om saklig grunn for å kunne kreve politiattest, men den arbeidssøkende må selv passe på at dette kravet er oppfylt eller ta kontakt med instanser som tilsvarer vårt Datatilsyn for å få spørsmålet avklart. Inntrykket er at oppgaven ikke er tillagt politiet slik den er i Norge.

Så vidt jeg forstår har også Sverige og Danmark systemer med barneomsorgsattest, men det synes som om de har bare en hver. Jeg er ikke kjent med hva som eventuelt anmerkes på en slik attest i disse landene. Jeg har aldri sett noen sammenligning av hva som faktisk anmerkes på forskjellige politiattester i de forskjellige landene. Norge har som sagt et system med mange forskjellige barneomsorgsattester og om Sverige eller Danmark sine er direkte like vet jeg ikke.

Sverige har en sentralisert enhet som utsteder politiattester.

OM Politiattestsystemet i EØS området

Det finnes også politiattest i de andre landene i Europa. Jeg er imidlertid ikke kjent med hva som anmerkes i disse. Jeg har heller aldri sett noen oversikt over hvordan disse attestene ser ut eller hva de heter.

I dag finnes det mange arbeidstagerne i hele Norge som har sin opprinnelse i et annet europeisk land og mitt inntrykk er at arbeidsgivere som etter norsk lov har plikt til å kreve politiattest for dem de ansetter ikke har noen oversikt over utenlandske politiattester eller utenlandske politiattester for å arbeide med barn.

Den eneste som antagelig har en viss oversikt er Luftfartstilsynet som utsteder svært mange adgangskort til norske lufthavner og hvor en ikke ubetydelig del av disse er utlendinger. De har en vandelskontroll som systematisk godkjenner såpass mange utlendinger med politiattest fra utlandet at de har hatt mulighet til å gjøre seg opp en mening. Den jevne barnehage, skole, vaktsselskap eller lignende har neppe det. Dette er en utfordring som antagelig bør kartlegges.

Det finnes videre antagelig en EØS regel om at anmerkninger som er mer enn 5 år gamle ikke skal ihensyntas. Denne er reflektert i enkelte lovregler som stiller krav om 5 års botid i Norge hvis den det gjelder ikke kan fremlegge en pålitelig politiattest. En person kan altså i Norge legge frem opplysninger som bare går 5 år tilbake i tid hvis vedkommende har bodd i utlandet. En norsk borger som har bodd i Norge i hele sitt liv vil derimot hvis det underliggende kravet er en uttømmende politiattest, måtte fremlegge alle straffereaksjoner uansett hvor gamle de er. En person som er botlagt for overtredelse av narkotikalovgivningen i Norge for 20-30 år siden og som søker om jobb som vokter må altså regne med å miste tilbudet om stilling, mens var personen bosatt i et annet land i Europa vil antagelig overtredelsen ikke anmerkes. Videre vil antagelig en svensk borger som er dømt for overtredelser som skal anmerkes på en barneomsorgsattest neppe bli nektet jobb hvis vedkommende leverer en svensk ordinær attest hvor eldre forhold ikke anmerkes. Her er det problemstillinger som bør undersøkes nærmere.

OM Systemet med spent convictions i Storbritannia

Storbritannia har et system hvor en straffedømt person en viss tid anses på lik linje med ikke domte personer. Dommen anses som "spent". Det synes som om personen i tiden for kan ha en plikt til å opplyse arbeidsgiver om straffereaksjonen. De har også et system med

bedrifter/institusjoner som har som oppgave å utføre vandelskontroll. Det hadde nok vært fornuftig å undersøke hvordan dette systemet er og fungerer. USA er veldig klar over systemet og gir tydelig anvisning i sitt system for å kontrollere om det er behov for å søke om visum eller om personen er omfattet av et visa waiver program så gir de tydelig beskjed om at også spent convictions skal opplyses om.

OM Politiattest fra CIA

Personer som trenger politiattest fra USA blir såvidt jeg vet avkrevet fingeravtrykk som kontroll på identitet. Det har variert i hvilken grad politiet her har vært behjelpelig med å ta en persons fingeravtrykk til formålet.

Det later ikke til å være vanskelig å be om politiattest fra CIA mens man er i Norge. De som trenger det vil imidlertid ha behov for å få tatt fingeravtrykkene sine og dette skaper problemer.

Vedlegg 7 del 2 IDENTIFIKASJON AV DEN SOM SØKER OM POLITIATTEST

OM Hvordan søke om politiattest

Etter min mening bør det være enkelt å søke om politiattest, men ikke så enkelt at det ikke er mulig å kontrollere identitet. Kontroll av identitet gjort ved hjelp av legitimasjon som er kopiert flere ganger og som kan være manipulert bør ikke foregå.

OM Fysisk person

For personer som er tildelt fødselsnummer bør det være tilstrekkelig kontroll at politiattesten sendes til en folkeregistrert adresse.

For personer som ikke er tildelt fødselsnummer bør søknad leveres ved personlig fremmøte og fremvisning av gyldig original legitimasjon.

OM Firma – juridisk person

For juridiske personer er firmaattest ikke nødvendig for å kontrollere identitet. Det bør imidlertid kunne kreves at det kan identifiseres hvem som har rett til å underskrive på søknaden og at den som underskriver kan legitimere seg. Her vil passregisteret være nyttig da politiet her vil ha tilgang til svært mange norske borgere sin signatur.

Vedlegg 7 del 3 DOKUMENTASJON PÅ BEHOV FOR POLITIATTEST

Det er et praktisk problem for politiet at når en bestemmelse om krav om fremleggelse av politiattest vedtas så blir det sjelden vurdert hvem som skal ha ansvaret for å bekrefte at en søker har et legitimt behov.

OM Formål det kan kreves politiattest for å oppfylle

OM Arbeidsforhold

I et arbeidsforhold vil det ofte kunne fremlegges tilbud om stilling. Skal arbeidsgiver ha noen kontroll har arbeidsgiver selv god grunn til i tilbudet å oppgi at tilbudet er betinget av at det fremlegges en tilfredsstillende politiattest og hva slags politiattest som skal fremlegges.

For vikarer, ekstravakter, tilkallingsvakter, korttidsansatte m.v. er bekreftelsen en langt større utfordring. For vikarer som leies ut vil det regelmessig være slik at vikarbyrået utferdiger en bekreftelse på at arbeidssøkeren skal forsøkes leid ut til et formål som krever politiattest og hva formålet er.

OM Bevillinger, løyer, tillatelser m.v.

Her er nok praksis så ymse. Det foreligger ikke noe naturlig pliktsubjekt og den som skal gi bevillingen krever som regel at politiattest skal fremlegges når det søkes og er lite villige til å gi bekreftelse på at søker har tenkt å søke.

OM Drosjeløyve

For drosjeløyve i Oslo har Næringssetaten avfunnet seg med at politiet i Oslo ber om en bekreftelse og akseptert at politiattest fremlegges etter at det søkes. Dette er også det mest praktiske for Næringssetaten da politiattesten ikke kan være eldre enn 3 måneder og det er minst like mye arbeid for Næringssetaten å gjøre søker oppmerksom på at de må levere en ny politiattest fordi den som ble levert med søknaden er for gammel.

OM Politiattest til bruk i utlandet

Den amerikanske ambassaden vil raskt begynne å kreve uttømmende og utvidede? politiattester for å søke om visum til USA.

OM USA

For norske borgere som skal reise til USA som turist er det visumfrihet under forutsetning av at vedkommende ikke er straffedomt (eller USA har andre motforestillinger), men hovedregelen er visumfrihet. USA etterspor imidlertid ikke innholdet i en ordinær politiattest som var det de tidligere fikk når søker ba om politiattest. De er i sin orientering til Visa Waiver Program helt tydelig på at de ønsker alle opplysninger om kontakt med politiet for hele personens levetid.

Straffedomte som har svart ærlig på spørsmålene deres har blitt avkrevd søknad om visum, politiattest og kopi av gamle forelegg og/eller dommer.

OM Søknad om studie plass i utlandet

Det er etterhvert mange nordmenn som søker om studie plass i utlandet. En rekke studie plasser krever politiattest fremlagt sammen med søknad om studie plass. En periode var legestudier i Polen et typisk eksempel.

VEDLEGG 8 HVEM SKAL POLITIET UTSTEDE POLITIATTEST TIL

Personer som ber om politiattest faller i tre hovedgrupper. Den ene er nåværende eller tidligere norske borgere med fødselsnummer som bor, har bodd eller aldri har bodd i Norge. Den andre er utenlandske borgere som bor eller har bodd i Norge og har fått tildelt et fødselsnummer. Den tredje er utenlandske borgere som aldri har vært bosatt i Norge, men som av en eller annen grunn har fått tildelt et D-nummer. Noen av disse kan ha hatt rett til å oppholde seg i Norge, men valgt allikevel å ikke registrere seg som bosatt i Folkeregisteret. Et lite unntak fra disse hovedgruppene vil være tidligere norske borgere som utvandret for fødselsnummer ble tildelt (60-tallet), men som har krav på norske trygdeytelser og derfor er registrert med D-nummer.

Nåværende eller tidligere norske borgere med fødselsnummer som bor, har bodd eller aldri har bodd i Norge antar jeg at bør ha krav på å få utstedt politiattest når behovet er legitimt.

Utenlandske borgere som bor eller har bodd i Norge og har fått tildelt et fødselsnummer har jeg tatt som en selvfølge at skal få utstedt politiattest når behovet er legitimt på lik linje med norske borgere.

Utenlandske borgere som aldri har vært bosatt i Norge, men som av en eller annen grunn har fått tildelt et D-nummer er en sammensatt gruppe. Store grupper i denne kategorien er studenter som velger å fortsatt være bosatt i hjemlandet, svenske borgere som bor i hjemlandet og pendler til arbeid i Norge, Diplomater som har hatt behov for norsk bankkort, asylsøkere som har fått avslag og har reist hjem, personer som har fått visum og lovlig besøkt Norge og i den anledning blitt registrert med D-nummer,

De mest aktive pressgruppene i denne forbindelse er foreldre til studenter som har studert i Norge og barn av tidligere utenlandske diplomater som skal ordne med visum til foreldre i utlandet. Dette er pressgrupper som ikke tar nei for et svar. De er flinke til å lese utlandets krav om politiattest og i stedet for å kontrollere med utlandet så kan de være særdeles aktive til å

forklare norsk politi at de mener at utlandet krever. Studentene og diplomatene selv har en helt annen forståelse for at de ikke var bosatt.

Vedlegg 8 del 1 BOTID I NORGE

OM Boid i Norge

For å være registrert med fødselsnummer i Folkeregisteret må du enten være norsk statsborger eller utlending med tillatelse til å bosette seg.

Personer som av en eller annen grunn oppholder seg i Norge er ikke bosatt uansett hvor langt oppholdet har vært.

En norsk politiattest søkes opp mot norske politiregistre og det tas ikke kontakt med noen utenlandske myndigheter når en politiattest utstedes. En norsk politiattest gir kun uttrykk for om det er eller ikke er registrert straffereaksjoner i Norge. Verdien av et slikt dokument er proporsjonal med hvor lenge personen har vært bosatt i Norge. Hvis politiet ikke fører på politiattesten hvor lenge den det gjelder har vært bosatt i Norge skapes et inntrykk av at politiattesten uttaler seg om personens hele eventuelle fortid. Videre vil det være svært komplisert for pliktsubjektene å kontrollere botid og skal de gjøre det må de avkreve den det gjelder utskrift fra Folkeregisteret. Det er absolutt det mest praktiske at politiet når det søker i Folkeregisteret for å etablere identitet også tar opplysninger om inn- og utvandring ad notam og skriver det på politiattesten.

Vedlegg 8 del 2 D-NUMMER

Det finnes per i dag over en million registrerte D-nummer. Det har vist seg at blant disse finnes mange falske identiteter. Folkeregisteret har ikke hatt kontroll med at det foreligger gyldig legitimasjon for personer som er registrert med D-nummer. Det er først helt nylig at Folkeregisteret registrerer om de har sett gyldig legitimasjon.

Formålet med D-nummer er først å fremst å ha en mulighet til å registrere i Norge personer som ikke bor i Norge, men som av en eller annen grunn har en tilknytning til Norge som fører til at vi har behov for å registrere dem.

D-nummer registreres ikke i politiets registre. Personer som ikke har fødselsnummer og som politiet har behov for å registrere i strafferegistrene får et såkalt fiktivt/generert nummer. Når det produseres et D-nummer endres fødselsdatoen slik at den ikke lenger er en dato, det legges til 4 til det første sifferet i dagen (f. eks. 25. mars 1969 blir til 650369). Kontrollsifrene regnes så ut på grunnlag av den "fiktive" datoen og nummeret oppfører seg som et fødselsnummer i registrene. Når politiet produserer et fiktivt/generert nummer til bruk i et strafferegister endres en annen del av datoen og nummeret får kontrollsiffer som gjør at nummeret aksepteres tilsvarende et fødselsnummer i registrene. Fiktivt/genererte nummer for samme person i BOT og SSP er ikke like. I Strasak er det mulig å registrere personer uten personnummer, dvs. kun med fødselsdato og navn. Personer med D-nummer må altså søkes opp manuelt i alle politiets registre. Dette er en arbeidskrevende operasjon.

OM Asylsøkere

Mens en person søker om asyl får vedkommende ikke tildelt fødselsnummer. Det må som generell regel kunne antas at disse personene ikke har oppholdt seg i andre land og at de vil ha problemer med å fremskaffe politiattest fra hjemlandet. Jeg ser det som åpenbart at de bør få politiattest selv om de ikke er bosatt i perioden. For disse vil imidlertid innreisdato av DUF og det er ikke vanskelig for politiet å kontrollere og fore denne på.

Enkelte asylsøkere som søker om politiattest med bekreftelse på tilbud om stilling fra norsk arbeidsgiver mangler imidlertid arbeidstillatelse. Jeg kan ikke se noen grunn til at personer som mangler tillatelse til å arbeide i Norge skal få politiattest til formålet.

Er formålet å søke om visum til et annet land stiller det seg annerledes.

OM Studenter og andre som har lov til å bosette seg i Norge, og som oppholder seg her i lang tid, men som unnlater å folkeregistrere seg som bosatt.

Studenter, diplomater og enkelte immigranter med tillatelse unnlater å registrere seg som bosatt i Norge. Når de så senere hen har reist og søker politiattest for å søke om visum til et annet land så oppstår problemer. Politiet har i hovedsak ikke mulighet til å kontrollere at de faktisk var her. Skal det utstedes politiattester til personer som politiet ikke vet om har oppholdt seg i Norge så bør det i alle fall fremgå av politiattesten.

OM Andre som ikke har vært bosatt i Norge eller har søkt om asyl i Norge

Hvor stor denne gruppen kan tenkes å være er umulig å si noe om. De fleste som kan tenkes å falle inn under gruppen har vist seg å høre til i punktet ovenfor.

En ganske liten gruppe vil være norske statsborgere som aldri har bodd i Norge. Jeg ser det som opplagt at norske statsborgere skal ha krav på politiattest når kravet til formål er oppfylt. Det bør imidlertid fremgå at de ikke har bodd i Norge.

VEDLEGG 9 POLITIATTEST ER IKKE EN TYPE DOKUMENT, MEN MANGE FORSKJELLIGE SAMT EN DEL PROBLEMER KNYTTET TIL FORSKJELLIGHETEN.

En politiattest for en person kan være svært forskjellig alt avhengig av hvilket formål den er utstedt til. En person kan få en merknad i en sammenheng, en annen i en annen, i en tredje ingen og noen ganger alt. Det finnes omkring 10 politiattester som ikke gjelder arbeid med barn. For arbeid med barn har det eksistert mer enn 11, men dette er i ferd med å ryddes opp i.

Vedlegg 9 del 1 ORDINÆR POLITIATTEST

Etter både nytt og gammelt system skal varigheten av hvor lenge en dom på ubetinget fengsel skal anmerkes på en politiattest avhenge av lengden på fengselsstraffen, tidspunktet for påbegynnning av soning og avslutning av soning.

Dette er ikke Luftfartstilsynets system. Luftfartstilsynet tar utgangspunkt en dom eller forelegg sin rettskraft dato når de skal avgjøre hvor lenge en straffedomt person skal ha karenstid i forbindelse med vandelskontroll i medhold av Forskrift om forebyggelse av anslag mot sikkerheten i luftfarten m.v. av 01.03.2011 nr. 214 § 42. Luftfartstilsynet sitt system innebærer begrensninger i hvor lenge en straffereaksjon skal få konsekvenser. Ved første blikk virker systematikken svært en ordinær politiattest, men ved ettersyn viser det seg at for alvorlige reaksjoner kan karenstiden være betydelig kortere enn det som ville kunne være konsekvensen av en ordinær politiattest (f. eks. dom for drap på 15 år vil føre til en karenstid på 15 år med mindre unntaket i forskriftens § 50 blir anvendt, men det ville anmerkes på en ordinær politiattest i 10 år etter loslatelse), mens de mildere reaksjonene som ikke ville bli anmerket på en ordinær politiattest vil føre til en karenstid på 3 år (f. eks. bot for overtredelse av politiloven § 30 nr. 4 jf. § 14 om kommunale politivedtekter).

Ordinær politiattest er nå foreslått i to varianter. En vanlig og en utvidet.

Vedlegg 9 del 2 POLITIATTEST I FORBINDELSE MED ARBEID MED BARN

Her foregår en opprydding. Her har det vært slik at politiattest i forbindelse med barn i grunnskolen har vært forskjellig fra videregående skole har vært forskjellig fra barnevern, har vært forskjellig fra asylmottak, har vært forskjellig fra barnehage osv.

OM Endringer i straffelovens sedelighetskapittel.

Det kanskje viktigste som mangler her er et lovspeil. Straffelovens kapittel 19 har vært endret en rekke ganger og særlig en endring hvor § 193 og § 192 ble "blandet sammen" og § 212 ble opphevet (eller rettere innholdet flyttet) har stor betydning for politiets arbeid med politiattester.

Vedlegg 9 del 3 UTTØMMENDE POLITIATTEST

Uttømmende politiattest er nå foreslått i to varianter, en utvidet og en vanlig.

Vedlegg 9 del 4 SPESIELL POLITIATTEST

Her finnes en rekke forskjellige politiattester. Antagelig minst 8 forskjellige. Det er uoversiktlig og uforutsigbart for publikum. Forskjellene er heller ikke alltid lette å forstå.

Vedlegg 9 del 5 SPESIELT OM POLITIATTEST I FORBINDELSE MED FINANSIERINGSVIRKSOMHET

Dette er et felt hvor det er på høy tid å kartlegge og se på politiattestbestemmelsene.

OM Sentralbankloven

I dag har Norges bank rett til å kreve en spesialattest. Attesten er uttømmende, men gjelder for et begrenset antall overtredelser. Begrensningene er ikke lette å forstå.

Forelegg for overtredelse av legemiddeloven skal anmerkes, men dom på fengsel for overtredelse av straffeloven § 162 (narkotika) skal ikke anmerkes. Jeg har utstedt politiattest uten merknader på person som hadde overtrådt straffelovens § 162 og som fikk politiattest uten merknad.

Det har også vært andre eksempler som har sett rare ut uten at jeg i dag i hodet husker detaljene ut over at en ny dom ikke skulle anmerkes, mens et gammelt forhold som så ut som et "fille" forhold ble anmerket.

Utvalget av bestemmelser mangler indre konsekvens.

OM Aksessorisk forsikringsvirksomhet

Dette dreier seg om personer som i tillegg til annet arbeid selger forsikringer. Bestemmelsen er flittig benyttet av banker som ikke har lov til å kreve politiattest for f. eks. kassepersonell, men hvis vedkommende kan defineres som forsikringsselger har de lov.

Dette er også et felt hvor det er ikke få selgere i telefonsalgssentraler som blir avkrevd politiattest fordi de også skal selge forsikringer.

Både de aksessoriske selskapene og forsikringsselskapene har hatt store problemer med å skille disse forsikringsagentene fra andre forsikringssalgsagenter.

OM Arbeid i forsikringselskap

Det foreligger ikke krav om politiattest for ansatte i forsikringsselskap. Dette gjelder enten de jobber med salg av forsikringer eller har annet arbeid.

OM Forhåndsgodkjenning av styremedlemmer eller andre det Finansstilsynet kan kreve politiattest for de velges eller trer rollen som fordrer politiattest – kontroll av personer som muligens skal tre inn i en rolle, hvis de fyller kravene.

Det er et tilbakevendende problem at enkelte personer som kontakter Finansstilsynet og ber om forhåndsgodkjenning for de stiller til valg i enkelte posisjoner. De utover et ikke ubetydelig press for å få politiattest for de har krav på det. Finansstilsynet er kjent med problemet og utferdiger aldri noen bekreftelse på at de krever politiattest av personen. De skal ha politiattest når det kan dokumenteres at de er valgt.

Vedlegg 9 del 6 BARNEOMSORGSATTESTER

OM Forskrift om opptak til høyere utdanning - FOR-2007-01-31-173

Denne forskriften har alene inneholdt opptil 8 forskjellige politiattester.

§ 6-2 har inneholdt 5 forskjellige attester. Denne §en er imidlertid knyttet til krav i annen lov og forskrift og etterhvert som disse ryddes opp i vil denne reduseres til en barneomsorgsattest.

§ 6-2. Utdanninger der det kreves politiattest tilsvarende slik politiattest som kreves for yrkesutøvelse
Søkere til følgende utdanninger må fremlegge politiattest tilsvarende den som i lov kreves for yrkesutøvelse:

1. allmennlærerutdanning og grunnskolelærerutdanningene, jf. lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova),
2. faglærerutdanning, jf. lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova),
3. 5-årig integrert lærerutdanning og praktisk-pedagogisk utdanning, jf. lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova),
4. forskolelærerutdanning, jf. lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager,
5. barnevernspedagogutdanning, jf. lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester. Politattesten må også vise om søkeren er siktet, tiltalt eller domfelt for overtredelse av straffeloven § 192,
6. sosionomutdanning, jf. lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester. Politattesten må også vise om søkeren er siktet, tiltalt eller domfelt for overtredelse av straffeloven § 192,
7. lærer- og forskolelærerutdanning ved Rudolf Steinerhøyskolen, jf. lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statsstøtt og lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager.

§ 6-3. Utdanninger der det kreves politiattest som gjelder straffebestemmelser om sedelighet og vold.

Politattestens innhold

(1) Søkere til følgende utdanninger må fremlegge politiattest som viser merknader om siktelse, tiltale eller dom for overtredelse av straffeloven kap. 19 med unntak av § 202 og § 204, og straffeloven § 229, § 231, § 233, § 235 og § 236:

1. profesjonsutdanning i spesialpedagogikk,
2. profesjonsutdanning i pedagogikk,
3. utdanning til tolk for dove, døvblinde og døvblinde.

(2) Tidsbegrensningen i lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6 gjelder ikke anmerkninger i forhold til straffelovens § 195, § 196, § 212 første ledd nr. 3 og § 201 første ledd bokstav c, § 212 andre ledd og § 200 andre ledd.

§ 6-4. Andre utdanninger der det kreves politiattest. Politattestens innhold

(1) Søkere til følgende utdanninger må fremlegge politiattest som viser merknader om siktelse, tiltale eller dom for overtredelse av straffeloven § 195, § 196, § 200 andre ledd og § 201 første ledd bokstav c. Tidsbegrensningen i lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6 gjelder ikke.

1. ballettpedagogutdanning,
2. kateketutdanning,
3. kirkevergeutdanning,
4. menighetssekretærutdanning,
5. trenerutdanning,
6. utdanning i friluftsliv, kultur og naturrettleiing,
7. curlytutdanning.

(2) Søkere til utdanninger som fører frem til følgende yrker, må fremlegge politiattest. Politattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller domfelt for overtredelse av straffeloven § 192, § 193, § 194, § 195, § 196, § 197, § 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, § 203 eller § 204a. Tidsbegrensningen i lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6 gjelder ikke.

1. audiograf
2. ergoterapeut
3. fysioterapeut
4. klinisk ernæringsfysiolog
5. lege
6. optiker
7. ortopedingeniør
8. psykolog
9. radiograf
10. sykepleier

11. tannlege
12. tannpleier
13. vernepleier.

Forskriften er imidlertid en veldig god illustrasjon på et fortsatt behov for opprydding i politiattestsystemet, ikke minst i forbindelse med barnomsorg.

VEDLEGG 10 KRAV OM UTTØMMENDE POLITIATTEST TIL BRUK FOR UTENLANDSKE MYNDIGHETER

Det gis ikke lenger grenser for hva slags politiattest utenlandske myndigheter kan kreve. Dette vil uthule innholdet i et krav fra politiet om dokumentasjon fullstendig og det vil være fritt frem for å kreve politiattest for seg selv også for uttømmende politiattester.

Vedlegg 10 del 1 TIDLIGERE

Av Justisdepartementets rundskriv G-50/2000 fremgikk at:

POLITIATTEST I SAMBAND MED TILSETTING VED UTMØMMENDE AMBASSADAR ELLER LIKNANDE (340)

Justisdepartementet har i medhald av forskrifter av 20. desember 1974 til strafferegistreringslova § 12 nr. 5 gjeve samtykke til at det kan skrivast ut politiattest til personar som søkjer om tilsetjing ved utanlandske ambassadar eller liknande.

Det er lagt til grunn at det i dag ikkje er heime i lov eller forskrift for å krevja lagt fram slik attest. Framande makter og deira representasjon i Noreg har eit særleg behov for å sikra seg mot trulause tenarar. Dette er av ein slik karakter at ein finn det rimeleg med ei særskilt undersøking av åtferdar til personar som det er på tale å tilsette etter reglane om politiattest.

Det er vidare bestemt at det kan leggjast fram uttømmende attest. Det vil seia at det i attesten kan takast med alle straffbare handlingar som er registrert på vedkomande kandidat, jf. strafferegistreringslova § 5 første ledd. I. punkturn. Attesten kan skrivast ut til den som skal bruke attesten, så fram det ligg føre samtykke frå den attesten gjeld.

Vedkomande skal likevel ha tilsendt kopi av attesten, jf. forskriftene § 13.

Det ble imidlertid ikke gitt anledning til å kreve uttømmende politiattest med formål å søke om visum til utlandet. Politiattest utstedt til bruk av utenlandske myndigheter til alle andre formål enn ansettelse var alltid ordinær.

Dette er nå endret og i dag kan det utstedes uttømmende politiattest til utenlandske myndigheter bare de fremsetter krav om det helt uavhengig av formålet med attesten.

Vedlegg 10 del 2 UTTØMMENDE POLITIATTEST FOR Å REISE TIL USA SOM TURIST ELLER I TRANSITT SOM TURIST TIL ET ANNET LAND.

Bremsen på Amerikanske myndigheter er fjernet og kravet har eksistert lenge.

På internettadressen www.usa.no finner vi informasjon fra Den amerikanske ambassaden i Norge og lenker til relevante nettsteder.

Her finnes for eksempel følgende informasjon:

NEWS ARCHIVES

Electronic System for Travel Authorization (ESTA) - Register online from January 12!

Beginning January 12th, 2009, all Norwegian citizens must obtain approval through the Electronic System for Travel Authorization (ESTA) prior to traveling to the United States without a visa under the Visa Waiver Program (VWP).

Tidligere var det slik at når man reiste til USA så måtte man på flyet fylle ut et skjema med opplysninger om seg selv. Dette skjemaet ble kontrollert av immigrasjonsmyndighetene. For norske borgere er det visumfrihet til USA under forutsetning av at enkelte betingelser er oppfylt. En av betingelsene er knyttet til "criminal record". 12.01.2009 innførte USA en plikt til å fylle ut skjemaet elektronisk på nett og på denne måten innhente bekreftelse på at du fylte kravene til visumfrihet.

Dette kom som en overraskelse på norske borgere som var ilagt eller idomt en straffereaksjon. Kravet til "criminal record" var ikke nytt, men nå oppdaget publikum kravet for alvor. På politiattester var den en liten storm av telefoner som lurte på hva de var forpliktet til å oppgi til USA. Det var også et ikke ubetydelig press på Domskontoret og Straffesaksarkivet ved Oslo politidistrikt for å få utlevert gamle dommer, forelegg og påtaleunntakelser da amerikanske myndigheter ikke bare avkrevede publikum en politiattest (hvor reaksjonen som oftest var for gammel til å anmerkes), men avkrevede dem kopi av rettsdokumenter som viste hvorfor den som ville reise hadde svart ja på spørsmålet deres.

Sporreskjemaet finnes på www.usa.no. Hvis man ønsker å reise til USA så er nedenstående knapp tydelig og klikker man her kommer man frem til informasjon til personer som ønsker å reise til USA. Dette gjelder enten man skal besøke USA eller bare må mellomlande i USA (transit) for å komme til et annet sted i verden (som f. eks. Karibien).

Her finnes en orientering til publikum om ordningen og jeg siterer:

I AM TRANSITING THE U.S.; DO I REQUIRE AUTHORIZATION UNDER ESTA BEFORE TRAVELING?

Yes, you will be required to obtain authorization to travel before boarding the aircraft.

I HAVE BEEN ARRESTED AND OR CONVICTED; CAN I REGISTER UNDER ESTA?

Only those qualified to travel under the Visa Waiver Program are eligible to register. If you have been arrested and or convicted, you require a visa in order to travel. Even if your current police report indicates that there is nothing to report because more than five years have passed, this does not apply to U.S. law.

Please note that minor traffic offenses such as speeding, which did not result in an arrest or conviction, will not prevent a traveler from traveling under the VWP and therefore, will not prevent you from applying to register under ESTA.

Why is authorization under ESTA required for United States-bound travel under the Visa Waiver Program?

The "Implementing Recommendations of the 9/11 Commission Act of 2007" (9/11 Act) amended Section 217 of the Immigration and Nationality Act (INA), requiring that the Department of Homeland Security (DHS) implement an electronic travel authorization

system and other measures to enhance the security of the Visa Waiver Program. ESTA adds another layer of security that allows DHS to determine, in advance of travel, whether an individual is eligible to travel to the United States under the Visa Waiver Program and whether such travel poses a law enforcement or security risk.

Do nationals or citizens of countries that participate in the Visa Waiver Program require travel authorization if they are only transiting the United States in route to another country?

Eligible nationals or citizens of countries that participate in the Visa Waiver Program require either a travel authorization or a visa to transit the United States. If a traveler is only planning to transit through the United States en route to another country, when he or she completes the travel authorization application in ESTA, the traveler should enter the words "In Transit" and his or her final destination location in the address lines in the Address While In The United States field on the application.

I selve spørreskjemaet finnes en rekke spørsmål som gjelder identitet og betaling av soknaden via nett. Selve spørsmålene er kun 5 i tallet (A-E) og jeg siterer fra disse spørsmålene:

A) Do you have a communicable disease; physical or mental disorder; or are you a drug abuser or addict?

Det finnes en forklaring om hva spørsmålet dreier seg om og jeg siterer:

Drug Abusers and Drug Addicts Under United States law persons may not be admissible if they have been determined to be a drug abuser or drug addict.

For further information refer to § 212(a)(1)(A) of the Immigration and Nationality Act, 8 U.S.C. § 1182(a)(1)(A), and corresponding regulations in the Code of Federal Regulations.

Spørsmål B er mest interessant i politiattest sammenheng og lyder:

B) Have you ever been arrested or convicted for an offense or crime involving moral turpitude or a violation related to a controlled substance; or been arrested or convicted for two or more offenses for which the aggregate sentence to confinement was five years or more; or been a controlled substance trafficker; or are you seeking entry to engage in criminal or immoral activities?

Forklaringen om hva spørsmålet dreier seg om er:

Crimes involving moral turpitude - Such offenses generally involve conduct which is inherently base, vile, or depraved and contrary to the accepted rules of morality and the duties owed to persons or society in general. There are factors, such as the age of the offender or the date of the offense, that may affect whether an offense will be considered a crime involving moral turpitude for purposes of the Immigration and Nationality Act.

For further information refer to § 212(a)(2) of the Immigration and Nationality Act, 8 U.S.C. § 1182(a)(2), § 101(a)(43) of the Immigration and Nationality Act, 8 U.S.C. § 1101(a)(43) and corresponding regulations in the Code of Federal Regulations.

Spørsmålene C-E er ikke så interessante i politiattest sammenheng. De lyder:

C) Are you seeking to work in the U.S.; or have you ever been excluded and deported; or been previously removed from the United States; or procured or attempted to procure a visa or entry into the U.S. by fraud or misrepresentation?

D) Have you ever detained, retained, or withheld custody of a child from a U.S. citizen granted custody of the child?

E) Have you ever asserted immunity from prosecution?

7 INNHOLD - KOMPLETT LISTE

INNHOLD - KORT LISTE	2
1 PRESENTASJON -SAMMENDRAG - KONKLUSJON	3
1.1 PRESENTASJON	3
1.2 SAMMENDRAG	3
1.3 KONKLUSJON	3
2 HØRINGSUTTALELSE I KONSENTRAT	3
3 OMGIVELSER	6
3.1 FORHISTORIE - POLITIATTEST SOM UNNTAK	6
3.2 GJELDENE REGLER	6
3.3 FORARBEIDER	6
3.4 POLITIATTESTSYSTEMER I UTLANDET	6
4 NÆRMERE OM ENKELTE AV BESTEMMELSENE SOM ER FORESLÅTT I POLITIREGISTERFORSKRIFTEN	7
4.1 DEFINISJONER	7
4.1.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 28-3 DEFINISJONER	7
DEFINISJON PÅ DEN SOM SØKER OM POLITIATTEST	7
DEFINISJON PÅ PLIKTSUBJEKTET	7
4.1.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 29-1 GENERELT (SAMT HELE FORSKRIFTENS KAPITTEL 29)	8
4.2 SØKNADSSKJEMA	8
4.2.1 SØKNADSSKJEMA	8
4.2.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-2 BEGJÆRING OM Å FÅ UTSTEDT POLITIATTEST (1. LEDD 1. PUNKTUM)	8
POLITIDIREKTORATETS SØKNADSSKJEMAER	9
PLIKTSUBJEKTENE SINE EGNE SØKNADSSKJEMA	9
POLITIDISTRIKTENE SINE EGNE SØKNADSSKJEMA	9
4.3 HVOR SKAL SØKNADEN SENDES	9
4.3.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-2 BEGJÆRING OM Å FÅ UTSTEDT POLITIATTEST (3. LEDD)	9
4.4 HVORDAN SKAL SØKNADEN SENDES	10
4.5 IDENTITET PÅ SØKER SOM ER FYSISK PERSON	10
4.5.1 POLITIATTEST SOM BEKREFTELSE PÅ IDENTITET - ETABLERING AV FALSK IDENTITET	10
4.5.2 NÅVERENDE LOVGIVNING	11
POLITIDIREKTORATETS RUNDSKRIV 2009/003	11
NÅVERENDE PRAKSIS	11
4.5.3 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-1 B) HVEM KAN FÅ UTSTEDT POLITIATTEST	11
4.5.4 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-2 BEGJÆRING OM Å FÅ UTSTEDT POLITIATTEST (2. LEDD)	11
ANDRE MULIGHETER FOR POLITIET FOR PERSONER MED FØDSELSNUMMER	12
4.5.5 PERSONER SOM IKKE HAR FÅTT TILDELT FØDSELSNUMMER	12
4.5.6 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-3 A) KRAV TIL LEGITIMASJON FOR FYSISKE PERSONER	12
4.5.7 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-3 A) KRAV TIL LEGITIMASJON FOR FYSISKE PERSONER	13
4.5.8 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-4 KRAV TIL ELEKTRONISK LEGITIMASJON FOR FYSISK PERSONER	13
4.6 PRAKTIISKE MULIGHETER TIL FORSVARLIG KONTROLL AV IDENTITET - MULIG LØSNING	13
BRUK AV FOLKEREGISTERET - PERSONER SOM ER TILDELT FØDSELSNUMMER.	13
BRUK AV PASSREGISTERET - NORSKE BØRGERE	13
PERSONER SOM ER REGISTRERT MED D-NUMMER	13
PERSONER SOM IKKE HAR D-NUMMER, MEN HAR DUF-NUMMER	14
PERSONER SOM IKKE ER REGISTRERT I SSP OG/ELLER BOT, MEN IKKE HAR F-NR., D-NR. ELLER DUF-NR.	14
PERSONER SOM ER REGISTRERT I ARBEIDSTAGERREGISTERET	14
PERSONER SOM IKKE ER REGISTRERT I NORGE	14
PERSONLIG FREMMØTE	14
ALTINN.NO	14
4.7 IDENTITET PÅ SØKER SOM ER JURIDISK PERSON	14
4.7.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-5 KRAV TIL LEGITIMASJON FOR JURIDISKE PERSONER (1. OG 2. LEDD)	14
4.7.2 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-5 KRAV TIL LEGITIMASJON FOR JURIDISKE PERSONER (3. LEDD)	15
4.8 BOTID	15
4.8.1 POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 28-4 KRAV OM BOTID VED UTSTEDELSE AV POLITIATTEST FOR UTLENDINGER MV.	15
POLITIREGISTERLOVEN § 36. VANDELSKONTROLL	16
DET SOM IKKE FINNES I POLITIREGISTERFORSKRIFTEN OM BOTID	16

4.8.2	UTENLANDSKE BORGERE SOM IKKE HAR VÆRT BOSATT I NORGE	16	44
	STUDENTER SOM VELGER Å FORBLI BOSATT I ANNET LAND MENS DE STUDERER I NORGE	16	
	ARBEIDSTAGERE SOM VELGER Å FORBLI BOSATT I ANNET LAND MENS DE ARBEIDER I NORGE	16	
	TIDLIGERE NORSKBORGERE SOM UTVANDRET OG BLE LØST FRA NORSK STATSBORGERSKAP FØR ORDNINGEN MED FØDSELSNUMMER BLE INNFØRT	16	
	ASYLSØKERE	16	
	PAPIRLØSE MIGRANTER SOM BEFINNER SEG I NORGE	17	
	PAPIRLØSE MIGRANTER SOM HAR REIST UT AV NORGE	17	
4.8.3	HVEM SØKER OM POLITIATTEST	17	47
	NORSKE BORGERE HERUNDER OGSÅ NORSKBORGERE SOM IKKE HAR VÆRT BOSATT I NORGE	17	
	UTENLANDSKE BORGERE SOM HAR BOSATT SEG I NORGE	17	
	ARBEIDSVANDRERE OG ANDRE SOM INNVANDRER LOVLIG	17	
	ASYLANTER	17	
4.8.4	BOSATTE	17	47
4.8.5	ASYLSØKERE SOM PÅ SØKETIDSPUNKTET OPPHOLDER SEG I NORGE	17	47
4.8.6	PERSONER SOM HAR REIST FRA NORGE ELLER ALDRI HAR VÆRT BOSATT	17	47
4.9	HJEMMELSLISTE – HVOR OG NÅR LETER BORGERSØKERE ETTER OPPLYSNINGER OM DE KAN AVKREVES POLITIATTEST	17	47
4.9.1	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 33-2 (KAPITTEL 33 POLITIATTEST I SÆRLIGE TILFELLER)	18	47
4.9.2	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN KAPITTEL 34 POLITIATTEST PÅ OMRÅDER UTEN LOVREGULERING	18	47
	LÅSESMEDER	19	
	HONORÆR KONSUL	19	
	JURIDISKE STUDENTER-PRAKSISPLASS	19	
	PRODUKSJON AV GODKJENTE ID-DOKUMENTER SOM PASS, FØRERKORT O.L.	19	
	ANDRE RUNDSKRIV	19	
4.9.3	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 34-2 POLITIATTEST TIL PERSON SOM ANSETTES VED DET KONGELIGE HOFF	19	47
4.9.4	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 34-3 POLITIATTEST VED TILDELING AV ORDENER MV.	19	47
4.10	SAKSBEHANDLINGSREGLER	19	47
4.10.1	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN KAPITTEL 36 SAKSBEHANDLINGSREGLER FOR UTSTEDELSE AV POLITIATTEST	20	47
4.11	DOKUMENTASJON	20	47
4.11.1	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-1 a) HVEM KAN FÅ UTSTEDT POLITIATTEST	20	47
4.11.2	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-1 c) HVEM KAN FÅ UTSTEDT POLITIATTEST	20	47
4.12	SAKSBEHANDLINGSTID	21	47
4.13	POLITIATTESTEN - HVILKE PERSONOPPLYSNINGER SKAL STÅ PÅ POLITIATTESTEN	22	47
4.13.1	NAVN	22	47
4.13.2	FØDSELSDATO	22	47
4.13.3	PERSONNUMMER/NASJONALT ID-NUMMER/PASSNUMMER	22	47
4.13.4	ADRESSE	22	47
4.14	POLITIATTESTEN - FORMÅL & PLIKTSUBJEKT	22	47
4.14.1	HVILKEN BEDRIFT/INSTITUSJON POLITIATTESTEN ER UTSTEDT TIL BRUK FOR	22	47
4.15	TYPE POLITIATTEST - FORMÅL MED ATTESTEN- ARBEID MED BARN, ORDINER ELLER UTTØMMENDE	22	47
4.15.1	HVILKET LOVBESTEMMELSE ATTESTEN ER UTSTEDT I MEDHOLD AV	22	47
4.16	POLITIATTESTEN - SIKKERHETSSELEMENTER I DOKUMENTET	22	47
4.16.1	HVORDAN SKAL EN FERDIG POLITIATTEST SE UT	22	47
4.17	MERKNAD PÅ POLITIATTESTEN UTFORMING	23	47
4.17.1	UTFORMING AV ANMERKNINGER	23	47
4.17.2	HVA SOM KAN ANMERKES PÅ POLITIATTESTEN/BEGRENSNINGER	23	47
4.17.3	BEGRENSNINGER INNE I EN ANMERKNING	23	47
4.18	MERKNAD PÅ POLITIATTESTEN INNHOLD	23	47
4.18.1	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 31-1 GENERELT	23	47
4.18.2	KRITERIENE FOR HVA SOM SKAL OG IKKE SKAL ANMERKES PÅ FORSKJELLIGE POLITIATTESTER	23	47
	FORELEGG	23	
	BETINGET DOM HVOR FASTSETTING AV STRAFFUTMÅLINGEN UTSTÅR	23	
4.19	OPPRYDDING	23	47
4.19.1	ORDINER POLITIATTEST	23	47
4.19.2	POLITIATTEST FOR ARBEID MED BARN	24	47
4.19.3	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 32-1 ANMERKNING AV UTENLANDSKE REAKSJONER OG TILTAK PÅ POLITIATTEST	25	47
4.20	HVOR SKAL POLITIATTESTEN SENDES	25	47
4.20.1	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-6 UTSTEDELSE OG FORSENDELSE AV POLITIATTEST	25	47
4.20.2	SØKER SELV	26	47
	FOLKEREISTRERT ADRESSE	26	
	ANNEN OPPGITT ADRESSE	26	
	SYSTEMET FOR NORGES LORETTSFORBUND (NIF), RØDE KORS MV 26	26	
	FRIVILLIGE ORGANISASJONER GENERELT	26	

4.20.3	DIREKTE TIL INSTITUSJON/BEDRIFT SOM KAN KREVE POLITIATTEST	26	26
	SYSTEMET FOR LUFTFARTSTILSYNET	26	
	NORGES BANK	26	
4.21	FULLMEKTIG	26	26
4.22	VERGE FOR SØKER UNDER 18 ÅR	27	27
4.22.1	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 36-2 BEGJÆRING OM Å FÅ UTSTEDT POLITIATTEST (1. LEDD 2. PUNKTUM)	27	27
4.23	ARKIVRUTINER	27	27
4.24	GYLDIGHET, MAKULERING/OPPBEVARING	27	27
4.24.1	GYLDIGHET	27	27
4.24.2	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 37-2 OPPBEVARING AV POLITIATTEST HOS MOTTAKEREN	28	28
4.24.3	MAKULERING OG OPPBEVARING	28	28
	BARNEVERNLOVEN 28	28	
	ANDRE LOVBESTEMMELSER OM POLITIATTEST I FORBINDELSE MED ARBEID MED BARN	29	
	FRIVILLIGE ORGANISASJONER HERUNDER OGSÅ IDRETTSLAG TILSLUTTET NIF 29	29	
	VAKTSELSKAPER	29	
4.25	VEILEDNING	30	30
4.26	HJEMMELSLISTE	30	30
4.27	UTLEVERING AV FORNYEDE OPPLYSNINGER	30	30
4.28	INNSYN I STRAFFEREGISTRENE	30	30
4.28.1	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 39-3 INTERNKONTROLLENS INNHOLD	30	30
4.28.2	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 2-1 HVEM SOM HAR BEHANDLINGSANSVARET	30	30
4.28.3	INNSYN FOR DEN REGISTRERTE I REAKSJONSREGISTRENE - STRAFFEREGISTER (SSP) OG BØTEREGISTERET (BOT)	30	30
	MUNTTLIG	31	
	SKRIFTLIG	31	
4.29	LOVSPÆL - STRAFFELOVENS KAPITTEL 19	31	31
4.30	LEGALISERING OG APOSTILLE	31	31
4.31	NYTT KRAV OM POLITIATTEST FOR PERSONER SOM ALLEREDE ER ANSATT - FORNYET VANDELSKONTROLL	31	31
4.31.1	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 35-2 SAKSBEHANDLINGEN VED BEGJÆRING OM FORNYET VANDELSKONTROLL	31	31
4.31.2	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 35-3 OPPLYSNINGER SOM KAN UTVELERES VED FORNYET VANDELSKONTROLL	32	32
4.32	DISKRIMINERING AV STRAFFEDØMTE	33	33
4.32.1	POLITIREGISTERFORSKRIFTEN § 37-1 BEKJENTGJØRING AV KRAVET OM POLITIATTEST	33	33
4.33	STRAFFEBESTEMMELSE	33	33
4.34	HVOR MANGE POLITIATTESTER SKAL EN PERSON KUNNE FÅ I LØPET AV ET ÅR	33	33
4.35	BETALING	33	33
4.35.1	BETALING FOR UTSTEDELSE AV POLITIATTEST	33	33
	BETALING FOR VANDELSKONTROLL UTFØRT AV LUFTFARTSTILSYNET	33	
	BETALING FOR EVENTUELL UTSTEDELSE AV POLITIATTESTER FOR PERSONER SOM ALDRI HAR VÆRT FOLKEREISTRERT I NORGE /BOSATT	33	
4.36	BRUK AV POLITIATTESTER - VANDELSKONTROLL OG EGNETHET	33	33
4.36.1	VANDEL	33	33
4.36.2	EGNETHET	33	33
4.37	SENTRALISERING	33	33
4.37.1	SENTRALISERING	33	33
4.37.2	REGISTER OVER UTSTEDTE POLITIATTESTER OG SØKNADER UNDER BEHANDLING	34	34
4.37.3	SENTRALISERING	34	34
4.38	ARBEID MED BARN TIL TROSS FOR MERKNAD INNENFOR STRAFFELOVENS KAPITTEL 19	34	34
5	AVSLUTNING	35	35
6	VEDLEGG - UTDYPING AV GRUNNLAGET FOR MINE MERKNADER	37	37
VEDLEGG 1	POLITIATTESTINSTITUTTET - POLITIATTESTER FRA 70-TALLET TIL I DAG	37	37
Vedlegg 1 del 1	Bakgrunn	37	37
	OM Strafferegisteringsloven av 11.06.1971 og strafferegisteringsforskriften av 20.12.1974	37	37
	OM Typen politiattest – utviklingen fra en ordinær politiattest til uttømmende politiattest, politiattest i forbindelse med arbeid med barn og spesielle avvikende politiattester.	37	37
Vedlegg 1 del 2	Et grunnleggende prinsipp i norsk strafferett	37	37
Vedlegg 1 del 3	Politiattest som unntak	37	37
	OM Hovedregel	38	38
	OM Unntak	38	38
Vedlegg 1 del 4	Politidirektoratets rundskriv 2009/003	38	38
VEDLEGG 2	LOVFORARBEIDER TIL NY POLITIREGISTERLOV	38	38
Vedlegg 2 del 1	NOU 2003: 21 Kriminalitetsbekjempelse og personvern	38	38

Vedlegg 2 del 2	Utviklingen siden 2003	38
Vedlegg 2 del 3	Ot. prp.nr. 108 (2008-2009) Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)	39
VEDLEGG 3	POLITIDIREKTORATETS RUNDSKRIV 2009/003	39
OM	a) Kontroll av identitet og personlig fremmøte	39
OM	b) Bekrefteelse på jobbtilbud/skole/studieplass etc.	39
OM	c) Krav om norsk personnummer	40
OM	d) Politiattest til personer som bare i perioder har vært bosatt i Norge	40
OM	e) Blanke politiattester "intet å anføre"	40
OM	f) Anmerking av dom/forelegg som ikke er rettskraftig	41
OM	g) Hvem skal politiattesten sendes til	41
OM	h) Bruk av anonym konvolutt ved utsendelse av politiattest	41
OM	i) Hjemmelsliste	42
OM	j) "Barneattestene" - særlig om endringene i straffelovens sedelighetskapittel	42
OM	k) Frivillige organisasjoner (forskriften § 12 nr 4 p) - hvem kan søke om politiattest?	42
OM	l) Hjemler som forutsetter en vurdering av om politiattest kan utstedes	42
OM	m) Underskrift når søker er under 18 år	43
OM	n) Hvordan skal avgjorte forhold påføres attesten?	43
OM	o) Statistikk for dokumentasjon av ressursbehov	43
VEDLEGG 4	FØDSELSNUMMER, D-NUMMER OG ANDRE NUMMER - REGISTRERING AV OG SØK ETTER IDENTITET I FORSKJELLIGE REGISTRE	43
Vedlegg 4 del 1	Fødselsnummer (F-nr.) (Folkeregisteret)	43
Vedlegg 4 del 2	d-nummer (D-nr.) (Det sentrale personregister, DSP)	44
Vedlegg 4 del 3	DUF-nr. (D.... og utlendingsregisteret.)	45
Vedlegg 4 del 4	fiktivt/generert nummer i SSP og/eller BOT (Strafferegistrene), ELYS og registrering i Straffesaksregisteret (Strasak) samt søk i Agent.	45
Vedlegg 4 del 5	Arbeidstagerregisteret	45
Vedlegg 4 del 6	Førerkortregisteret - Autosys	45
Vedlegg 4 del 7	Registre over bankkort	45
Vedlegg 4 del 8	Andre registre over kort som er gyldig legitimasjon	46
OM	Adgangskort produsert på grunnlag av annen gyldig legitimasjon	46
OM	Studiekort	46
Vedlegg 4 del 9	Kort som ikke er gyldig legitimasjon	46
OM	Asylsøkerkort	46
VEDLEGG 5	LEGALISERING, APOSTILLE	46
Vedlegg 5 del 1	Norske politiattester	46
Vedlegg 5 del 2	Systemer for kontroll med legalisering av norske politiattester	46
Vedlegg 5 del 3	Legalisering/apostille av politiattest – problemstillinger i forhold til identitet på søker	47
Vedlegg 5 del 4	Utenlandske politiattester	47
VEDLEGG 6	DISKRIMINERING AV STRAFFEDØMTE	47
Vedlegg 6 del 1	Politiattest som grunnlag for diskriminering	47
Vedlegg 6 del 2	Politiattest som grunnlag for yrkesforbud	47
Vedlegg 6 del 3	Urettmessige krav om politiattest	48
Vedlegg 6 del 4	Personer som ble ansatt før det ble innført krav om politiattest for stillingen.	48
Vedlegg 6 del 5	Hvem bør kunne kreve å få fremlagt en politiattest og hvem gjør det i dag - bør begrensningene gis i egen lov?	48
OM	Dataselskaper	48
OM	Vikarbyråer	48
OM	Omsorg for sårbare voksne	49
OM	Omsorg i hjemmet - kontroll av redelighet	49
OM	Ambulanse/tjenesten - prehospital tjeneste - arbeid og utdanning	49
OM	Innleide tjenester som f. eks. fyller på og vedlikeholder kaffe- og te-maskiner	49
OM	Besøk i fengslene i Norge og i andre Nordiske land	49
OM	Låsesmeder	49
Vedlegg 6 del 6	Eksempel på konsekvenser:	49
VEDLEGG 7	POLITIATTESTSYSTEMETS INTERNASJONALE KONTEKST I DAG	50
Vedlegg 7 del 1	Politiattestsystemet i våre naboland, Sverige og Danmark	50
OM	Politiattestsystemet i EØS området	50

OM	Systemet med spent convictions i Storbritannia	50
OM	Politiattest fra CIA	51
Vedlegg 7 del 2	Identifikasjon av den som søker om politiattest	51
OM	Hvordan søke om politiattest	51
OM	Fysisk person	51
OM	Firma – juridisk person	51
Vedlegg 7 del 3	Dokumentasjon på behov for politiattest	51
OM	Formål det kan kreves politiattest for å oppfylle	51
OM	Arbeidsforhold	51
OM	Bevillinger, løyver, tillatelser m.v.	51
OM	Drosjeløyve	52
OM	Politiattest til bruk i utlandet	52
OM	USA	52
OM	Søknad om studie plass i utlandet	52
VEDLEGG 8	HVEM SKAL POLITIET UTSTEDE POLITIATTEST TIL	52
Vedlegg 8 del 1	Botid i Norge	53
OM	Botid i Norge	53
Vedlegg 8 del 2	D-nummer	53
OM	Asylsøkere	53
OM	Studenter og andre som har lov til å bosette seg i Norge, og som oppholder seg her i lang tid, men som unnlater å folkeregistrere seg som bosatt.	54
OM	Andre som ikke har vært bosatt i Norge eller har søkt om asyl i Norge	54
VEDLEGG 9	POLITIATTEST ER IKKE EN TYPE DOKUMENT, MEN MANGE FORSKJELLIGE SAMT EN DEL PROBLEMER KNYTTET TIL FORSKJELLIGHETEN	54
Vedlegg 9 del 1	Ordinær politiattest	54
Vedlegg 9 del 2	Politiattest i forbindelse med arbeid med barn	54
OM	Endringer i straffelovens sedelighetskapittel.	55
Vedlegg 9 del 3	Uttømmende politiattest	55
Vedlegg 9 del 4	Spesiell politiattest	55
Vedlegg 9 del 5	Spesielt om politiattest i forbindelse med finansieringsvirksomhet	55
OM	Sentralbankloven	55
OM	Aksessorisk forsikringsvirksomhet	55
OM	Arbeid i forsikringselskap	55
OM	Forhåndsgodkjenning av styremedlemmer eller andre det Finanstilsynet kan kreve politiattest før de velges eller trer rollen som fordrer politiattest – kontroll av personer som muligens skal tre inn i en rolle, hvis de fyller kravene.	55
Vedlegg 9 del 6	Barneomsorgsattester	55
OM	Forskrift om opptak til høyere utdanning - FOR-2007-01-31-173	56
VEDLEGG 10	KRAV OM UTTØMMENDE POLITIATTEST TIL BRUK FOR UTENLANDSKE MYNDIGHETER	57
Vedlegg 10 del 1	tidligere	57
Vedlegg 10 del 2	Uttømmende politiattest for å reise til USA som turist eller i transit som turist til et annet land.	57
7	INNHOLD - KOMPLETT LISTE	60